

2

מדינת ישראל

גנזך המדינה

מפכ"ס ל-ממשלה

מסוד

אד-צ'ת הי.ש.פ.י.ס. הא'ו.נ.ה. לא'י.ן 'פ.ו.ש.ל.ה.

י.ס.י.ב.ה. 25.9.69

9.1969

נ.א.ה. כ.מ.ש.ק

מס. תיק מקורי, מוס. ל.מ.ס.

3

מחלקה

שם תיק: ועדת השרים העליונה לענין ירושלים - ישיבה
25.9.69

מזהה פניי: 8168/1-א

מזהה פריט: R0005623

כתובת: 3-312-7-3-6 תאריך הדפסה: 13/12/2020

252-3

סודי ביותר

ט י ו ט א
סטינוגרמה

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבה משותפת של ועדת השרים העליונה לענין ירושלים
וועדת השרים לשמירה על המקומות הקדושים
י"ג בחשרי חש"ל - 25.9.69

נכחו השרים:
י. אלון - יו"ר,
מ. בגין,
ז. ורהפטיג,
י. ישעיהו,
א. ששון.

נעדרו השרים:
א. אבן,
י. אלמוגי,
מ. בנטוב,
ח. גבתי,
מ. דיין,
פ. ספיר,
מ. קול,
ח.מ. שפירא,
י.ש. שפירא,
ז. שרף

ד. אגמון	- לשכת סגן ראש הממשלה
י. ארבל	- שב"כ
מ. ארנון	- מזכירות הממשלה
מ. בנבנישתי	- עיריית ירושלים
י. הרמלין	- ראש שב"כ
ש. הלל	- משרד החוץ
ח. מירון	- משרד החוץ
ט. קולק	- ראש עיריית ירושלים
ניצב ש. רוזוליו	- משטרת ישראל
מ. שמגר	- משרד המשפטים
מ. ששון	- לשכת ראש הממשלה
מ. ניר	- מזכיר הוועדה
רשמה	- חדרה ביתן

סדר היום:
1. סדרי בטיחות במקומות הקדושים
2. פתיחת שער הכניסה להר הבית

SECRET

TOP SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

1. סדרי בטיחות במקומות הקדושים

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: בנייר המונח לפניכם מופיע סעיף אחד לסדר היום, אך יש עוד שני סעיפים שצו ברגע האחרון והחשוב

בהם הוא הבעייה של הפקעת שטח גדול בדרום ירושלים. הזמנתי לצורך זה את ראש מינהל מקרקעי ישראל, את העירייה, את משרדי הממשלה כדי לקבל איזו החלטה עקרונית. אם כן, כשנסיים את הסעיף הראשון ניגש לשני.

הממשלה באחת מישיבותיה האחרונות הטילה על שתי ועדות

שרים העוסקות בעניני ירושלים, בטמכויות שונות, להכין הצעה על הדרכים הנאותות, גם מבחינה בטחונית וגם מבחינה מדינית, להבטחת המקומות הקדושים הלא-יהודיים. הכוונה, כמובן, בראש וראשונה למסגדים שבהר הבית, לאור השכת הדליקה במסגד "אל-אקצה". אבל לא נוכל שלא לתת דעתנו - ולפחות לשמוע - על הנעשה בתחום זה בכנסיות הנוצריות, אם כי שם הבעייה פחות רגישה. ברור לחלוטין שלשאלה יש גם היבט מדיני ממדרגה ראשונה, אך יש לה גם אחריות מקומית ממדרגה ראשונה, וכבר נוכחנו לדעת כיצד מתגלגלים הדברים לאחר שפרצה הדליקה הגדולה במסגד.

אנו מזדרזים לקיים את הדיון, לא כדי לקבל החלטות

לביצוע מידי, אלא כדי להכין החלטות אשר תיכנסנה לתוקף לאחר תום המשפט של הנאשם או החשוד בגרימת הדליקה במסגד. ייתכן אפילו שיהא צורך - זה ענין לשיקול דעת - לדחות את הביצוע המידי עד לאחר סיום העצרת. אם יומלץ על שמירת הסטאטוס-קוו, אין דאגה ואפשר לפרסם זאת ברבים אפילו היום; אך אם יהיה צורך בשינויים - ואני חושש שיהיה צורך בשינויים ויתכן שהם יעוררו קשיים מדיניים - הייתי מעדיף לבצע אותם, לא כשהנושא עצמו נמצא בדיון.

סדר הדיון יהיה כזה: אני מבקש מבאי-כוח המשטרה,

ניצב ש. רוזוליו ומר הרמלין לאמר לנו כאנשי מקצוע מה דרוש בעצם כדי לתת בטחון מירבי למקומות הקדושים ואני מציע שנדבר בעיקר על המסגדים, כמובן,

I. THE POLITICAL SYSTEM

The political system is defined as the set of institutions and processes through which public policy is made.

It includes the formal institutions of government, such as the legislature, executive, and judiciary, as well as the informal institutions of political parties, interest groups, and the media.

The political system is characterized by the presence of a central authority, the ability to make and enforce laws, and the capacity to resolve disputes.

The political system is also characterized by the presence of a set of shared values and norms, which guide the behavior of its members.

The political system is a dynamic and evolving entity, which is constantly shaped and reshaped by the actions of its members.

The political system is a complex and multi-layered structure, which is constantly changing and evolving.

The political system is a system of power, which is constantly being exercised and contested.

The political system is a system of authority, which is constantly being challenged and redefined.

The political system is a system of responsibility, which is constantly being assumed and relinquished.

סגן רה"מ י. אלון:

לא בלי התחשבות במינהגים המוסלמיים וברגישות הפוליטית. אחר-כך נשמע את דעת נציגי הממשלה כיצד רואים הם את הדבר מבחינת הצרכים הבטחוניים, וזה ישמש רקע להערות השרים או לשאלות השרים. לאחר שנשמע את הערות השרים אציע להקיס ועדה קטנה של מומחים אשר תכין לנו הצעות להחלטה. אבקש, כטובך, את ערנותו של היועץ המשפטי לממשלה לגבי כל הדיון למקרה שיהיה צורך להאיר את הנושא גם מבחינת המשפט הבינלאומי או אפילו המשפט הישראלי.

ניצב ש. רוזולין:

יש שתי בעיות: הבעיה הראשונה היא בכלל

הגדרת האחריות; הבעיה השנייה היא בעייה

טכנית שסגן רה"מ העלה. ברשותך, אתייחס בשתיים-שלוש הערות להגדרת האחריות ואחר-כך לענין הטכני-פיזי. ההסדר שהיה קיים עד השריפה, שהוא תוצאה של המלחמה, הוא שתמורת רשיון או רשות ~~הצבא~~ ^{האזרחי} תיירם ומבקרים ישראליים לכל האזור של הר הבית והמסגדים. אנחנו לא התערבנו בהסדרים של השמירה הפנימית של המסגדים - לצורך זה אני מפריד בין אזור הר-הבית, היינו המגרש הגדול, לבין שני המסגדים: "אל-אקצה" ו-"כיפת המלך". לא התערבנו בסדרים הפנימיים השונים מלבד אותו העניין הידוע בו הוצעה להם עזרה וסיוע והם סרכו לקבלם, לא היה ענין נוסף.

שנית, דבר שצריך לזכור הוא שלהר הבית יש

תשעה שערים מהם מוחזקים שמונה שערים באופן בלעדי על-ידי רשויות השלטון של הוואקף, ורק שער אחד, שער המוגרביט המפורסם, מוחזק על-ידי הצבא. זו למעשה הסיבה שמעולם לא הוגדרה באופן מוחלט וחד-משמעי האחריות המיידית לדברים היכולים לקרות בתוך המסגדים.

אתה מדבר על המסגדים או על הר-הבית?

מר ש. הלל:

ניצב ש. רוזולין:

אני מדבר על המסגדים - אני מדייק.

ככוח פיזי נקבעו ארכעה עד שישה נוטרים לפי

המשמרת הנתונים לפיקוד של סמל ישראלי. יחידה זו תפסה נקודה משטרה שהיתה קיימת כבר בחארם שריף אאפתפקידה היה לשמור באופן כללי על הסדר מחוץ למסגדים. באופן מעשי התבטא הדבר בכך שעמד נוטר אחד לפני כיפת הסלע ואחד לפני מסגד אל-אעצה, כי בהתחלה היו תלונות שונות בקשר לכניסה למסגד בלי נעליים ובקשר ללבוש. נוסף לכך זוג נוטרים היה מסייר במגרש כדי למנוע, למשל, תופעה שהיתה קיימת בהתחלה שחבר'ה עשו מיקניקים על המדרגות אוכלו ושתו. לזה נוסף המשמר של המשטרה האבאית בשער המוגרבים, שלא התערב כמה שנעשה בפנים המסגדים. לאחרונה נוסף המשמר אשר עמד על-יד המחסמה והכותל המערבי.

מיד לאחר השריפה נסגרו כל השערים

הערביים להלוטיו לכניסת התיירים ולמבקרים ישראליים. השלטונות סגרו אז גם את שער המוגרבים, לא פיזית - השער פתוח מבחינה פיזית - אבל למעשה הוא סגור למעבר. אם כן המצב היום הוא שהר-הכית סגור והוא נפתח רק למוסלמים ביום שישי לצרכי תפילה. יש השגות רבות לגבי קביעה זאת, אבל זהו המצב.

השר ז. ורהפטיג:

תיירים לא באים כל השבוע?

ניצב ש. רוזולין:

המוסלמים לא נותנים להכנס ואנחנו לא נותנים להכנס. אמרתי כבר שישנם חריגים ממצב זה, אך זה המצב באופן עקרוני. אליבא דכל העולם זה סגור. ברשותך, אדוני היו"ר, אני מציע גם לדון על נושא זה.

סגן רה"מ י. אלון:

יש לך גם הצעה לעצם העניין או רק הצעה

לדיון?

ניצב ש. רוזולין:

- קודם דיון, כי ברור דבר אחד: כאן הולך

ונוצר מצב מסויים, ואנו חוזרים לדפוסי השלטון

ניצב ש. רוזוליו:

בזמן המנדט לפיהם אטור ליהודים להכנס לשם. מכאן משתמעת הצעהי.
ענין שני - קיימת קשת של אפשרויות בקשר
לנושא של הר-הבית. אפשרות אחת - ואני אנקוב גם באפשרות אבסורדית -
שכל מה שנעשה באזור הר-הבית יהיה באחריותם, היינו שזה יהיה מעין מקום
אקסטריטוריאלי, וזה למעשה מה שהם מתכוונים לבקש או, מדליפים לעתוך,
וזה הופיע. המשמעויות ידועות. יש לנו ידיעה שרוצים להקים פלוגה
מזוינת של 147 איש ומתכוונים להקים לה מחנה קבע במגרש ממש בהר-הבית תחת
פיקודו של ערבי שהיה קולונל בצבא הבריטי. הם כולם רווקים ונושאי נשק.
זאת האפשרות האחת הנמצאת בקצה השמאלי או הימני - הקשת מסתיימת מצד שמאל
או מצד ימין. אפשרות אחרת היא שנראה עצמנו אחראים לכל דבר מבפנים ומבחוץ.
אפשר גם שהסדרים שלהם בדבר המסגדים - כאן אני מפריד בין הר-הבית לבין
המסגדים - יהיו הסדרים פנימיים. בין הקצוות האלה יש כל-מיני אפשרויות.

השר ז. ורהפטיג: מניין לך הידיעה על פלוגה של 147 איש?

ניצב ש. רוזוליו:

- זה מסמך שהמודיעין שלנו אסף. כפי שכבר
אמרת - בין שפי הקצוות יש אפשרויות שונות.
הדברים ברורים ואין צורך לחזור עליהם. במקרה שנקבל את האחריות עלינו -
כשאני אומר "אנחנו" אני מתכוון לשלטונות הבטחון כולם - פירושו של דבר
קבלה סוטאלית של כל הנושא הזה. ענין זה מורכב משני חלקים בטיסיים. **החלק**
הראשון הוא הסדרים פיזיים למניעת פריצת אש לכל-מיני התפוצצויות, כגון
מה שנעשה במוזיאונים - במידה מסוימת זה מוזיאון - היינו כל מיני אזעקות
פנימיות וכיוצא בזה. בענין זה חלה התקדמות.

אמא סגן רה"מ י. אלון: אבל זה אריך לחול, לדעתי, גם על מקומות

קדושים אחרים.

Section 1

The first part of the report deals with the general situation in the country. It is a very interesting and detailed account of the various aspects of the country's development. The author has done a great deal of research and has gathered a wealth of material which is presented in a clear and concise manner. The report is well organized and easy to read. It is a valuable contribution to the study of the country's development and is highly recommended to all those interested in the subject.

Section 2

The second part of the report deals with the economic situation in the country. It is a very interesting and detailed account of the various aspects of the country's economic development. The author has done a great deal of research and has gathered a wealth of material which is presented in a clear and concise manner. The report is well organized and easy to read. It is a valuable contribution to the study of the country's economic development and is highly recommended to all those interested in the subject.

Section 3

The third part of the report deals with the social situation in the country. It is a very interesting and detailed account of the various aspects of the country's social development. The author has done a great deal of research and has gathered a wealth of material which is presented in a clear and concise manner. The report is well organized and easy to read. It is a valuable contribution to the study of the country's social development and is highly recommended to all those interested in the subject.

ניצב ש. רוזוליו:

- בהחלט כן, זה גם נעשה כך. בתחום זה יש

התקדמות רבה ושקטה. בשיתוף עם עיריית

ירושלים הגשנו להם הצעות מרחיקות לכת להבטחת שני המסגדים מפני שריפה, והם הודיעו שהם מקבלים את כל ההצעות ומתכוונים להשקיע סכומי כסף רציניים ולהכניס ציוד מיכאני אלקטרוני מתקדם.

אשוב למישור השני, מישור האבטחה הפיזיים.

כדי להשלים את התמונה של האבטחה צריך אולי להזמיר שעל המחכמה, על הכולל יש לנו משמר קבוע של אנשי משטרה צבאית. המתוגברים לעתים קרובות בהתאם לצרכים, שמטרתם שם היא בעצם למנוע מהומות והפגנות. לצורך שמירה פיזית, אם מדובר בקבלת אחריות טוטאלית, יהיה צורך, לדעתי, ביחידה בסדר גודל של 70 איש ובסידורים מיוחדים. פירושו של דבר הוא שנפקח על כל השערים, נפקח על כל אזור הר-הבית ונבטיח תצפיות ושמירה של 24 שעות לשני המסגדים. אינני נכנס כרגע לשאלה אם הם צריכים להיות מוסלמים או מעורבים ומי צריך להיות המפקח. כך נראה לי העניין.

מר ש. הלל:

הדבר היחידי המנחה ברגע זה הוא ההצהרה

שהושמעה מיד לאחר שחרור ירושלים על-ידי

ראש-הממשלה המנוח ולאחר מכן חזרו עליה בקשר למעמדם של המקומות הקדושים לדתות שונות. לצערי, לא הבאתי עמי את הציטוט המילולי של דברי ראש-הממשלה המנוח שאני חושב כי הם בבהינת הנחיה.

אאלא סגן רה"מ י. אלון:

אתה מתכוון להודעתו בכנס האקדמי שעשה כאן.

מר ש. הלל:

זה גם נמסר בהזדמנויות שונות כעמדה הרשמית

של ישראל על-ידי שר החוץ ונציגנו באו"ם.

אינני זוכר הצהרה זו מילולית, אך נאמר בה שממשלת ישראל תחיר אוטונומיה של הדתות.

מר מ. ארנון:

אמציא את זה מיד.

מר ש. הלל:

הדבר השני הוא שבשיחות אשר היו לנו עם ראשי הדת הנוצרית נאמר כי נהיה מוכנים לראות את המקומות הקדושים כמעין מעמדה של סגריריות. אינני זוכר אם השתמשנו בנוסחה של אקס טריטוריאליות.

השר מ. בגין:

דובר על נציגויות דיפלומטיות.

מר ש. הלל:

ומה ששמע מזה הוא חוסר נוכחות של השלטון בפנים אותו שטח שיוגדר כחסינות דיפלומטית.

סגן רה"מ י. אלון:

השאלה היא אם זה שטח או מבנה. המלה "שטח" מסוכנת.

מר ש. הלל:

יש להבחין בין הר-הבית לבין המסגדים ולכן גם שאלתי את ניצב רוזוליו באמצע דבריו אם הדברים אמורים לגבי המסגדים, או לגבי כל שטח הר-הבית, אשר לגבינו דרושה עוד הגדרה של הממשלה. בשאלה איך צריכים אנו לראות את ענין הר-הבית אינני יכול להציע הצעה, גם אין לי סמכות לכך. הייתי אומר שככל שדבר זה נשמע לא טוב ולא נוח מבחינה פרקטית, רצוננו הטבעי הוא לא להכניס שינויים מרחיקי לכת בהזדמנות חגיגית זאת. כלומר, אם נשקול את הצעותיו של ניצב רוזוליו, הרי בו בזמן שאיננו באים להציע, חלילה, את הפרוטוקול של זקני ערב שהוא הזכיר כאן, לא היינו נלהבים, מאידך גיסא מהכנסת איזה שינוי דראסטי עכשיו, אשר יקעקע למעשה את כל המבנה העדין מאד הקיים. היינו ממליצים על כל פתרון שיש בו כדי להבטיח תוספת בטחון בלי לקעקע את המבנה הזה באופן מהותי, אך זו תגובה טפונטאנית בלבד ולא בדוקה.

מר מ. ששון:

ברצוני להתחיל מסיפור שסיפרתי לשר בגין ושיש לו השלכה מסויימת. פעם אמר לי המופתי של ירושלים

כי מאז שומרים יהודים על שער המוגרביס, הוא אינו מתפלל שם. הצהרתו זו היתה דבר שקר, כי הוא מתפלל שם, אך הוא מצא לנחוץ לאמר זאת כדי להדגיש שאסור שיהיה ליהודים קשר כלשהו למסגדים. בונה המסגדים הוא עבד-אל-מאליק בן מרואן, בין השנים 905 ± 780. כאשר בנה את המסגדים הללו וגם את הכיפות הקטנות מסביב, כפי הנראה, הוא נתן, לפי מקורות ערביים, זכיונות למשפחות יהודיות בהר-הבית, - להם, לבניהם, ולצאציהם אחריהם לעולם. ל-10 משפחות יהודיות הוא נתן זכיון הנובע לדברים הקשורים לנקיון ולשירותים של הר הבית ול-10 משפחות יהודיות אחרות נתן זכיון לספק את הפתילות ואת הזכויות של התאורה של המסגדים.

סגן רה"מ י. אלוץ:

אגב, האם יש אי-אלו מקורות בכתב?

מר מ. ששון:

זה מוזכר ב-"אלאונס-אלג'ליל" המוזכר בספרו של פולק. אני מחפש אותו כדי להוציא משם את הציטטה. אני מספר זאת כדי לאמר שמבחינה דתית-מוסלמית לא היתה מעולם איזו *usua* האוסרת על מגע כלשהו של יהודי או נוצרי לגבי המקום הקדוש למוסלמים. זו היתה נקודה מקדימה ראשונה.

נקודה שניה שגם היא מקדימה היא זו. הייתי ממליץ

לפניך שבדיון זה תכלול לפחות עוד שני מקומות: כנסיית הקבר הקדוש וכנסיית הסולד, כי לי ברור שלאחר השריפה וכל מה שהיה מסביב לזה צריכים אנו לפקוח עין על שתי כנסיות אלה. ומי יודע מי עלול להשתגע עוד כדי להביא עלינו אסון נוסף ולהשלים בכך את התמונה. אלה הם שלושת המקומות הקדושים והמקודשים הקיימים לגבי דתות לא-יהודיות. כמובן, קיימים גם כנסיות אחרות וגם מסגדים אחרים, אך אין להשוותם לאלה. לכן: (א) אני ממליץ לפקוח עין מיד ואני מניח שעושים זאת כבר) ב. להתייחס בדיון זה גם לגבי שני המקומות הקדושים הנוספים שהזכרתי.

1948 - The first year of the project was spent in the field collecting data on the behavior of the subjects. The subjects were observed in their natural environment and their behavior was recorded on a scale of 1 to 5. The data were then analyzed and the results were compared with the results of previous studies. The results showed that the behavior of the subjects was significantly different from that of the control group. This was due to the presence of the subjects in the field.

1949 - The second year of the project was spent in the laboratory. The subjects were observed in a controlled environment and their behavior was recorded on a scale of 1 to 5. The data were then analyzed and the results were compared with the results of the field study. The results showed that the behavior of the subjects was significantly different from that of the control group. This was due to the presence of the subjects in the laboratory.

1950 - The third year of the project was spent in the field. The subjects were observed in their natural environment and their behavior was recorded on a scale of 1 to 5. The data were then analyzed and the results were compared with the results of the previous years. The results showed that the behavior of the subjects was significantly different from that of the control group. This was due to the presence of the subjects in the field.

מר מ. ששון:

הכללת שני מקומות קדושים לא-מוסלמיים תקל עלינו ותנחה אותנו בדיון לגבי השמירה על שלושה מקומות קדושים, שהאחד הוא מוסלמי והשניים האחרים הם נוצריים - דיון אשר לדעתי חייב להיות זהה ולא מיוחד לאחד משני הנושאים. אני גם קיימתי מגעים עם ראשי כמזכה בשבוע האחרון.

אשר לנושא האחרונות נושא זה נדון גם בקרב הערבים

המוסלמיים וגם בקרב ראשי הדתות הנוצריות. הדעות נחלקו בקרב המוסלמים והן עדיין חלוקות ויש למעשה שתי גישות עקרוניות. הגישה האחת היא זו שתאר אותה ניצב רוזוליו האומרת שהאחריות היא אחריות בלעדית של המוסלמים ולכן יש צורך להקים פלוגה בת 150 איש ולגייס 150,000 דינר כדי לארגן שמירה הגונה על-ידי אדם שהגישה שלו היא משטרית-צבאית. לעומת גישה זו בלטה גישה אחרת, שיש לי הרושם כי היא נתמכת על-ידי רוב גדול יותר, האומרת כי כימי שאזונה של ירדן ובימי הבריטים האחריות על השמירה על המסגדים ובחראם היתה מוטלת על השלטונות מאז ומתמיד, ואפילו יקימו צבא שלם, הרי אם ירצו שלטונות הכיבוש - כך הם מתבטאים לפגוע במקומות הקדושים הם יפגעו ולא תעזור גם הקמת צבא שלם. אנשים אלה הגיעו למסקנה - ובראש וראשונה אנואר נוסייבי - כי ממשלת ישראל, או שלטונות הכיבוש בלשונם, חייבת ליטול לידיה את הסמכות ולנהוג כפי שנהגו בימי שלטון ירדן והבריטים. הם אומרים שלדעתם צריך להיות משמר של משטרת ישראל כשבמקומות הקדושים להם יעמדו שומר מוסלמי ושומר יהודי גם יחד והם חייבים לקבל את כל האחריות. לא צריך להטיל על ממשלת ישראל את האחריות מצד אחד - כך אמרו, ומצד אחר לא לתת בידיה את האחריות להסדר השמירה. מהטלת האשמה בדבר השריפה משתמע ממילא האחריות להסדר השמירה. ברור שחלק מסוייט מאנשי המסגד והוואקף תמכו בהצעה זו כי היא אינה מנשלת אותם. אם כך המצב כיום הוא שיש שתי השקפות. אני מביא פרטים בנוגע לכך כי הדבר מאפשר לנו להאזין בגישה

מר מ. ששון:

מטויימת, לבנות אותה ולחפש מוצא בכיוון זה.

אשר לעמדת הנוצרים בענין זה, היו לי מגעים עם

ראשי הכנסיות היווניות-אורתודוכסיות והארמנים. הם אמרו במפורש: קודם כל

דאגו מיד לכנסיית הקבר הקדוש בירושלים, שטא יקרה חלילה משהו. נוסף לכך,

הם אמרו ⁵ יקדמו בברכה - ואחד מהם אף רמז שיתכן כי יהיה מוכן להיענות

לרמז מצידנו ולהפנות אלינו בקשה על-מנת שהיזמה תצא משם ולא מאתנו -

הצבת שוטר יהודי ושוטר נוצרי בחוץ, ליד כנסיית הקבר הקדוש וכנסיית המולד.

לאחר השריפה ניש מיץ המימשל כבית-לחם לבדוק את המצב ובענייני החשמל והמים

התגלו מחדלים המוריים ביותר. הוחלט לשפץ את כל הרשת והם העריכו מאד את

הפעולה. באמצעות העירייה נשלחו גם למסגד גורמים אשר בדקו את הנושא של

המים ושל החשמל והמסקנות של הבדיקה הזאת הוגשו למועצה המוסלמים.

אם כן, האפשרות המצטיירת לנגד עיני היא כניסתה

של ממשלת ישראל לאחריות המוטלת עליה בתוקף הירושה שירשה, בסגנונה המיוחד

שלה ומתוך הסתגלות למצב החדש שנוצר. אני רואה לנגד עיני מעין יחידה

מיוחדת, אולי במסגרת משטרת ישראל, אשר תהיה היחידה הממונה על השמירה של

המקומות הקדושים. יתכן שאפילו רצוי לתת להם סרט מיוחד אשר יבליט אותם.

זו דעתו של מי?

ניצב ש. רוזוליו:

- זו דעתי שלי. ואולי יש צורך ביחידה מיוחדת

מר מ. ששון:

תחת פיקודה של ממשלת ישראל בה יהיו יהודים,

נוצרים ומוסלמים.

כדאי להעיר אולי כי לגבי הנוצרים הבעייה פשוטה,

משוט שלא קיים סכסוך זכויות בינינו. לגבי המוסלמים הענין עדין, כי קיים

סכסוך זכויות. שנית, אנו נושאים עם גוף שאיננו מכירים בו והוא המועצה

המוסלמית, ועל-כן כל צורת טיפול מחייבת זהירות. לכך אני ממליץ:

מר מ. ששון:

א. לפקוח עין מיד גם על שני המקומות הקדושים הנוצריים; ✕ מבחינת העיתוי זה יהיה אחרי סיום המשפט; ב. איני חושב שצריך לבוא לידי קונפליקט עם הדתות - לא עם הנוצרות ולא עם הפורטים המוסלמיים, אם כי כאן רואה אני מקום להתנגשות, אך לא חמורה ביותר.

מר מ. שמגר:

המתח דברי הייתי רוצה לנסות לאבחן בין שלושה

נושאים שאנו דנים בהם קצה בערבוביה. בנושא של סידורי בטחון יש למעשה שלושה תחומים נפרדים: מניעת עבירות, שמירת סדר כללי, הנעשית כדרך-כלל על-ידי סדרנים במקומות ציבוריים ולא דוקא על-ידי אנשי שלטון; התחום השלישי הוא האמצעים הננקטים כדי למנוע שריפות. במליט קצחת אחזור על המימצאים שהיו בוועדה אל-אקצה. הדין וחשבון נמצא לפני הוועדה, אך חשוב לאמר מה מצאה הוועדה, כי זו גם התמונה שתפרסם בעולם כצילום של מצב קיים. עלינו לדעו אשמבחינה בינלאומית זוהי התכונה שתקבל. בימי הירדנים היתה בהר-הבית יחידה של שומרים אשר שמרה על השערים והיתה יחידה נפרדת בתפקיד שעבר בירושה בחוף המסגדים. יחידה אחרונה זו שמרה רק על הסדר הפנימי במסגדים, כפי שמקובל לעשות במוזיאון או בכל מקום ציבורי אחר. שאלו אותם מה היה קורה כשמישהו היה מתפרע, ומסתבר שגם בימי שלטון הירדנים לא היו אנשי היחידה הזאת בעלי סמכויות אלא היו פונים למשטרה או לצבא. מבחינה זאת לא נשתנה מאומה מאז השלטון הירדני, וכאז כן עתה, כאשר מישהו מתפרע פונים לאלה שיש להם סמכויות לעצור.

יש שוני מסויים - ואני אומר זאת בעקבות דברי

מר ששון - בין כנסיית המולד וכנסיית הקבר הקדוש לבין הר-הבית. הכנסיות הן מבנים שיש שמירת סדר כללית על הכניסה לתוכם. כאן הבעיה היא היכן התחומים שעליהם הם חולטים, כי בזמן הירדנים חלשו על השערים החיצוניים ולא היתה כניסה אל תשעה השערים הפתוחים, אלא לפי הנורמות שהם קבעו.

מר מ. שמגר:

הנורמה היתה: שמוסלמים וערבים נוצרים יכולים היו להכנס באופן חפשי למסגד בלי לקנות כרטיס ואילו היירים היו צריכים לשלם ולקנות כרטיס. השוני שנוצר עט מלחמת ששת הימים, כששער המוגרביס נפתח, הוא שמכירת הכרטיסים נוסף לשערים נעשית גם בכניסה למסגדים כיוון שהכניסה דרך שער המוגרביס חפשיה. כלאמר, הגענו למצב שהכניסה להר-הבית כבר אינה תחת ביקורת שלהם משום שמכירת הכרטיסים נעשית בשער המסגדים. דבר זה יוצר שוני בין מה שהיה לפני ה-6 ביוני לבין המצב כיום.

מבחינת סידורי הבטחון, אלה שהעידו קיבלו כדבר טוב מאליו את העובדה שיש משטרה בהר-הבית, ואם קורה משהו הם פונים אליה. הם ציינו לטובה את השלטים שהצבנו, המורים לקהל איך להתנהג. הכתוב בשלטים אלה הוא לפי נוסח שקבענו יחד אתם. אם כן, הם הבחינו בין התפקיד המשטרה של נשיאת נשק לבין תפקיד הסדרנות הכללית כפי שהוא מקובל, למשל, במוזיאון ישראל או במקום ציבורי אחר. יש שם מישהו לבוש מדים הדואג שלא יעשנו ולא יזרקו ניירות וכיו"ב. אם אנו יוצאים מתוך הנחה של המצב שהיה ערב השריפה, צריך להביא בחשבון שהם ראו עצמם כשומרים רק על פנים המסגדים, רק על הסדר ואת הכניסה להר-הבית דרך שער המוגרביס הם ראו כדבר שיצא משליטתם, אם כי מבחינה פורמאלית הם שמרו על הזכות להציב שומרים גם על יד שער המוגרביס. ישבו שם גם אנשי וואק"ף אך לא קרה שמישהו מאנשי הוואק"ף לא יתיר כניסה ואילו איש המשטרה כן יתיר אותה. לא עמדנו במבחן זה, אך אני מניח שלו זה היה קורה לא היינו נותנים להם את סמכות ההכרעה. לכן קבעה הוועדה במסקנותיה ששלטונות הוואק"ף היו אחראים לסידורים בהר-הבית, והם היו צריכים לגלות אדם שנכנס עם חבילות.

אנחנו צריכים להחליט אם לשנות מצב זה לפיו

השמירה המשטרתית שלנו היא רק שמירה בכוח היינו שיושבים בנקודה מסויימת ומצפים שאיש צא הוואק"ף יבוא להתלונן שאדם חשוד מסתובב בשטח.

The Board of Education has the honor to acknowledge the receipt of your report on the subject of the proposed changes in the curriculum of the public schools of New York City. The Board has carefully considered the same and is pleased to find that the suggestions made therein are in general in accordance with the policy of the Board.

The Board is particularly pleased to note that the proposed changes are in accordance with the policy of the Board to provide a liberal and practical education for all the children of the city. The Board is confident that the proposed changes will result in a more efficient and economical system of public education.

The Board is confident that the proposed changes will result in a more efficient and economical system of public education. The Board is confident that the proposed changes will result in a more efficient and economical system of public education.

The Board is confident that the proposed changes will result in a more efficient and economical system of public education.

מר מ. שמגר:

עלינו להחליט אם נהיה פעילים יותר ובעקבות זאת יתכן שיהיה צורך להציב חייל על יד כל שער או כוח נייד. מובן שבכך משנים את מצבם בצורה בולטת יותר. בכך יש שוני אצל סכנסיית הקבר הקדוש. איני יודע אם יש שם סידורי בטחון, אך בכל אופן לגבי שריפה ידוע לי שנעשות בדיקות על-ידי עיריית ירושלים וגם על-ידי הממשל. זו ספירה מיוחדת שהייתי מציע לא להכנס אליה, כי אם רק להתרכז בסדרנות פנימית ובשמירה בטחונית במקום.

סגן רה"מ י. אלון: לפני שאמסור את רשות הדיבור לשרים להשמיע הערותיהם

ברצוני להציע הצעה כדי שהם יוכלו להוות דעתם גם

עליה. כתוצאה מהתייעצות ראשונית זאת אני מציע שנמנה ועדת מומחים - מומחים לצד הבטחוני, לצד המדיני וגם לצד הדתי. אמנם לפי חלוקת המומחים בלבד מסתבר שתהיה זו ועדה לא קטנטונת אבל היא גם אינה חייבת להיות גדולה. אני מציע את ההרכב הבא: שני גורמי בטחון - מטרת ישראל וצה"ל. היועץ המשפטי לממשלה אשר צריך להשתתף בוועדה, כי יתכן שיתעוררו גם בעיות משפטיות; נציג משרד ראש-הממשלה, או יותר נכון ראש-הממשלה; נציג שר החוץ; נציג משרד הדתות ונציג עיריית ירושלים. אלה הגורמים אשר לדעתי צריכים להיות מיוצגים בוועדת המומחים על-מנת להביא לנו הצעות.

השר י. ישעיהו: מה יהיה תפקידה של ועדה זו?

סגן רה"מ י. אלון: תפקידה יהיה להציע הצעות בנוגע לאבטחת המקומות

הקדושים לאיסלם ולנצרות בירושלים. הם יביעו

הצעות שיבטיחו את מירב הבטחון והבטיחות למקומות הקדושים. כוונתי לבטחון היומיומי, כולל פיקוח על הנכנסים והיוצאים ומניעת שריפות וחבלות.

השר ז. ורהפטיג: אעיר הערה כללית-פרלימינרית הנוגעת לעבר ואולי

בהזדמנות אחרת ארחיב על כך יותר את הדיבור.

השר ז. ורהפטיג:

נדמה לי שפעם נצטרך לשבת ולראות אם לא היו גם מחדלים מצידנו. אם בתקופה זו של שנתיים ימים וחודשיים קרו שני מקרים חמורים והרבה מקרים לא חמורים - המקרה החמור האחד הוא אותה גניבה בכנסיה שהיה בחודשים הראשונים לאחר המלחמה ולכן לא עורר התרגשות כה גדולה והמקרה השני הוא הדליקה - זה דורש בדיקה. נדמה לי שאנחנו לא קבענו לנו מדיניות ברורה בהתחלה. כאשר נתקבל חוק מקומות קדושים חשבתי לתומי שחוק זה מטיל את הביצוע על שר הדתות ואז הוא ממונה על הבטחון של המקומות הקדושים, ולכן הגשתי הצעה להקים את משמר הכותל, ומשמר מסגדים שיהיה אחראי להגנה. על כך קיבלתי סירוב מוחלט מצד הממשלה אשר אמרה שזה עניינה של המשטרה ולא של משרד הדתות והיתה לי התנגשות עם שר המשטרה. בסופו של דבר הוקמה אמנם יחידה משטרתית, משמר הכותל הממלאת תפקיד חשוב, אך לגבי המסגדים והכנסיות - איני יודע, עניין זה קצת לא "הלך". יש אמנם תחנת משטרה על הר-הבית, אך כנראה ~~משטרה~~ זו התייחסה לתפקידה כאל תפקיד רפרזנטטיבי גרידא, היינו כדי לקבוע את הנוכחות שלנו במקום, אך לא סמכויות בעניין השמירה. איך זה ששנתיים אחרי מלחמת ששת הימים כלי הכיבוי כל כך מוזנחים? גם זה חלק מהשמירה, ואי-אפשר להבין כיצד טיפוס חשוד בא 30 פעם למקום והמשטרה אינה יודעת איך.

סגן רה"מ י. אלון: אבקש לא להכנס עכשיו לבירור מה שקרה. לפנינו

עוד שני סעיפים.

השר ז. ורהפטיג:

תיתכנה שתי גישות לגבי השמירה במקומות קדושים.

הגישה האחת יכולה להיות שאנו אחראים לכל, והגישה

השניה שכל האחריות מוטלת עליהם. אני סבור שאי-אפשר לאמר שכל האחריות

מוטלת עליהם, אלא אם כן זה ייאמר בכתב ובפומבי כי אחרת הם יהיו אמנם

האחראים אך כשיקרה משהו יאשימו אותנו. לכן אני סבור שאיננו יכולים

להתחמק מאחריות למרות זאת שהיינו רוצים שהם יטלו על עצמם את האחריות.

נראה לי שגם להבא מוכרחים אנו למצוא דרך כדי שנוכל לפקח למעשה, ואני

השר ז. ורהפטיג:

מדגיש - למעשה ולא להלכה כרי למנוע עשיית דבר לא נכון על-ידם, וזה מקיף לא רק את המסגדים שעל הר-הבית אלא גם כמה אובייקטים מוסלמיים ונוצריים אחרים. המחלקה הנוצרית במשרד היותה מצאה שלושה אובייקטים כאלה: כנסיית הקבר הקדוש, כנסיית המולד וקבר הבתולה בהר-הזיתים. על שלושה מקומות אלה לפחות אנו צריכים להשגיח. היתה גם שאלה אם לכלול מקומות נוספים כגון: הכנסייה החדשה, כנסיית הבשורה בנצרת, מפני גדלה. אך לפחות על שלושה המקומות שמניתי צריך להשגיח.

בענין המסגדים נדמה לי שאנחנו כבר מוכרחים ללכת בדרך שבה התחלנו, היינו להסיל את האחריות עליהם, אך מטופקני אם נגיע לכך שהוואקף יחתום אתנו הסכם. דרוש הסדר עובדתי, לא הסדר הסכמי וההסדר העובדתי הוא שהם יוכלו לתקים כל יחידה שהם רוצים. לא ניתן סמכות מיוחדת, אך רק נזהיר אותם שאנחנו לא נתייחס למסגדים. שנית, דרוש פיקוח מעולה על כל מכשירי הכיבוי במקומות הללו. בענין זה יש סמכות וצריך לפעול, ואם לא נעשה דבר עד היום, הרי זה מחדל. שלישית, היות וקיימת כבר תחנת משטרה על הר-הבית צריך לחזק אותה ולא להחלישה, וזה לא יהיה בניגוד לסטאטוס-קוו. היו עשרות מחאות על יהודים שבאו בלבוש קייבי ועל עניין זה לא התגברה השמירה היהודית כי היא התייחסה אליו כקנה מידה יהודי. לפי קנה מידה יהודי אין זה חילול הקודש, והשומרים לא הביאו בחשבון שבקנה מידה מוסלמי זהו חילול גדול. אנחנו צריכים לשמור על הר-הבית ולא לתת להם שליטה מוחלטת. לכך דרך זו היתה פותחת את הבעייה. המשטרה צריכה לשמש נקודת מפתח בשמירה על הר-הבית ועליה גם לשמור ולתקן על הנכנסים והיוצאים, כי עלולות להיות פרובוקציות מהוכננות.

אני מסכים להקמת ועדת מומחים ורק אבקש לשלוח מטעם

משרד הדתות מומחה לענין הנוצרים לחוד ומומחה לענין המוסלמים לחוד.

סגן רה"מ י. אלון: ברצוני לקרוא בפניכם את הקטעים הרלבנטיים מדברי ראש-הממשלה.

מר ש. הלל מתי נאמרו דברים אלה?

סגן רה"מ י. אלון - ב-7.6.67, ויש עוד מסמך מה-27.6.67. אני

קורא: " על פי בקשתי הורה שר הדתות לאמור:

(א) הסדרים על-יד הכותל המערבי ייקבעו בידי הרבנים הראשיים לישראל.

(ב) הסדרים במקומות המקודשים למוסלמים ייקבעו על ידי המועצה של

כהני דת מוסלמים.

(ג) הסדרים במקומות המקודשים לנוצרים ייקבעו על ידי מועצה של כהני

דת נוצריים. - אין כאן התייחסות למועצה קיימת אלא מדובר באופן

אבסטרקטי על מועצה של כהני דת.

יש מסמך מאוחר יותר ומפורט יותר מה-27.6.67

ואקרא מתוכו רק שני קטעים קצרים. קטע אחד:-

"ממשלת ישראל קבעה לה לעקרון של מדיניותה לשמור על המקומות הקדושים

בטהרתם, להבטיח את אפיינם הדתי והאוניברסלי ולהבטיח זכות הכניסה החפשית

אליהם. נעשה זאת תוך התייעצות סדירה אחכם, ראשי העדות, ועם אלה שימונו

על-ידכם למטרה זו. אנו נמשיך לקיים מדיניות זו ולדאוג שהיא תבוצע בדאגה

ובהקפדה."

קטע נוסף אומר:-

"בהקשר זה ברצוני לציין כי בכוונתנו להפקיד את ניהולם הפנימי של המקומות

הקדושים ואת סידוריהם בידי המנהיגים הדתיים של העדות להם שייכים המקומות."

כלומר גם מן המסמכים לא מסתבר בשום פנים שהבטחון

נמסר בידיהם. הכוונה, כמובן, לענייני הפולחן ולהסדרים הפנימיים הטבוליים.

זאת-אומרת שלא נוכל לקשור יותר מדי את ידינו. נוסף לכך הממשלה בכלל מוסמכת

לקבל החלטות שונות המבטלות החלטות קודמות, אך אני סבור שגם אין צורך בכך.

השר א. ששון:

מה שאני רוצה לקבוע לפרוטוקול, ולא כדי להגיב על

דברי שר הדתות, הוא שהרבה מן הדברים שהוא אמר

אינם מדוייקים, ואם תהיה הזדמנות נוכל לשבת ולהוכיח את הדברים, כי הוא

אמר דברים שלא היו מעולם.

אעבור מיד לענין האחרון והוא ההצעה להקים ועדה.

הוועדה לפי ההרכב שהיו"ר הציע, פרט לכך שהוא הציע לצרף את נציג משרד הדתות,

היא למעשה אותה ועדה של ניצב רוזוליו. כיוון שוועדה זו משתתפים בה כל

הגורמים שהוזכרו על-ידי היו"ר, פרט לנציג משרד הדתות ומכיוון שהענין הוא

למעשה בסחוני - כיום השמירה על המסגד היא למעשה בידי הצבא - הייתי מציע

למסור ענין זה לוועדת רוזוליו, ונצרף גם את נציג משרד הדתות. איני

חושב שצוי להקים ועדה נוספת, כי היכן נציב את המחיצה בין ועדת בסחון

לביין ועדה זו שתדון בעניני בסחון?

לעצם הענין - רבותי, לפנינו ענין של שמירה, לא על

איזה משרד או מוסד כגון מוזיאון רוקפלר, כי אם על מקום מקודש למוסלמים,

ולא רק למוסלמים בישראל ובגדה המערבית אלא לעולם המוסלמי בכללו. עובדה

היא שבימים אלה מתכנס העולם המוסלמי כדי לדון על מקום זה. אם כן אי-אפשר

לראות מקום זה כמקום שאנחנו יכולים להחליט עליו מה שאנחנו רוצים בלי

להתחשב עם מה שנאמר בחוץ ועם בני המקום. עלינו להביא זאת בחשבון וכדי

שנוכל לתת הנחיות לוועדה שצריכה לדון בנושא אני סבור שהממשלה צריכה לדון

נדבר עקרוני וחשוב מאד: במה מדובר, בשני המסגדים בתוספת הר-הבית, או

בהר-הבית בנפרד ובשני המסגדים בנפרד. כדי שוכל לתת הנחיות לוועדה, אנו

צריכים לקבוע עקרון זה. דבר חשוב מאד הוא היכן מציבים את המשמר, אם בפנים

או בחוץ. זה דבר אחד.

דבר שני. מר ששון אמר שיש כאילו עכשיו בתוך

המועצה המוסלמית איזה רוב הרוצה למסור את הענין אצל הזה לשלטונות ישראל.

אני חושב שגם אם זה כך צריכים אנו להיות מוזמנים לקחת את הדבר לידינו כדי

השר א. שרון:

שלא יאמרו שאנו רוצים להשתלט על המסגדים. אם הם רוצים, הם צריכים להזמין אותנו לכך. הנה בעניני המים והכיבוי למשל הזמנתי בנוכחות אנשי המשטרה והצבא את נכבדי ירושלים ואמרתי להם כי עליהם לבחור באחת מן השתיים: או שנשלח מיד למחרת אנשים לבדוק את עניני הכיבוי ואת עניני המים, כי מה שקרה בשעת השריפה לא יכול להשנות; או שהם יחקנו. העמדנו אותם בפני מצב שלא השאיר להם ברירה אחרת, והם קיבלו את זה. שלחנו מומחים שלנו אשר בדקו את הדברים האלה ומטרו להם את המימצאים והם עושים את זה. כלאמר אנחנו מאפשרים להם צב גם כן להיות כאילו בעלי בית על המקום שלהם. אם כן, יט לפנינו שתי אפשרויות לדעתי: האפשרות האחת היא שהם ישמרו תחת פיקוחנו ואני אישית הייתי מעדיף זאת על פני האפשרות שאנחנו נשמור ישירות וזאת מסיבה פשוטה: נניח שביום ו' בו באים אלפים להתפלל נעמיד אנשים שלנו כדי שיערכו חיפושים. השומר היהודי ועל-ידו השומר המוסלמי לא יוכלו לעכב כל כך הרבה אנשים ולהפסיד אצלם חומר נפץ. מוטב שאנחנו נכשיר אותם ושהיה פיקוח שלנו עליהם ושנוזמן על-ידם לעשות כן.

אני מציע שנחליט קודם על הענין העקרוני ההוא

שזו תהיה הנחיה לוועדה.

השר מ. בגין:

בשתי נקודות, הן ביחס להר-הבית והן ביחס למקומות הקדושים לדת המוסלמית והנוצרית, עמדת הממשלה נקבעה סמוך מאד לאחר תום טלחמת ששת הימים והיא ברורה די צרכה. הנקודה הראשונה היא שאנחנו לא הסכמנו למסור למוסלמים שליטה בלעדית על הר-הבית כיוון שהר-הבית הוא מקום מקודש לעם ישראל ומשום כך ביטלנו את מכירת הכרטיסים בכל השערים המוליכים להר-הבית על-ידי נציגי הוואקף ונציגי הדת המוסלמית. מעשה שהיה כך היה: לאחר השחרור עמדו שומרים מוסלמים בכל השערים; יהודים, נוצרים ותיירים עלו להר-הכית בהמוניהם מתוך סקרנות מובנת מאד. אצל יהודים זה היה בודאי מתוך קשר נפשי, ובכל השערים מכרו כרטיסים בחתימת הוואקף בלידה אחת ובשתי לירות. אני קיבלתי על כך דין-

השר מ. בגין:

וחשבון ואני מוכרח לומר שנחרדתי מאוד. אם זה יימשך וייהפך למסורת גם תחת שלטוננו, כי אז בעקיפין אך למעשה הודענו שהבעלות על הר הבית היא מוסלמית ויהודי העולה לשם מוכרח לקבל את הרשות מנציג הדת המוסלמית ואף לשלם דמים. זו היתה הודאה שאין בכלל לפקפק בה - אם המצב היה נמשך - בבעלות מוחלטת של המוסלמים על הר הבית. צלכן התקיים דיון בממשלה וכחוצאה מדיון זה, בו היו כרגיל אצלנו חילוקי דעות - הוחלט ששער אחד ייפתח ובו יכואו יהודים ללא תשלום. החלטה זו אינה חלה על מסגדים. אמנם זה תמוה שמוכרים כרטיסים לא למוזיאון אלא לבית תפילה, אך זה ענין של המוסלמים. מכל מקום ביחס להר הבית שער אחד צריך להיות פתוח, והיהודים שאינם מדירים רגליהם ממקום מקודש זה יוכלו להיכנס אליו ללא קבלת רשיון וללא תשלום כסף. למסגד עצמו תהיה הכניסה לפי כל הכללים שנקבעו על-ידי המוסלמים: לחלוץ נעליים, לשלם כסף. זה היה המצב שכתוצאה ממנו נפתח שער המוגרביים. שר המטפטים עשה סידורים עם המשטרה הצבאית והשער נפתח ובינתיים נקבע תקדים זה שהפך למסורת. היתה הכרעה ואני אומר למר הלל שזו היתה המוטיבציה. הסוגיה ידועה לי על בוריה, כי לקחתי חלק פעיל בישיבות הממשלה בנדון. החלטנו שלא ייתכן שנמסור את האחריות על הר הבית למוסלמים. זו הכרעה אחת שנתקבלה לפני שנתיים ומעלה.

אשר למקומות קדושים לנוצרים ולמוסלמים

מחוץ להר הבית, היה דיון בממשלה בקשר עם ביקורו של נציג האפיפיור פליצ'יו, ובישיבה בה נפלה ההכרעה היתה הצעה שנשתמש במושג "אקסטרטוריאל" היה ויכוח ארוך, ולא אכנס עתה לפרטים מחוסר זמן, ועמיתי שר החוץ אמר ברגע מסויים כי יש לו הרושם שבמשא ומתן שהתנהל עם נציג האפיפיור הזכיר כבר את המלה

השר מ. בגין:

"אקסטריטוריאלי" וקשה לחזור בנו. עוד אנו דניש ושר החוץ בדק את הענין ולשביעות רצונם של כל חברי הממשלה הודיע שלא הושמעה המלה הזאת בדיון עם נציג האפיפיור, וכתוצאה מכך סוכם שבדבר על חסינות הניתנת לנציגות דיפלומטית. מדוע מושג אחרון זה רצוי לנו? אף המושג "אקסטריטוריאלי" רצוי והרצל בשעתו השתמש בו, אך הימים אינם ימי הרצל, וחסינות לנציגות דיפלומטית פירושה שבפנים הבנין יש להם שליטה ויש להם אף משטר פנימי (האמריקנים, למשל, מחזיקים מריבט שלהם להגנה), ואילו בחוץ, היינו השמירה על בנין השגרירות, היא בידי המשטרה שלנו, אלא אם כן היו מזמינים את המשטרה ואז היו השוטרים נכנסים פנימה. בחוץ שוטרים כוחות המדינה בה נמצאת השגרירות. אפשר אף לומר שזו לא רק זכותה של המדינה כי אם גם חובתה. יש בכך גם ענין של סתן כבוד - ועוד מעט אעמוד על כך - וזה גם פותר את בעיית הכסחון. לאור שתי הכרעות אלה שבפלו אין לי ספק שצריכים אנו להישא למשטר כבוד ולבטחון על הר הבית. לא ניכנס בפנים המסגדים, כי כל הטידורים בפנים ייקבעו על-ידי המוסלמים, וגם לא ניכנס לכנסיית הסולד בבית-לחם או לכנסיית הקבר הקדוש בירושלים, אך בחוץ סן הדין שתהיה שמירה שלנו, ושמירה קפדנית.

הזכרתי את הבעיה של הכבוד. לדעתי, צריך

שהמשטר שלנו יהיה לבוש בגדי שרד ויתנהג יפה. הייתי בטמפור מקומות קדושים לדתות אחרות וראיתי חיילים או שוטרים יושבים על איזה שרפרף צולע, הרובה בין הכרכיים, ומעשנים סיגריות. ברצוני לומר שזה מאוד לא טוב. צריך שיהיו בגדי שרד ולדוגמה אזכיר את המשטר השווייצרי של האפיפיור. אנשי המשטר לבושים בגדי שרד, אך הם אינם כובות כי אם מאבטחים בצורה סמטית את הוותיקן ואת היושבים בו וכך

השר ט. בגין:

צריך להיות אצלנו. נניח שבא איזה אדם חשוב לכנסיית הסולד. אני סבור שזה יעלה את קרן ישראל אם מספר יתן כבוד, ודברים כאלה עוברים על כנפי הסמועה לכל כנפי תבל. כולם יידעו איך יהודים מכבדים מקומות קדושים. אני סבור שזה טוב מכחינה פסיכולוגית וגם מבחינה מדינית.

הצעת הקונקרטיה היא להקים יחידת מספר מיוחדת, עם בגדי שרד, כל מסורת ישראל, כמו מספר הכנסת. לאנשי מספר הכנסת יש סביעת עין ויחד עם זאת כשבא אורח חשוב הם מתיצבים בחוץ ומדבליים את הנשק, וזה מעלה את קרבנו. לא פחות מזה צריך לעשות למקומות הקדושים גם למוסלמים וגם לנוצרים, ויריעה זאת תלך לשיחבי עולם ותתן לנו כבוד. יהיה זה מספר מיוחד עם סרט שאפשר לקרוא לו מספר למקומות קדושים. כמובן, אנשי המספר צריכים לקבל הדרכה ולעבור איזה קורס. דרושה להם בעיקר סביעת עין, כי לחפש בכליו של כל אדם אי-אפשר, ויש אנשים עם סביעת עין וגם אפשר לחנך לכך.

לא הייתי רואה שום סיבה להתנגשות בין שר הדתות לבין שר המטרה לו היתה הסמכות משותפת. יש לנו משרד הדתות ולא משרד דת והוא שומר על כל הדתות. גם בזה היינו מעלים את קרן ישראל. חיכוכים יכולים להתבלע והם חלק מהחיים. במקרים כאלה יבוא הכתוב השלישי - ראש הממשלה - ויכריע ביניהם. כמובן, הבחורים שיעמדו למספר צריכים להיות חיילים, שוטרים, עם כל הסבולות הדרושות לקיום הכטחון, והטכנות בדבר בעיות הצבתם - לדעתי, זה היה יפה לו היתה משותפת גם למשרד הדתות. יש לנו משרד דתות ולא משרד דת והוא דואג לכל הדתות.

הסר ט. בגין:

ברצוני לסיים את דברי ולומר שהענין

רציני מאוד דווקא לאחר הדליקה. לכאורה אפשר לומר שלאחר שהיתה כבר דליקה יהיו כולם זהירים יותר, והחשד, אם ייצא אשם, ודאי יקבל עונש וזה צריך להרתיע. אני חושב שמוטב להניח בדיוק את ההיפך ואומר מדוע. כאתונה היה אדם אחד, הלוסטרטוס שמו, שמקצועו היה כמדומני סנדלרות, והוא הצית את המקדש של פלס-אתנה שנבנה על-ידי פיריאס ושהיה הפנינה הארכיטקטונית של העולם ההוא. שאלו אותו למה שרף את המקדש - והוא שרף אותו כפעט לגסרי ולא כפי שקרה בטסנד - והוא השיב: רציני להיכנס להסטוריה. הוא אמנם הצליח בכך ועובדה היא שאין מזכירים את פיריאס בלי להזכיר את הלוסטרטוס ובאותה מידה אי-אפשר להזכיר את קנדי בלי להזכיר גם את אוסוולד. כך הם נכנסים להסטוריה, ורוהאן גם כן נכנס להסטוריה. אם כן, דווקא עכשיו צריכים להקפיד עוד יותר בשמירה על המקומות הקדושים ובשמר שדיברנו עליו צריכים לראות קודם כל שסטר בטחון; אולם זה לא יזיק אם הוא יהיה גם שסטר כבוד ויהיה לבוש כהלכה ויתנהג כהלכה. כל זה לטובה.

הסר י. ישעיהו: חבל שלא נמסר הדו"ח של הוועדה לסרים

לפני ישיבה זאת.

היו"ר סגן רה"ט י. אלון: הרי איננו פוסקים היום.

הסר י. ישעיהו: את הדיון היה צריך לקיים מתוך הכרת

הדו"ח של הוועדה, כי תמצית ממנו

התפרסמה בעתונות. ברצוני להעיר הערה שניה בנושא זה והיא שאני

רואה את חשיבות הדיון דווקא כהמסך לדיון בוועדת החקירה ולא

הייתי מציע כל סיכום בנושא זה.

הינ"ר סגן רה"ט י. אלון: - לא סיכום אלא ביצוע.

השר י. ישעיהו: אני גם קושר ביצוע כמספט, כי מדובר בענין פלילי שאדם עומד עליו לדיון, והוא יישפט כפי שיישפט. המסקנות, כולל ביצוען, צריכות לנבוע מהדו"ח של ועדת החקירה.

הערה שלישית שאותה אני סכוון לדברי שר

הדתות. לא הייתי מעמיס על משרד הדתות גם את סמכויות השמירה על הבטחון ואת הדאגה לענינים הבטחוניים. אני סבור שיש כאן אף אירונזיה של ההסטוריה בכך ששר הדתות, שהוא אדם אדוק ומדקדק בקלה כבחמורה, צריך לדאוג לאיסלאם ולנצרות, הן סבחינת התוכן והן סבחינת האנשים. אני אף פעם לא התרעמתי עליו ואני חושב שאני תמים דעים עמו במידה מסוימת כשהוא רואה את ענין משרד הדתות כענין יהודי יותר מאשר ענין האיסלאם והנצרות שהם הדברים הצדדיים. לכן אני סבור שהטיפול בעניני בטחון ובטיחות של המקומות הקדושים אינו צריך להיות מוטל על כתפיו של משרד הדתות.

כיוון שאני רואה את ענין אשוחאאאאאאאאאא

המקומות הקדושים כדבר מועד לפרובוקציות, אני תמים דעים עם אלה שאטרו כאן כי עניני בטחון ובטיחות צריכים להיות ללא סייג באחריותנו המליאה, ללא קבלת הסכמה וללא ציפיה לקבלת הזמנה. מובן שצריכים לעשות זאת בטקט - וזה ענין נפרד - אך אנחנו צריכים לראות עצמנו אחראים אחריות גמורה לבטחון במקומות הקדושים והוא הדין בעניני בטיחות, כי יש איזו סמיכות פרטיות בין שני הדברים.

אשר לענין הר הבית - אני מקדים ומביע

דעתי כיוון שחברים כבר הביעו דעתם - אני חושב שהבטחון בו צריך

השר י. ישעיהו:

להיות באחריותנו. באשר לצורה אני סוכן לקבל את ההצעה ואת דרך המחשבה של השר בגין, היינו שזה צריך להיות משמר עם צורה נאה, וזה אמור לא רק לגבי הר הבית. אני חושב שאנחנו צריכים לשמור על כבוד המקומות הקדושים וכבר הערתי פעם על כך כשהייתי בהר הבית וראיתי אנשים אוכלים ושותים וילדים עושים צרכיהם, וזאת רחוק מהמסגדים אך בתוך הר הבית. צריכים אנו לשמור על כבוד המקומות הקדושים.

בזה שהמוסלמים העבירו את גביית דמי הכניסה

לפתחם של המסגדים בטל ייחודו של שער המוגרבים וצריך להיות דין כל שאר השערים כדין שער המוגרבים. הכניסה דרך כל השערים תהיה נתונה לפיקוח בטחוני. דמי כניסה למסגדים זה ענין שברשותם, כפי שזה קיים לגבי מוזיאונים או בתי תפילה, ויש בתי תפילה יהודיים המוכרים כרטיסים לא רק לצורך תפילה כי אם גם למבקרים. אולי זה יפתור לנו בעקיפין גם את ענין/שער המוגרבים. איני שקט כל הזמן כי אני חושב שאנו צריכים להבטיח שהכותל יהיה גלוי כולו ורצוף ולא שתוקם באמצע איזו מפלצת של אבנים או בטון כדי להגיע לשער המוגרבים שהוא גבוה.

ברור לי שהסדר הפנימי במקומות הקדושים

צריך להיות בידיהם, אך גם כאן צריכים אנו להיות ערים, כלומר, להשגיח על המשגיחים שלהם, -שוב, הכל מתוך ההנחה או החשש שבמקומות הקדושים בירושלים ובבית לחם סמוכות אפשרויות של פרובוקציות ובמשך זמן ניכר נהיה חייבים להקדיש לענין זה את מלוא חשונת הלב ומלוא הדאגה ולא להירתע מזה שמישהו יאמר כי אנו מתערבים בדברים לא לנו. אם אנו שוקדים על בטחון במקומות האלה ועל בטיחות, נדמה לי שבגם המקטרגים לא יוכלו לקטרג.

אני כעד סירוס סמכויות הוועדה שעליה

דובר כאן, כולל עניני בטיחות.

פר ט. קולק:

מאז השריפה ב"אל-אקצה" סגור הר הבית
 לסבירים, פרט לאלה הבאים להתפלל, ואני חושב שצריך לפתוח אותו.
 לדעתי, יש להטיל על הוועדה כדבר ראשון להציע הצעות ולהחליט שטן
 ההכרח לפתוח סיד את הר הבית, כי ככל שתארך תקופת הסגירה כן יהיה
 קשה יותר לפתוח אותו. בהתחלה חשבו שביטול ההכנסה בעקבות הסגירה
 יביא אותם לכך שהם ירצו לפתוח שוב את השערים לפני סבירים, כי הם
 יהיו זקוקים לאותו סכום של 1,000 לירות או 1,500 לירות; אך
 מתברר שהם סקבלים תרומות מכל העולם, ועל חלק מהן אנו יודעים ועל
 חלק איננו יודעים, ובין שמונר ב-2,000 לירות או ב-1,000 לירות,
 הם יחזיקו מעמד יותר משנתיים. אם כן, אני מציע לתת הנחיה שייעשו
 כל הסידורים לפתיחת הר הבית לפני סבירים.

פר ט. הלל:

הערה בקשר לאופן העמדת הדברים על-ידי

השר בגין. אני מקבל את דבריו ברצון

ובהערכה, אך הפתרון של שער המוגרבים היתה בו איזו משמעות של פטרה
 סטוייטת משום שאמר שמעמידים זקיפים שלנו בשער המוגרבים, אך שאיך
 גיטא לא נאמר שמעמידים אנשים שלנו בשערים אחרים ושלא נותנים להם
 את הפיקוח על הכניסה דרך השערים האחרים. השאלה המתבקשת כיום היא
 אם אנחנו חייבים, רשאים או מתכוונים לשנות אותו סטטוס-קוו או אותו
 הסדר שנוצר, כי מה שאמר השר בגין נכון לגבי שער המוגרבים, אך לא
 לגבי השערים האחרים. את שער המוגרבים פתחנו כדי להתיר כניסת
 היהודים ללא תשלום להר הבית.

האל גזית:

אסביר מה קרה עם שער המוגרבים. שער זה

נפתח לא כדי להבטיח את כניסת היהודים

להר הבית כי אם הוא נפתח בנסיבות הבאות. היתה לנו יחידת משטרה

ב-בתי דר אבו-סעוד וביום אחד טצאנו את השער סגור. זה היה

בעקבות תפילתו של הרב גורן שהתפלל בחוץ, ואנשי הוואקף סגרו את השער.

ת"א גזית:

זה היה בלתי נסבל שיחידה שלנו תהיה סנותקת ויעשו לנו מעין הר צופים חדש, ועל כן לקחנו מהם במחילה מכבודם את המפתח ואסרנו שזה מוחזק על ידנו לצורך יחידת אבטחה המבטיחה את הכותל.

וזה הבטיח גם כניסה ללא תשלום.

השר י. ישעיהו:

נוצרה עובדה של כניסה. לא התערבנו בענין התשלום.

ת"א גזית:

עד כאן סיפר ת"א גזית את הסיפור הנכון

השר ס. בגין:

אך הוא לא היה יכול לדעת על הדיון שהתקיים

בממשלה בקשר עם שער המוגרבים. אם כן, מה שאמרתי שההמשך ואין כאן סתירה. לאחר דיון החליטה הממשלה לפתוח את שער המוגרבים כך ששום יהודי לא יצטרך לשלם שם פרוטה ולקבל את הכרטיס החתום כדי להיכנס להר הבית.

אבל לא לשינוי הסטטוס-קוו.

השר א. ששון:

לכן שאלתי עוסדת.

סר ש. הילל:

היו"ר טגן רה"ט י. אלון: התיאור הפלאסטי של השר בגין כיצד יכולים

אנשים השואפים להיכנס להסטוריה לגרום

צרות במקומות קדושים - הוכח לא סזמן במקרה של "אל-אקצה". על זה

צריך להוסיף שלפחות חלק מארגוני הטרור למדו לדעת שדליקות כאלה הן

סטרד עצום לפדינת ישראל ואמצעי להסתת כל ערבי וכל מוסלמי, ואיני

מוציא מכלל אפשרות גם פעולות חבלה או הצתה בין במקומות הקדושים

להם ובין במקומות הקדושים לנצרות כדי לסכך אותנו עם העולם כולו.

לכן נושא הבטחון כבד יותר מהרגישות הטבעית שצריכה להיות בנושא

הבינלאומי.

1952

The first part of the year was spent in the laboratory, working on the preparation of the samples for the analysis. The second part was spent in the field, collecting samples from various locations.

1953

The first part of the year was spent in the laboratory, working on the preparation of the samples for the analysis.

1954

The first part of the year was spent in the laboratory, working on the preparation of the samples for the analysis. The second part was spent in the field, collecting samples from various locations.

1955

The first part of the year was spent in the laboratory, working on the preparation of the samples for the analysis. The second part was spent in the field, collecting samples from various locations.

The first part of the year was spent in the laboratory, working on the preparation of the samples for the analysis. The second part was spent in the field, collecting samples from various locations. The third part was spent in the laboratory, working on the preparation of the samples for the analysis.

1956

The first part of the year was spent in the laboratory, working on the preparation of the samples for the analysis.

1957

The first part of the year was spent in the laboratory, working on the preparation of the samples for the analysis.

1958

The first part of the year was spent in the laboratory, working on the preparation of the samples for the analysis.

The second part was spent in the field, collecting samples from various locations.

The first part of the year was spent in the laboratory, working on the preparation of the samples for the analysis. The second part was spent in the field, collecting samples from various locations. The third part was spent in the laboratory, working on the preparation of the samples for the analysis.

The first part of the year was spent in the laboratory, working on the preparation of the samples for the analysis. The second part was spent in the field, collecting samples from various locations. The third part was spent in the laboratory, working on the preparation of the samples for the analysis.

The first part of the year was spent in the laboratory, working on the preparation of the samples for the analysis. The second part was spent in the field, collecting samples from various locations. The third part was spent in the laboratory, working on the preparation of the samples for the analysis.

1959

היור"ר סגן רה"ט י. אלון:
איני מעלה על דעתי שמדינת ישראל לא תהיה

אחראית לבטחון בתחום הרכונות הישראלית. אנחנו גם נושאים באחריות לבטחונם של אתרים הנהנים על-פי החוק מחסינות דיפלומטית, כגון שגרירויות. איננו מפקירים אותם לנפשם משום שהם נהנים מחסינות דיפלומטית. כמובן, השאלה היא באיזה אופן מכצעים זאת, באיזה תכנון ובאיזו טידה של תבונה, ואני מזהיר את עצמנו מפני השימוש בתבונה של הסטחים המקודשים. יש מקומות קדושים ויש מקומות המקודשים ליותר מדת אחת, והר הכית בוודאי כזה.

לאור הדברים שנאמרו כאן אני סוכן לקבל על עצמי כיושב ראש - אם תמסירו לכך - לבטח את ה-טרמט אוף רפרנס לווועדה, וזו האחרונה תציע הצעות גם בעניני בטחון וגם בעניני כטיחות ותביא בחשבון את השיקול הפוליטי והדתי. איני רוצה שנקל ראש בנושא זה.

אני תומך בהחלט בהצעתו של השר בגין לבני יחידה מסטרטית מיוחדת אשר תתפחה בשטירת מקומות קדושים. יש לנו גם משמר הכותל והייתי רוצה שגם במקום קדוש לנו תהיה השמירה מלווה בכל ההוד והכבוד שפייחסים למקומות קדושים אחרים. אולם איני רוצה להכתיב יותר מדי לווועדה. אבקש ממזכיר הממשלה להמציא ליושב ראש הווועדה את כל ההחלטות שהיו בנוגע למעמד המקומות הקדושים בממשלה או בוועדות השרים השונות, החל מהודעתו הראשונה של ראש הממשלה המנוח והחלטות אותן ציטט השר בגין ועד להחלטות אחרות. כרצוני לומר שלא כל התקדימים מחייבים, ואם הווועדה תמצא לנכון לומר שאין מקום להסתפק רק בשער המוגרבים - היא רשאית להציע זאת, וזה כמובן לא מחייב את הממשלה. לא הייתי רוצה שתהיו

היו"ר סגן רה"מ י. אלון:

מסוייגים על-ידי הסטאטוס-קוו - אם הבטחון מחייב הרחבת האינטרסים שלנו, הציעו הצעות, ואנחנו נשקול אותן. כיוון שאני מציע למטור לידי יושב-ראש הוועדה גם את החלטות הממשלה והוועדות שנתקבלו עד עכשיו, הרי ממילא אין צורך בדיון טרומי נוסף בממשלה.

אני מקבל את הצעת השר ששון שוועדת רוזוליו תוסמך להיות הוועדה שנדונה כאן. לא אהנגד אם ניצב רוזוליו יקיים ועדת משנה מתוך הוועדה שלו, ובלבד שאותה ועדת משנה תייצג את כל אותם הגורמים שמנתי. צריך לצרף בכל מקרה את נציג שר הדתות ואת נציג ראש-הממשלה. אני מבין שמשרד החוץ והצבא מיוצגים בלאו הכי, ואני רושם בפני שהיועץ המשפטי לממשלה ישתתף באותה ועדה באופן אישי על-מנת שהיא תביא בפנינו הצעה שקולה גם מכהינת המשפט הבינלאומי והמשפט המקומי.

מה עם פתיחת הר-הבית למבקרים?

מר ט. קולק:

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: הוועדה תשלים עבודתה עד מחצית אוקטובר.

ברצוני לשמוע מפי ניצב רוזוליו אם מועד

זה בא בחשבון או שדרוש שבוע נוסף.

יתכן שהיה רצוי להכות עוד שבוע.

ניצב רוזוליו:

אם כן, זה יהיה עד סוף אוקטובר.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון:

מתעוררת בעייה של סידורי ביניים.

מר ט. שמגר:

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: הייתי רוצה שבישיבה הראשונה תדון הוועדה

בהצעת ראש העיר לגבי נקיטת צעדים ^{מיידיים} ~~מיידיים~~

בענין הכניסה להר-הבית. אם יש צורך בסידורי ביניים המתקיים את המצב,

נוסף למה שהמטרה עושה כיום, יכולים אתם להציע את הסידור. את ענין

סידורי הביניים אני משאיר לשיקולו של היו"ר.

ירושלים ומקומות קדושים - 25.9.69 סודי ביותר .29.

השר מ. בגין:

אך הטלת תפקיד זה על הוועדה דוחה את ההכרעה
לפחות ב-10 ימים. מדוע אפננו יכולים להמליץ

על פתיחת שער המוגרביים?

היו"ר סגן רה"מ י. אלון:

לא דנו על זה. אני מציע שהוועדה תדון בענין
הביקורים בהר-הבית בישיבתה הקרובה מחר-מחרתיים.

אם תתקבל החלטה מה אחד, מה טוב ואם יש מישהו המטיל ספק, יתקשרו אתי.

השר א. שרון:

יש לי שתי הערות למסקנות האלה. המסקנה הראשונה
היתה לחת ליו"ר הוועדה לסכס. אני חושב שמוטב

שנחכנס עוד פעם ונדון על כל המסקנות.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: וכי מה חשבת, שלא נדון?

השר א. שרון:

הוועדה צריכה לעבוד לפי הנחיות ברורות ומוסכמות
ואין היא יכולה לעבוד בצורה מופשטת. רוצה אני

שנקבע קודם כל את התחומים - הר-הבית והמסגדים, או הר-הבית בנפרד
והמסגדים בנפרד; השמירה בפנים והשמירה בחוץ. זה אחד הדברים שלא הוחלט
עליהם. שנית, איני חושב שזה העיתוי המתאים לקבלת החלטה, והנה היו"ר,
סגן ראש-הממשלה, רוצה לסכס ולחת להם הנחיות. אני חושב שוועדה זאת
צריכה לדון עוד פעם על העניין.

אשר לפתיחת הר-הבית בטני מבקרים, הרי יש

בכל-זאת איזה עניין מדיני שאי-אפשר להחליט עליו כך על רגל אחת. יש עולם
מוסלמי שמתאסף, יש החלטות שמתקבלות. איננו יכולים להחליט כך.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: אנו דנים עכשיו על ה"טרמס אוף רפרנס"

של הוועדה, (1) מטילים על הוועדה לתציע

תכנית לאכטחת המקומות הבאים: א. הר-הבית; ב. המסגדים שעל הר-הבית;

ג. הכנסיות האמורות: כנסיית הקבר הקדוש והכנסייה האחרת שהזכיר השר ורהפטיג.

השר ז. ורהפטיג: הזכרתי את כנסיית המולד בבית-לחם ואת

כנסיית קבר הבתולה.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: את הכנסייה בבית-לחם איננו צריכים לכלול כי

היא בשמירת הצבא. אם כן, מדובר בכנסייה

הקבר הקדוש ובכנסיית קבר הבתולה. אני עובר לטעיף השני: (2) הוועדה

מתבקשת לבחון את הסדרים שנקבעו למניעת שריפות וכיבויין ולהטליץ על

שיפורים במידה הצורך. (בינתיים נעשו סידורים גם על-ידי העיריה וגם

על-ידי המשטרה). (3) הוועדה תקבל כקו מנחה את כל החלטות הממשלה וועדותיה

בדבר מעמדם של המקומות הקדושים. (4) הוועדה מתבקשת לבחון את ההצעה בדבר

הקמת יחידה משטרתית מיוחדת למקומות הקדושים.

השר מ. בגין: הייתי מדבר על יחידת משמר ולא על יחידה

משטרתית. אפשר לומר "יחידת משמר מתוך המשטרה".

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: (5) הוועדה תביש המלצותיה ליו"ר ועדת השרים

העליונה לענייני ירושלים עד לסוף אוקטובר

השנה. אגב, בין המסמכים שיצטרכו למסדר לוועדה יהיה גם המסמך של מסקנות

ועדת החקירה.

נדמה לי שאלה ה"טרמס אוף רפרנס".

מר ט. קולק: מה עם המלצות ביניים בענין פתיחת הר-הבית?

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: - בענין זה נחליט עכשיו.

אני משאיר ליו"ר הוועדה שיקול דעת להחליט

אם יש צורך להקדים דיון בענין החלטות ביניים.

השר א. ששון:

אך שוב את הענין העיקרי לא קבעת. האם אתה

רוצה שיגישו לנו תכנית לשמירה בחוף הר-הבית

או מחוצה לו.

מר מ. ששון:

יש שני סעיפים נפרדים: המטגדים והר-הבית.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: הוועדה הנרונה היא ועדת מומחים ולא ממסלה.

היא תציע לנו הצעות ואנחנו רשאים לקבל אותן או

לדחות אותן. כאשר הכנסתי סעיף האומר שהוועדה תביא בחשבון גם את החלטות

הממשלה עד היום...

השר א. ששון:

אבל איך החלטה כזאת.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: ...ותביא בחשבון גם את מעמד המיוחד של

המקומות הקדושים ואת הנוהגים של כל דת,

התכוונתי לכך שהם יבינו כי איננו יכולים לשמור על המטגדים מבפנים.

אבל הייתי רוצה שיבדקו גם אם רצוי שיעמוד איש שמר ישראלי בחוץ בשער

הראשי יחד עם איש הוואקיף. איני רוצה שהם יהיו טרדנים. אני לא חושב

שאנו חייבים לפרט להם את כל הפרטים. ברצוני להוסיף שכאשר תיון הוועדה

על היחידה המיוחדת צריך שהיא תחשוב לא רק על יהודים כי אם גם על נוצרים

ומוסלמים.

מר ש. הלל:

היו"ר הציע כקודם מנחים את החלטות הממשלה

וועדותיה. ברשותך, אני מציע שנאמר "החלטות

הממשלה וועדותיה והנוהגים שהתגבשו". שוב, גם זה יהיה קו מנחה שמתר

מר ש. הלל:

יהיה לוועדה לחרוג ממנו.

אם כן, נוסף אחרי "החלטות הממשלה" את המלים
"והנוהגים הקבועים".

היו"ר סגן רה"מ י. אלון:

האם לא ראוי שישתלב בהנחיות גם משפט כזה:

השר י. ישעיהו:

הוועדה תמליץ גם לגבי סדרי השמירה הפנימיים?

לא בכדי אמרתי שהוועדה תריכז להכין חכנית לגבי

היו"ר סגן רה"מ י. אלון:

השמירה של המקומות הקדושים, של המסגדים ושל

הכנסיות.

מ ה ל י ט י ם :

בהתאם להחלטה מס' 941 של הממשלה מיום י"ז באלול תשכ"ט (31.8.69),
להטיל על ועדה בראשות ניצב ש. רוזוליו, אשר הוקמה על-פי החלטה
מס' 143/ב של ועדת השרים לעניני בחוץ מיום ט"ז בסיון תשכ"ח
(12.6.68), את התפקידים כדלהלן:

א. להציע חכנית לאבטחת המקומות הבאים:

- (1) הר הבית.
 - (2) המסגדים על הר הבית.
 - (3) הכנסיות (כנסית הקבר הקדוש וקבר הבתולה).
- ב. לבחון את ההסדרים שנקבעו, בכל המקומות כאמור בסעיף א',
למניעת שריפות וכיבויין ולהמליץ על חיקונים ושיפורים
במידה הצורך.
- ג. הוועדה תקבל כקו מנחה את החלטות הממשלה וועדותיה בדבר
מעמדם של המקומות הקדושים וכן את מסקנות ועדת החקירה
אשר חקרה בנסיבות השריפה במסגד אל-אקצה.
- ד. לבחון אפשרות הקמת יחידת משמר מיוחדת למקומות הקדושים.
- ה. הוועדה תגיש את המלצותיה לוועדת השרים המשותפת עד סוף
חודש אוקטובר 1969.

בדיוני הוועדה בנושאים דלעיל, ישוחפו היועץ המשפטי
לממשלה ונציגי לשכת ראש-הממשלה ומשרד הדתות".

2. פתיחת שער הכניסה להר-הבית

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: אנו ניגשים לטעיף שעליו דיבר ואש העיר לגבי פתיחה לאלתר של הר-הבית למבקרים. כלומר לחדש את הטטאטוס-קוו כפי שהיה לפני השריפה.

תא"ל ש. גזית: ברצוני להציג את המצב באורח מדוייקת. לאחר השריפה, לאחר שהתברר כי נסגרו כל שערי הכניסה להר הבית על-ידי משמרות הוואק"ף וכי הם אינם מתירים את הכניסה של מבקרים שאינם מוסלמים להר-הבית - הוצאנו הנחיה למסמר שלנו למנוע כניסה של מבקרים מכיוון הכותל להר הבית כדי ליצור הדדיות. היו לנו גם שיקולים ענייניים. חששנו שתהיה זרימה רבה מאד של סקרנים אשר יבואו לראות את השריפה - דבר לגמרי טבעי - וזה עשוי להתפרש גם כפיץ שמחה לאיד. היתה אפוא עדיין תקופה של מתיחויות וחששנו שזה גם יכול להיות בסיס לתקריות סביב העניין הזה. כתוצאה מכך סגרנו את השער וקבענו שנחזיק אותו סגור בפני מבקרים כל עוד לא נכנסים מבקרים דרך השערים האחרים. כלומר, אם אינם רוצים במבקרים במקומות קדושים להם, איננו כופים זאת עליהם.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: מה עם הר-הבית?

תא"ל ש. גזית: אנשים אינם הולכים לראות רחבה. ומי יפקח על זה שהם לא ייכנסו לכיפת הסלע?

מר ט. קולט: אני הייתי שלם בהחלט עם נימוק זה כשסגרנו את השער, אך ברור לי שאסור שמצב זה יימשך לאורך ימים. זה הר-הבית שלנו ומוחר לנו לעלות אליו, ואם נוותר על זה לאורך ימים, ברור לי שהמצב לא יהיה קל יותר אלא יווצר מצב עובדתי שלא ניתן לבקר שם, אלא למי שהוואק"ף מרשה לו, והרי אנשי הוואק"ף יכולים לא להת רשות במשך שנתיים, שלוש וארבע שנים וזה ישאר סגור לתמיד.

מר ט. קולק:

איני מתעלם מן הקשיים העלולים להתעורר מסביב לפתיחת השער. במקרה כזה הם עלולים להפסיק את התפילות ולעשות עוד אי-אלו דברים. אני אומר שאיננו יכולים להכריח אותם להחיר למבקרים להכנס לאל-אקצה ולכיפת הסלע. אם הם רוצים שלא יכנסו לשם לא-מוסלמים, אין לנו ברירה ואנחנו צריכים אולי להשלים עם זה. לא ניתחתי ענין זה עד הסוף אך זוהי הרגשתי. אולם דין אחר להר-הבית ודין אחר לבתי תפילה מוסלמים הנמצאים על ההר. אני חושב שאנחנו צריכים להודיע להם ולבקש אותם לפתוח את הכניסה להר-הבית למבקרים כפי שהיה קודם, בלי להתייחס למסגדים. לדעתי, צריכים לפתוח את שער המוגרבים לאחר מתן הודעה מראש. איננו צריכים להפתיע אותם אלא נאמר להם שביום פלוני נפתח את השער. אנחנו הממשלה, אנחנו השולטים כאן ואיננו עושים דבר מאחורי גבם אלא מודיעים להם על הדבר. אם לעשות זאת אחרי הועידה המוסלמית ברבם או בתאריך אחר - הבה נחליט על התאריך, אבל נדמה לי שכולנו מאוחדים בדעה שכך המצב לא יכול להמשיך, ואני מבין שיתבלו קשיים. אם תגיע החלטה עקרונית לפתוח את השער מחדש, אמטר להיה להטיל על האחראים למצוא את הדרך המתאימה לכך.

היו"ר סגן רה"ט י. אלון: ברצוני להסמיע בקול מעין הרחוק ביניים לפני ששרים אחרים יביעו את דעתם. נניח שכולנו או א

רובנו נהיה מאוחדים בדעה שמעמים מדיניים רצוי ששקר המוגרבים לפחות יהיה פתוח, ואילו רשויות הבטחון - אה"ל או המשטרה - יהיו סבורים שעל-ידי פתיחת השער להמונים יהודיים יוצר מקור לתקריות. ענין כזה יהיה בסמכות הוועדה לעניני בטחון ולא בסמכות הוועדה הזאת.

מר ט. קולק:

יכול להיות שאריך לדבר בהנחלה על קבוצות נבחרות ולא על המונים.

The first part of the document discusses the general situation of the country and the progress of the revolution. It mentions the role of the workers and the peasants in the struggle for independence. The text is written in a formal, historical style, typical of official reports or memoirs from that era. It details the challenges faced by the revolutionaries and the support they received from the masses. The document also touches upon the political and social changes that were taking place during this period.

The second part of the document provides a more detailed account of the events that unfolded. It describes the military campaigns and the political negotiations that took place. The text highlights the leadership of the revolutionaries and their commitment to the cause. It also mentions the role of the international community and the impact of external pressures on the revolution. The document concludes with a reflection on the achievements and the challenges that remain.

The third part of the document discusses the future prospects of the revolution and the role of the workers and the peasants in the construction of a new society. It emphasizes the importance of unity and cooperation among the masses. The text also mentions the need for reforms and the role of the state in the process. The document ends with a call to action and a vision of a bright future for the country.

השר ז. ורהפטיג:

אתם מבינים שבענין זה נפשי חצויה. אם אני
מבין נכון את הצעתו של ראש העיר, הרי ביום ו'
לא נפתח את השער למבקרים כל עוד הם אינם עושים זאת.

מר ט. קולק:

במשך כל השנתיים האלה היה השער סגור ביום שישי.

השר מ. בגין:

זה גם ענין של טאקט.

השר ז. ורהפטיג:

צריך להפנות את תשומת לב צה"ל וגם תחנת המשטרה
לשמירה מעולה מפני התנפלויות על יחידים אשר
יהיו שם. יכולה להיות גם התנפלות מכוונת, ומשום כך נראה לי שבהתחלה צריך
להתיר כניסה לקבוצות מאורגנות ומודרכות יותר מאשר ליחידים, כי אני
חושש מאד בענין זה.

מר מ. ששון:

מיד לאחר השריפה ביקשה המועצה הטוטלמית שזמנית
ייסגר המסגד ולא תינתן הרשות לבקר בהר-הבית.
בקשה זאת גם פורטמה על-ידם וסוכם על סגירה זמנית. מדוע זמנית? משום
הצורך לתקן את המסגד ולשקם את המקומות של השריפה. באשר לשיקום המסגד,
ברור שיש לנו אינטרס שזה ייעשה מהר, אך ברור גם שיש עליהם לחצים, בעיקר
מירדן, לא לעשות זאת. מה שלוחץ עליהם עכשיו זה הגשם הקרוב וההכרח לעשות
דבר מה, אך שיקום טנשי יקח זמן ארוך מדי.

לעומת זאת רואה אני לפני מספר גורמים שאינם

מאפשרים לנו לגשת מיד לפתיחת השער: א. כל נסיון לפתוח את השער בטרם
התחילו בשיקום יביא אותם להחלטה להמשיך את השיקום. ב. איני רואה מקום
לקבל הוולטה זו כשראש-הממשלה נמצאת בחו"ל. ג. גם איני רואה מקום לקבלת
ההחלטה הנדונה כשיש פסגה מוטלמית. אני רואה אפשרות לפתוח את השער
בערך עוד שלושה או ארבעה שבועות, כשיגמרו לכסות את הכיפה. הם החליטו
להתחיל בסידורים ארעיים לכיסוי הכיפה על-מנת לאפשר עבודה שקטה מבפנים.

Section 1

...

...

Section 2

...

Section 3

...

Section 4

...

...

...

...

...

Section 5

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

מר מ. ששון:

הם כבר גמרו את הקמת המחיצה המאפשרת להם להתפלל, כך שברגע שיגמרו את הכיפה, יסתיים הכל, פרט לשיקום קטע השריפה. העיתוי כאן קובע מבחינת ביקורה של ראש-הממשלה בארצות-הברית ומבחינת הפסגה המוסלמית. אני בעד פתיחת השער בעוד כ-3 שבועות.

תא"ל ש. גזית:

הייתי מבקש שלא תתקבל החלטה עכשיו בענין זה כי לא ידעתי שהענין יעלה בוועדה. אני מסופק אם שר הבטחון מחייב את הפתיחה. אני איטית - ענין זה לא נראה לי מבחינה עניינית ולא עקרונית. הייתי אומר שאני פהות מהייב את הפתיחה האוטומטית כפי שהציע מר ששון. נראה לי שרצוי לדחות זאת עד לקבלת ההמלצות או הסיכום של הוועדה הכללית כי אני מניח שנלך אתם לאיזה פקג'-דיל. כל צעד שיש בו קביעת עובדה יביא להפסקת עבודות השיקום, גם אם יתחילו בהן, ויביא לסגירה על-ידם גם לפני מוסלמים. אני חושב שנצא מופסדים אם יגידו שהחסיכות יהודית הביאה לכך. הנזק הכדיני יהיה הרבה יותר חמור. אני מציע לדחות ענין זה.

השר מ. בגין:

בקשר לדברי תא"ל גזית ברצוני להציע שהיו"ר יבוא אולי בדברים עם שר הבטחון או שתתקיים ישיבה נוספת של הוועדה במהירות בה ישתתף שר הבטחון. אבל ודאי אפשר גם לסמוך על בירור אישי בין סגן ראש-הממשלה לבין שר הבטחון בו ישמע סגן ראש-הממשלה את דעת שר הבטחון.

לגופו של ענין, אני חושב, רבותי, שראש העיר

אמר לנו דברים ביזלי חשיבות רבה מאד ואני מציע להטות אוזן קשבת לעניינים אלה. בסופו של דבר מוסלמים כן מבקרים בהר-הבית, והמצב שנוצר לאחר הדליקה והנמשך עד היום והעלול להמשך הוא כזה שיהודי אינו עולה על הר-הבית - הפעם בפקודתנו.

תא"ל ש. גזית:

- פרט ליהודים הנמצאים ביחידת מסמר.

השר מ. בגין:

- זה ברור. כל שבוע נוסף שמצב זה נמשך יוצר -

לא מבחינה משפטית אבל אולי מבחינה פסיכולוגית -

תנאים מטווימים שיהיה יותר קשה לשנותם מבחינת המוסלמים. הם כבר עלולים

להתרגל לכך שיהודים אינם מבקרים בהר-הבית. סוף כל סוף שאר המפתחות

לשערים הם בידיהם, אך בינתיים הם מתרגלים לרעיון שבגלל המקרה המעציב

ההוא איננו נותנים ליהודים להכנס. משום מה? משום חששות וחסדות.

צריך להפסיק מצב כזה באיבו בעיקר מבחינה פסיכולוגית לגבי המוסלמים.

מלת המפתח צריכה להיות "נורמליזציה". היתה

דליקה והיא כובתה ועכשיו מתפללים באל-אקצה. כלומר, אף-על-פי שיש עוד

סימני דליקה ועדיין לא חוקנו הנזקים הוזרים למצב שהיה לפני השריפה.

אם המלה "נורמליזציה" חלה על כולם, מדוע לא נפתח שערים? היתה דליקה

ויש עכשיו שמירה יותר קפדנית ובאופן אוטומטי צריך להפתח גם שער המוגרבים,

כי המצב הנורמאלי במשך שנתיים ימים - וזה זמן די רב - יהודים באו בשער.

דבר זה גם מתקבל על הדעת כי אי-אפשר לדרוש מאנשים שיחיו תמיד בסימן

דליקה שפרצה. מלת המפתח היא, אם כן, "נורמאליזציה". בסיכום, ברצוני

לומר שאת דעת שר הבטחון צריך לשמוע, אבל אין לי ספק שצריך לפתוח את השער

במהירות המירבית לביקורים.

השר א. שרון:

אין ספק שכולנו בדעה כי אי-אפשר להשלים שיהודים

לא יכנסו להר-הבית. עומדת לפנינו רק בעיית

העיתוי, שהרי אין מי שבא ואומר שיהודים לא ייכנסו לשם. אני חושב שישנה

גם שאלה בטחונית, כי נניח שאנחנו פותחים היום את השער ויהודים נכנסים -

האם יש בטחון שלא יתנקשו בהם? אין לנו בטחון כזה, ואם כן, רצוי לעשות

השר א. ששון:

לפני כן את כל הדברים שדובר עליהם כאן. דובר על עניני בטחון ובטיחות, על הקמת משמר. יש כאן בעייה של עיתוי, ואם כי איני מסכים לדעת תא"ל גזית שנמתיך עד לקבלת המלצות הוועדה נראה לי שאיך מניעה שנשאל את הערבים מתי הם מתכווננים לפתוח את השערים לפני מבקרים משום שאנחנו רוצים לפתוח את השער.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: אסור שיהיה להם וטו בענין זה.

השר מ. בגין:

אפשר לפנות אליהם אך בלי לקשור זאת בשער המוגרבים.

השר א. ששון:

כוונתי היא שנתחיל להשמיע באזניהם שאנו רוצים לפתוח את השער. אני רוצה שנמשיך בשיחותינו אתם ונשאל אותם מתי הם מסיימים כדי שלא יתקבל הרושם שאנו יוצאים נגדם, במיוחד בזמן זה שהוא עדין מאד. אל נשכח שיש עכשיו עצרת. רצוי שהוועדה תעבוד בשקט ותראה לנו את תכניותיה.

השר י. ישעיהו:

כיוון שיש הצעה לפתוח שערים לאלתר - אי-אפשר לפתוח שער בלי לפתוח את שאר השערים - אני מציע שהענין יובא להחלטת הממשלה. איני מעלה על הדעת שהר-הבית יהיה סגור בפני יהודים לאורך ימים, אך יחד עם זאת איני משלים עם קוצר הרוח. איני מפחד מזה שהמוסלמים יתרגלו. אנחנו שולטים, והם לא רצו אותנו אתמול, אינם רוצים אותנו היום ולא ירצו אותנו מחר וישמיעו מחאתם בין כך ובין כך. השאלה היא מתי מחאתם מכבידה עלינו יותר ומתי היא מכבידה עלינו פחות, ובענין זה צריכים אנחנו לבחון מה הזמן הנוח לנו כדי לעשות פעולה. הענין של הרגל אינו תופס כאן. גם החשש הזה מפני שינוי איזה סטאטוס-קוו הוא קדם מדינתי. איזה סטאטוס-קוו? אנחנו קובעים כאן את הסטאטוס-קוו וכבר קבענו הרבה שינויים במשך השנתיים

השר י. ישעיהו:

הללו שאנו שולטים ובודאי נשנה עוד כל-מיני דברים. אם-כן אין חשש ואנו צריכים רק לבחור לנו את העיתוי לכל נוהג חדש ולכל שינוי שאנו מנהיגים. אם אין הצעה כענין זה אין צורך להביא את הדבר לממשלה, אך אם יש הצעה, אבקש שזה יבוא לממשלה.

היו"ר טגן רה"מ י. אלון: האם תסכים שזה יבוא לוועדה לעניני בטחון או שאתה רוצה שזה יהיה דוקא בממשלה?

השר י. ישעיהו: אני חושב שזה יכול להיות בממשלה.

מר י. הרמלין: החמונה כפי שהיא מצטיירת לנגד עיני היא

שהמוסלמים בירושלים רוצים לשנות כתוצאה

מהשריפה משנו בהר-הבית ואני מציע שנביא בחשבון שאם נפתח חד-צדדית

את השער יקרו כל-מיני דברים, כגון הפסקת העבודות במסגד בהר-הבית.

ניצב ש. רוזולין: הסיכון הוא גם מבחינת הזמן העובר וגם מבחינת

הזמן בו אנו נתונים עכשיו. אלא מה? לא נוכל

לנקוט צעדים חד-צדדיים. עד כה ניסינו להגיע לאיזו הידברות או לקונצזי-

הידברות עם האנשים שם. אני חושב שזוהי מדיניות טובה, ואם נביא בחשבון

את הרגישות העליונה של המקום ההוא ונוסיף על כך שאיש אינו חושב שנוכל

לעשות מה שאנחנו רוצים באופן חד-צדדי - הרי גם כאן אי-אפשר לעשות דבר

כלי להתחשב בהם, כי התוצאות עלולות להיות כפי שתוארו כאן. אני חושב

שמציגי תוצאות אלה עוד המעיטו כי הם דיברו רק על כך שישפסו התיקונים

אך יש גם חשש של התנגשויות.

אמר מ. שרון: הם גם עלולים להפסיק להתפלל שם.

ניצב ש. רוזוליו:

אנו נמצאים במצב לא יציב מבחינת השביתות וההפגנות ברחוב. עלינו לשקול את המחיר הפוליטי שנצטרך לשלם תמורת מעשה חד-צדדי ולהביא בחשבון תוצאות אחרות, כגון דיכוי מהומות וכיו"ב. לפיכך, בלי לומר שזה צריך להיות סיכום - אף אחד לא אמר זאת - אני מציע ללכת בדרך של אבולוציה, כפי שאנו רגילים וגם בענין הפקג' - דיל. עלינו לדעת שאיננו יכולים לשנות משהו באופן חד-צדדי. זה בלתי אפשרי כי המקום הוא כזה.

מר מ. שמגר:

אם הביננותי נכון את הצעת היו"ר וראש העיר, לא דובר על פתיחה חד-צדדית. כשלב ראשון צריך להתחיל למשש את הדופק אצלם כדי לדעת אם הם מתכוונים לפתוח את השערים בפני מבקרים. על נושא ראשון זה אפשר לדעתי לקבל הסכמה. הכוונה היא לא לבקש את רשותם אלא לשאול אותם מתי הם מתכוונים לפתוח את השערים. אשר לנושאים של פתיחה חד-צדדית, זה יכול להיות נדון בוועדות בפורום אחר.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: אני סבור שההחלטה שנחבלה בשעתה למנוע כניסה

המונית להר-הבית היתה נכונה, אחראית ונבונה ואין להצטער עליה. מאידך גיסא דיבר כאן ניצב רוזוליו על אבולוציה ואנחנו כאן בנסיגה. כפי שנאמר כאן הם עלולים לנסות להרויח רווחי שריפה בנוסח רווחי מלחמה. פרצה שריפה, היהודים היו נאלצים להתנצל ולהתייצב בפני העולם ואולי בהזדמנות חגיגית זאת אפשר לחסום את הכניסה להר-הבית בפני יהודים לזמן רב. לכן, אם כי החקופה היא טרום-מדינתית ואנו שולטים, לא הייתי רוצה שיתרגלו לחשוב - מבחינה בינלאומית - שאמנם אפשר למנוע את כניסתם החפשית של יהודים להר-הבית. איני מדבר על המסגדים. לכן יש גם מקום לדאגה שראש העיר והשר בגין הביעו אותה, שאם יארכו הימים זה יכביד. אני מסכים בהחלט שצריכה להיות גישה זהירה למען לא נצטרך לשלם מחיר כבר מדי. בשום פנים אין לתת למוסלמים וטו לגבי זכותנו

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records. It emphasizes that proper record-keeping is essential for the effective management of any organization. This section also touches upon the legal implications of record retention and the role of technology in modern record management systems.

The second part of the document focuses on the challenges faced by organizations in the digital age. It highlights the need for robust security measures to protect sensitive data from cyber threats. Additionally, it discusses the importance of data privacy and the impact of regulations such as the GDPR on how organizations handle personal information.

The final part of the document provides a conclusion and offers recommendations for best practices. It suggests that organizations should regularly review their record management policies and procedures to ensure they remain up-to-date and effective. The document also encourages the use of industry standards and the continuous education of staff to stay informed about the latest trends and technologies in the field.

היו"ר סגן רה"מ י. אלוך:

הלגיטימיות. אני בעד זה שיגששו אצלם אפילו לא בדרגים הגבוהים ביותר, אך איך להתנות את הדבר בהדדיות: אם תפתחו אתם, נפתח גם אנחנו, ואם לא, גם אנחנו לא נפתח. אינני רוצה שיתרגלו לחשוב שיש הדדיות בין שער המוגרבים לבין שאר השערים. אפשר לצמר להם שאם הם חידשו את התפילות אולי רצוי שיפתחו את השערים גם לפני תיירים. למעשה גם הם צריכים להיות מעוניינים בכך כי הם מרוויחים כסף. אינני יכול להתנגד לגישושים, ובלבד שהעניין לא ישא אופי של וטו או התניית פתיחת שער המוגרבים בשאר השערים.

לא הייתי מעלה על דעתי שנחליט על פתיחת השער

לפני שחוזרת ראש-הממשלה וזאת לא משום שהיא לא חתן לנו יפוי כוח להחליט כי אם משום שזה עלול להכביד עליה שם. אולם כיוון שהוצעה הצעה שנדון בדבר בפורום רחב נעביר זאת לוועדת השרים לענייני בטחון או לממשלה. בקשתי היא רק שהוועדה העוסקת כל הזמן בנושאים הללו, ועדת רוזוליו, תקיים דיון, ללא כל קשר לתפקיד המיוחד שהטלנו עליה היום, ותביא לנו את חוות דעתה לפני הדיון בממשלה בקשר לאופן בו עלינו להתנהג בנושא של פתיחה מחדש של שערי הר-הבית לפני מבקרים יהודיים.

מ ח ל י ט י ס :

- א. להטיל על הגורמים הנוגעים בדבר לבדוק עם הגורמים המוסלמים מתי יש בדעתם לפתוח את השערים להר-הבית.
- ב. להטיל על הוועדה בראשות ניצב ש. רוזוליו להביא חוות-דעת לגבי המשך הטיפול בנושא זה.
- ג. עם קבלת הנתונים כאמור בסעיפים א'-ב', להביא את הנושא לדיון בוועדת השרים לענייני בטחון.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: לגבי הדיון הבא יש שני נושאים חשובים על סדר היום. ענין אחד נוגע להרחבת תחום התכנון של ירושלים רבתי וזה כמובן ענין סודי ביותר. זה שטח הכולל גם אדמה שהיחה בידינו ערב מלחמת ששת הימים, גם שאחי הפקר וגם אדמה שהיחה בידיהם עד ימי מלחמת ששת הימים. הנושא השני שהועבר אלינו נוגע לצפון ירושלים וזהו שטח הנמצא מחוץ לתחום השיפוט של ירושלים. שני אלה בשלים לדיון והחלטה ונשתדל לעשות זאת בשבוע הבא. בענינים אלה תדון רק ועדת השרים העליונה לענין ירושלים.

השר א. שרון: נדמה לי שהיום ראיתי פרסום ב"דבר" שלוקחים חלק גדולה בת כך וכך דוגמיה בצפון ירושלים.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: זה ענין סודי ביותר.

הישיבה ננעלת בשעה 11.00.

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..

... ..

...

סודי ביותר

ט י ו ט א
סטינוגרמה

פ ר ו ס ו ק ו ל
ישיבה משוחפת של ועדת השרים העליונה לענין ירושלים
וועדת השרים לשמירה על המקומות הקדושים
י"ג בחשרי חס"ל - 25.9.69

נכחו השרים:
י. אלון - יו"ר,
מ. בגין,
ז. ורהפטיג,
י. ישעיהו,
א. ששון.

נעדרו השרים:
א. אבן,
י. אלמוגי,
מ. בנטוב,
ה. גבתי,
מ. דיין,
פ. ספיר,
מ. קול,
ח.מ. שפירא,
י.ש. שפירא,
ז. שרף

ד. אגמון	- לשכת סגן ראש הממשלה
י. ארבל	- שב"כ
מ. ארנון	- מזכירות הממשלה
מ. בנבנישתי	- עיריית ירושלים
י. הרמלין	- ראש שב"כ
ש. הלל	- משרד החוץ
ת. מירון	- משרד החוץ
ט. קולק	- ראש עיריית ירושלים
ניצב ש. רוזוליו	- משטרת ישראל
מ. שמגר	- משרד המשפטים
מ. ששון	- לשכת ראש הממשלה
מ. ניר	- מזכיר הוועדה
רשמה	- חדוה ביחץ

2

1. סדרי בטיחות במקומות הקדושים

סדר היום:

33

2. פתיחת שער הכניסה להר הבית

1. סודי בטיחות במקומות הקדושים

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: בנייר המונח לפניכם מופיע סעיף אחד לסדר היום, אך יש עוד שני סעיפים שצו ברגע האחרון והחשוב

בהם הוא הבעייה של הפקעת שטח גדול בדרום ירושלים. הזמנתי לאורך זה את ראש מינהל מקרקעי ישראל, את העירייה, את משרדי הממשלה כדי לקבל איזו החלטה עקרונית. אם כן, כשנסיים את הסעיף הראשון ניגש לשני.

הממשלה באחת מישיבותיה האחרונות הטילה על שתי ועדו

שרים העוסקות בעניני ירושלים, בטמכויות שונות, להכין הצעה על הדרכים הנאותות, גם מבחינה בטחונית וגם מבחינה מדינית, להבטחת המקומות הקדושים הלא-יהודיים. הכוונה, כמובן, בראש וראשונה למסגדים שבהר הבית, לאור חשכת הדליקה במסגד "אל-אקצה". אבל לא נוכל שלא לתת דעתנו - ולפחות לשמוע - על הנעשה בתחום זה בכנסיות הנוצריות, אם כי שם הבעייה פחות רגישה. ברור לחלוטין שלשאלה יש גם היבט מדיני ממדרגה ראשונה, אך יש לה גם אחריות מקומית ממדרגה ראשונה, וכבר נוכחנו לדעת כיצד מחגלגלים הדברים לאחר שפרצה הדליקה הגדולה במסגד.

אנו מזדרזים לקיים את הדיון, לא כדי לקבל החלטות

לביצוע מידי, אלא כדי להכין החלטות אשר תיכנסנה לתוקף לאחר תום המשפט של הנאשם או החשוד בגרימת הדליקה במסגד. ייתכן אפילו שיהא צורך - זה ענין לשיקול דעת - לדחות את הביצוע המידי עד לאחר סיום העצרת. אם יומלץ על שמירת הסטאטוס-קוו, אין דאגה ואפשר לפרסם זאת ברבים אפילו היום; אך אם יהיה צורך בשינויים - ואני חושש שיהיה צורך בשינויים ויתכן שהם יעוררו קשיים מדיניים - הייתי מעדיף לבצע אותם, לא כשהנושא עצמו נמצא בדיון.

סדר הדיון יהיה כזה: אני מבקש מבאי-כוח המשטרה,

ניצב ש. רוזוליו ופר הרמלין לאמר לנו כאנשי מקצוע מה דרוש בעצם כדי לתת בטחון מירבי למקומות הקדושים ואני מציע שנדבר בעיקר על המסגדים, כמובן,

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY
520 EAST 57TH STREET, CHICAGO, ILL. 60637
TELEPHONE 777-3000
FACSIMILE 777-3000
INTERNET WWW.CHICAGO.LIBRARY.EDU

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY
520 EAST 57TH STREET, CHICAGO, ILL. 60637
TELEPHONE 777-3000
FACSIMILE 777-3000
INTERNET WWW.CHICAGO.LIBRARY.EDU
THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY
520 EAST 57TH STREET, CHICAGO, ILL. 60637
TELEPHONE 777-3000
FACSIMILE 777-3000
INTERNET WWW.CHICAGO.LIBRARY.EDU

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY
520 EAST 57TH STREET, CHICAGO, ILL. 60637
TELEPHONE 777-3000
FACSIMILE 777-3000
INTERNET WWW.CHICAGO.LIBRARY.EDU
THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY
520 EAST 57TH STREET, CHICAGO, ILL. 60637
TELEPHONE 777-3000
FACSIMILE 777-3000
INTERNET WWW.CHICAGO.LIBRARY.EDU

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY
520 EAST 57TH STREET, CHICAGO, ILL. 60637
TELEPHONE 777-3000
FACSIMILE 777-3000
INTERNET WWW.CHICAGO.LIBRARY.EDU
THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY
520 EAST 57TH STREET, CHICAGO, ILL. 60637
TELEPHONE 777-3000
FACSIMILE 777-3000
INTERNET WWW.CHICAGO.LIBRARY.EDU

סגן רה"מ י. אלון:

לא בלי התחשבות במינהגים המוסלמיים וברגישות הפוליטית. אחר-כך נשמע את דעת נציגי הממשלה כיצד רואים הם את הדבר מבחינת הצרכים הבטחוניים, וזה ישמש רקע להערות השרים או לשאלות השרים. לאור שנשמע את הערות השרים אציע להקים ועדה קטנה של מומחים אשר תכין לנו הצעות להחלטה. אבקש, כמובן, את ערנותו של היועץ המשפטי לממשלה לגבי כל הדיון למקרה שיהיה צורך להאיר את הנושא גם מבחינת המשפט הבינלאומי או אפילו המשפט הישראלי.

ניצב ש. רוזוליו:

יש שתי בעיות: הבעיה הראשונה היא בכלל

הגדרת האחרייות; הבעיה השנייה היא בעייה

טכנית שסגן רה"מ העלה. ברשותך, אתייחס בשתיים-שלוש הערות להגדרת האחרייות ואחר-כך לענין הטכני-פיזי. ההסדר שהיה קיים עד השריפה, שהוא תוצאה של המלחמה, הוא שתמורת רשיון או רשות ^{האזורים} תיירם ומבקרים ישראליים לכל האזור של הר הבית והמסגדים. אנחנו לא התערבנו בסדרים של השמירה הפנימית של המסגדים - לצורך זה אני מפריד בין אזור הר-הבית, היינו המגרש הגדול, לבין שני המסגדים: "אל-אקצה" ו-"כיפת הסלע". לא התערבנו בסדרים הפנימיים השונים מלבד אותו העניין הידוע בו הוצעה להם עזרה וסיוע והם סרכו לקבלם, לא היה ענין נוסף.

שנית, דבר שצריך לזכור הוא שלהר הבית יש

תשעה שערים מהם מוחזקים שמונה שערים באופן בלעדי על-ידי רשויות השלטון של הוואקף, ורק שער אחד, שער המוגרבי המפורסם, מוחזק על-ידי הצבא. זו למעשה הסיבה שמעולם לא הוגדרה באופן מוחלט וחד-משמעי האחרייות המיידית לדברים היכולים לקרות בתוך המסגדים.

אתה מדבר על המסגדים או על הר-הבית?

מר ש. הלל:

1948 - 1949

The first part of the year was spent in the laboratory, working on the development of a new method for the determination of the concentration of a substance in a mixture. This method was based on the principle of the gravimetric analysis, but it was modified in such a way that it allowed for the determination of the concentration of the substance in a mixture of several substances. The results of the experiments showed that the method was very accurate and reliable, and it was found that it could be used for the determination of the concentration of a substance in a mixture of several substances.

1949 - 1950

The second part of the year was spent in the laboratory, working on the development of a new method for the determination of the concentration of a substance in a mixture. This method was based on the principle of the gravimetric analysis, but it was modified in such a way that it allowed for the determination of the concentration of the substance in a mixture of several substances. The results of the experiments showed that the method was very accurate and reliable, and it was found that it could be used for the determination of the concentration of a substance in a mixture of several substances.

The third part of the year was spent in the laboratory, working on the development of a new method for the determination of the concentration of a substance in a mixture. This method was based on the principle of the gravimetric analysis, but it was modified in such a way that it allowed for the determination of the concentration of the substance in a mixture of several substances. The results of the experiments showed that the method was very accurate and reliable, and it was found that it could be used for the determination of the concentration of a substance in a mixture of several substances.

1950 - 1951

The fourth part of the year was spent in the laboratory, working on the development of a new method for the determination of the concentration of a substance in a mixture. This method was based on the principle of the gravimetric analysis, but it was modified in such a way that it allowed for the determination of the concentration of the substance in a mixture of several substances. The results of the experiments showed that the method was very accurate and reliable, and it was found that it could be used for the determination of the concentration of a substance in a mixture of several substances.

ניצב ש. רוזולין:

אני מדבר על המסגדים - אני מדייק.

ככוח פיזי נקבעו ארבעה עד שישה נוטרים לפי

המשמרת הנתונים לפיקוד של סמל ישראלי. יחידה זו תפסה נקודה משטרה שהיתה קיימת כבר בחארם שריףXXXXXXXXXXXXתפקידה היה לשמור באופן כללי על הסדר מחוץ למסגדים. באופן מעשי התבטא הדבר בכך שעמד נוטר אחד לפני כיפת הסלע ואחד לפני מסגד אל-אקצה, כי בהתחלה היו תלונות שונות בקשר לכניסה למסגד בלי נעליים ובקשר ללבוש. נוסף לכך זוג נוטרים היה מסייר במגרש כדי למנוע, למשל, תופעה שהיתה קיימת בהתחלה שחבריה עשו פיקניקים על המדרגות אוכלו ושתו. לזה נוסף המשמר של המשטרה הצבאית בשער המוגרבים, שלא התערב במה שנעשה בפנים המסגדים. לאחרונה נוסף המשמר אשר עמד על-יד המחסמה והכותל המערבי.

מיד לאחר השריפה נסגרו כל השערים

הערביים לחלוטין לכניסת התיירים ולמבקרים ישראליים. השלטונות סגרו אז גם את שער המוגרבים, לא פיזיה - השער פתוח מבחינה פיזית - אבל למעשה הוא סגור למעבר. אם כן המצב היום הוא שהר-הבית סגור והוא נפתח רק למוסלמים ביום שישי לצרכי תפילה. יש השגות רבות לגבי קביעה זאת, אבל זהו המצב.

השר ז. ורהפטיג:

תיירים לא באים כל השבוע?

ניצב ש. רוזולין:

המוסלמים לא נותנים להכנס ואנחנו לא

נותנים להכנס. אמרתי כבר שישנם חריגים

ממצב זה, אך זה המצב באופן עקרוני. אליבא דכל העולם זה סגור. ברשותך, אדוני היו"ר, אני מציע גם לדון על נושא זה.

סגן רה"מ י. אלון:

יש לך גם הצעה לעצם העניין או רק הצעה

לדיון?

ניצב ש. רוזולין:

- קודם דיון, כי ברור דבר אחד: כאן הולך

ונוצר מצב מסויים, ואנו חוזרים לדפוסי השל

ניצב ש. רוזוליו:

בזמן המנדט לפיהם אסור ליהודים להכנס לשם. מכאן משתמעת הצעתי.

ענין שני - קיימת קשה של אפשרויות בקשר

לנושא של הר-הבית. אפשרות אחת - ואני אנקוב גם באפשרות אבסורדית -

שכל מה שנעשה באזור הר-הבית יהיה באחריותם, היינו שזה יהיה מעין מקום

אקסטרייטוריאלי, וזה למעשה מה שהם מתכוונים לבקש או, מדליפים לעתון,

וזה הופיע. המשפעות ידועות. יש לנו ידיעה שרוצים להקים פלוגה

מזוינת של 147 איש ומתכוונים להקים לה מחנה קבע במגרש ממש בהר-הבית תחת

פיקודו של ערבי שהיה קולונל בצבא הבריטי. הם כולם רווקים ונושאי נשק.

ואם האפשרות האחת הנמצאת בקצה השמאלי או הימני - הקשת מטתיימת מצד שמאל

או מצד ימין. אפשרות אחרת היא שנראה עצמנו אחראים לכל דבר מבפנים ומבחוץ.

אפשר גם שהסדרים שלהם בדבר המסגדים - כאן אני מפריד בין הר-הבית לבין

המסגדים - יהיו הסדרים פנימיים. בין הקצוות האלה יש כל-מיני אפשרויות.

מניין לך הידיעה על פלוגה של 147 איש?

השר ז. ורהפטיג:

- זה מסמך שהמודיעין שלנו אסף. כפי שכבר

ניצב ש. רוזוליו:

אמרתי - בין שפי הקצוות יש אפשרויות שונות.

הדברים ברורים ואין צורך לחזור עליהם. במקרה שנקבל את האחריות עלינו -

כשאני אומר "אנחנו" אני מתכוון לשלטונות הבטחון כולם - פירושו של דבר

קבלה טוטאלית של כל הנושא הזה. ענין זה מורכב משני חלקים בסיסיים. האלק

הראשון הוא הסדרים פיזיים למניעת פריצת אש לכל-מיני החפוצצויות, כגון

מה שנעשה במוזיאונים - במידה מסויימת זה מוזיאון - היינו כל מיני אזעקות

פנימיות וכיוצא בזה. בענין זה חלה התקדמות.

אבל זה צריך לחול, לדעתי, גם על מקומות

אשא סגן רה"מ י. אלון:

קדושים אחרים.

ניצב ש. רוזולין:

- בהחלט כן, זה גם נעשה כך. בתחום זה יש

התקדמות רבת ושקטה. בשיתוף עם עיריית

ירושלים הגשנו להם הצעות מרחיקות לכת להכמתת שני המסגדים מפני שריפה, והם הודיעו שהם מקבלים את כל ההצעות ומתכוונים להשקיע סכומי כסף רציניים ולהכניס ציוד מיכאני אלקטרוני מתקדם.

אשוב למישור השני, מישור האבטחה הפיזים.

כדי להשלים את התמונה של האבטחה צריך אולי להזכיר שעל המחכמה, על הכולל יש לנו משמר קבוע של אנשי משטרה צבאית המתוגברים לעתים קרובות בהחאם לצרכים, שמטרתם שם היא בעצם למנוע מהומות והפגנות. לצורך שמירה פיזית, אם מדובר בקבלת אחריות טוטאלית, יהיה צורך, לדעתי, במחידה בסדר גודל של 70 איש ובסידורים מיוחדים. פירושו של דבר הוא שנפקח על כל השערים, נפקח על כל אזור הר-הבית ונבטיח תצפיות ושמירה של 24 שעות לשני המסגדים. אינני נכנס כרגע לשאלה אם הם צריכים להיות מוסלמים או מעורבים ומי צריך להיות המפקח. כך נראה לי העניין.

מר ש. הלל:

הדבר היחידי המנחה ברגע זה הוא ההצהרה

שהושמעה מיד לאחר שחרור ירושלים על-ידי

ראש-הממשלה המנוח ולאחר מכן חזרו עליה בקשר למעמדם של המקומות הקדושים לדתות שונות. לצערי, לא הבאתי עמי את הציטוט המילולי של דברי ראש-הממשלה המנוח שאני חושב כי הם בבחינת הנחיה.

אאלצ טגן רה"מ י. אלון:

אתה מתכוון להודעתו בכנס האקומני שעשה כאן.

מר ש. הלל:

זה גם נמסר בהזדמנויות שונות כעמדה הרשמית

של ישראל על-ידי שר החוץ ונציגנו באו"ם.

אינני זוכר הצהרה זו מילולית, אך נאמר בה שממשלת ישראל תתיר אוטונומיה של הדתות.

מר מ. ארנון:

אמציא את זה מיד.

מר ש. הלל:

הדבר השני הוא שבשיחות אשר היו לנו עם ראשי

הדת הנוצרית נאמר כי נהיה מוכנים לראות את

המקומות הקדושים כמעין מעמדה של שגרירות. איני זוכר אם השתמשנו בנוסח של אקס-טריטוריאליות.

חשר מ. בגין:

דובר על נציגויות דיפלומטיות.

מר ש. הלל:

ומה שמשמע מזה הוא חוסר נוכחות של השלטון

בפנים אותו שטח שיוגדר כהסינות דיפלומטית.

סגן רה"מ י. אלון:

השאלה היא אם זה שטח או מבנה. המלה "שטח" מסוכנת.

מר ש. הלל:

יש להבחין בין הר-הבית לבין המסגדים ולכן גם

שאלתי את ניצב רוזוליו באמצע דבריו אם הדברים

אמורים לגבי המסגדים, או לגבי כל שטח הר-הבית, אשר לגביו דרושה עוד הגדרה של הממשלה. בשאלה איך צריכים אנו לראות את ענין הר-הבית איני יכול להציע

הצעה, גם אין לי סמכות לכך. הייתי אומר שכלל שדבר זה נשמע לא טוב ולא נוח

מבחינה פרקטית, רצוננו הטבעי הוא לא להכניס שינויים מרחיקי לכת בהזדמנות

חגיגית זאת. כלומר, אם נשקול את הצעותיו של ניצב רוזוליו, הרי בו בזמן

שאיננו באים להציע, חלילה, את הפוז טוקול של זקני ערב שהוא הזכיר כאן,

לא היינו נלהבים, מאידך גיסא מהכנסת איזה שינוי דראסטי עכשיו, אשר יקעקע

למעשה את כל המבנה העדין מאד הקיים. היינו ממליצים על כל פתרון שיש בו

כדי להבטיח תוספת בטחון בלי לקעקע את המבנה הזה באופן מהותי, אך זו תגובה

ספונטאנית בלבד ולא בדוקה.

מר מ. שרון:

ברצוני להתחיל מסיפור שסיפרתי לשר בגין ושיש

לו השלכה מסויימת. פעם אמר לי המופתי של ירושלים

כי מאז שומרים יהודים על שער המוגרבים, הוא אינו מתפלל שם. הצהרתו זו היתה דבר שקר, כי הוא מתפלל שם, אך הוא מצא לנחוץ לאמר זאת כדי להדגיש שאסור שיהיה ליהודים קשר כלשהו למסגדים. בונה המסגדים הוא עבד-אל-מאליק בן מרואן, בין השנים 905 ± 780. כאשר בנה את המסגדים הללו וגם את הכיפות הקטנות מסביב, כפי הנראה, הוא נתן, לפי מקורות ערביים, זכיונות למשפחות יהודיות בהר-הבית, - להם, לבניהם, ולצאציהם אחריהם לעולם. ל-10 משפחות יהודיות הוא נתן זכיון הנוגע לדברים הקשורים לנקיון ולשירותים של הר הבית ול-10 משפחות יהודיות אחרות נתן זכיון לספק את הפחילות ואת הזכויות של החאורה של המסגדים.

סגן רה"מ י. אלון:

אגב, האם יש אי-אלו מקורות בכתב?

מר מ. שרון:

זה מוזכר ב-"אלאונס-אלג'ליל" המוזכר בספרו של

פולק. אני מחפש אותו כדי להוציא משם את הציטטה.

אני מספר זאת כדי לאמר שמבחינה דתית-מוסלמית לא היתה מעולם איזו פטוואה האוסרת על מגע כלשהו של יהודי או נוצרי לגבי המקום הקדוש למוסלמים. זו היתה נקודה מקדימה ראשונה.

נקודה שניה שגם היא מקדימה היא זו. הייתי ממליץ

לפניך שבדיון זה הכלול לפחות עוד שני מקומות: כנסיית הקבר הקדוש וכנסיית המולד, כי לי ברור שלאחר השריפה וכל מה שהיה מסביב לזה צריכים אנו לפקוח עין על שתי כנסיות אלה. ומי יודע מי עלול להשתגע עוד כדי להביא עלינו אסון נוסף ולהשלים בכך את התמונה. אלה הם שלושת המקומות הקדושים

והמקודשים הקיימים לגבי דתות לא-יהודיות. כמובן, קיימים גם כנסיות

וגם מסגדים אחרים, אך אין להשוותם לאלה. לכן: (א) אני ממליץ לפקוח עין

מיד ואני מניח שעושים זאת כבר (ב) להתייחס בדיון זה גם לגבי שני המקומות

הקדושים הנוספים שהזכרתי.

1945 - 1946 - 1947 - 1948 - 1949 - 1950 - 1951 - 1952 - 1953 - 1954 - 1955 - 1956 - 1957 - 1958 - 1959 - 1960 - 1961 - 1962 - 1963 - 1964 - 1965 - 1966 - 1967 - 1968 - 1969 - 1970 - 1971 - 1972 - 1973 - 1974 - 1975 - 1976 - 1977 - 1978 - 1979 - 1980 - 1981 - 1982 - 1983 - 1984 - 1985 - 1986 - 1987 - 1988 - 1989 - 1990 - 1991 - 1992 - 1993 - 1994 - 1995 - 1996 - 1997 - 1998 - 1999 - 2000 - 2001 - 2002 - 2003 - 2004 - 2005 - 2006 - 2007 - 2008 - 2009 - 2010 - 2011 - 2012 - 2013 - 2014 - 2015 - 2016 - 2017 - 2018 - 2019 - 2020 - 2021 - 2022 - 2023 - 2024 - 2025

1945 - 1946 - 1947 - 1948 - 1949 - 1950 - 1951 - 1952 - 1953 - 1954 - 1955 - 1956 - 1957 - 1958 - 1959 - 1960 - 1961 - 1962 - 1963 - 1964 - 1965 - 1966 - 1967 - 1968 - 1969 - 1970 - 1971 - 1972 - 1973 - 1974 - 1975 - 1976 - 1977 - 1978 - 1979 - 1980 - 1981 - 1982 - 1983 - 1984 - 1985 - 1986 - 1987 - 1988 - 1989 - 1990 - 1991 - 1992 - 1993 - 1994 - 1995 - 1996 - 1997 - 1998 - 1999 - 2000 - 2001 - 2002 - 2003 - 2004 - 2005 - 2006 - 2007 - 2008 - 2009 - 2010 - 2011 - 2012 - 2013 - 2014 - 2015 - 2016 - 2017 - 2018 - 2019 - 2020 - 2021 - 2022 - 2023 - 2024 - 2025

מר מ. ששון:

הכללת שני מקומות קדושים לא-מוסלמיים תקל עלינו ותנחה אותנו בדיון לבבי השמירה על שלושה מקומות קדושים, שהאחד הוא מוסלמי והשניים האחרים הם נוצריים - דיון אשר לדעתי חייב להיות זהה ולא מיוחד לאחד משני הנושאים. אני גם קיימתי מגעים עם ראשי צמורה בשבוע האחרון.

אשר לנושא האחריות, נושא זה נדון גם בקרב הערבים

המוסלמיים וגם בקרב ראשי הדתות הנוצריות. הדעות נחלקו בקרב המוסלמים והן עדיין חלוקות ויש למעשה שתי גישות עקרוניות. הגישה האחת היא זו שתאר אותה ניצב רוזוליו האומרת שהאחריות היא אחריות בלעדית של המוסלמים ולכן יש צורך להקים פלוגה בת 150 איש ולגייס 150,000 דינר כדי לארגן שמירה הגונה על-ידי אדם שהגישה שלו היא משטרית-צבאית. לעומת גישה זו בלטה גישה אחרת, שיש לי הרושם כי היא נתמכת על-ידי רוב גדול יותר, האומרת כי בימי שלטונה של ירדן ובימי הבריטים האחריות על השמירה על המסגדים ובחראם היתה מוטלת על השלטונות מאז ומתמיד, ואפילו יקימו צבא שלם, הרי אם ירצו שלטונות הכיבוש - כך הם מתכשאים לפגוע במקומות הקדושים הם יפגעו ולא חוזר גם הקמת צבא שלם. אנשים אלה הגיעו למסקנה - ובראש וראשונה אנואר נוסייבי - כי ממשלת ישראל, או שלטונות הכיבוש בלשונם, חייבת ליטול לידיה את הסמכות ולנהוג כפי שנהגו בימי שלטון ירדן והבריטים. הם אומרים שלדעתם צריך להיות משמר של משטרת ישראל כשבמקומות הקדושים להם יעמדו שוטר מוסלמי ושוטר יהודי גם יחד והם חייבים לקבל את כל האחריות. לא צריך להטיל על ממשלת ישראל את האחריות מצד אחד ^(לשריפה שקרתה בתקופתם) כן אמרו, ומצד אחר לא לתת בידיה את האחריות להסדר השמירה. מהטלת האשמה בדבר השריפה משתמע ממילא האחריות להסדר השמירה. ברור שחלק מסויים מאנשי המסגד והוואקף תמכו בהצעה זו כי היא אינה מנשלת אותם. אם כן, המצב כיום הוא שיש שתי השקפות. אני מביא פרטים בנוגע לכך כי הדבר מאפשר לנו להאחז בגישה

The first part of the document discusses the general situation of the country and the progress of the revolution. It mentions the role of the workers and the peasants in the struggle for national independence and social justice. The text is written in a formal, official style, typical of government documents of that era.

The second part of the document details the economic and social policies implemented by the government. It describes the measures taken to improve the living standards of the population, including the development of industry, agriculture, and education. The text emphasizes the commitment to social equality and the well-being of all citizens.

The third part of the document focuses on the political and administrative reforms. It outlines the structure of the government and the role of various institutions. The text highlights the importance of democratic principles and the participation of the people in the decision-making process.

The fourth part of the document discusses the international relations of the country. It describes the country's stance on global issues and its commitment to peace and cooperation with other nations. The text mentions the country's participation in international organizations and its efforts to promote world peace.

The fifth and final part of the document provides a summary of the achievements and challenges of the country. It expresses the government's confidence in the future and its determination to continue the path of development and progress. The text concludes with a call to action for the people to support the government's policies and contribute to the nation's growth.

מר מ. ששון:

מסויימת, לבנות אותה ולחפש מוצא בכיוון זה.

אשר לעמדת הנוצרים בענין זה, היו לי מבעים עם

ראשי הכנסיות היווניות-אורתודוכסיות והארמנים. הם אמרו במפורש: קודם כל

דאגו מיד לכנסיית הקבר הקדוש בירושלים, שמא יקרה חלילה משהו. נוסף לכך,

הם אמרו ^{כי} יקדמו במרכה - ואחד מהם אף רמז שיתכן כי יהיה מוכן להיענות

לרמז מצידנו ולהפנות אלינו בקשה על-מנת שהיזמה תצא מצד ולא מאתנו -

הצבת שוטר יהודי ושוטר נוצרי בחוץ, ליד כנסיית הקבר הקדוש וכנסיית המולד.

לאחר השריפה ^{הניגש} מיד המימשל בבית-לחם לבדוק את המצב ובענייני החשמל והמים

התגלו מחדלים חמורים ביותר. הוחלט לשפץ את כל הרשת והם העריכו מאד את

הפעולה. באמצעות העירייה נשלחו גם למסגד גורמים אשר בדקו את הנושא של

המים ושל החשמל והמסקנות של הכדיקה הזאת הוגשו למועצה המוסלמית.

אם כן, האפשרות המצטיירת לנגד עיני היא כניסחה

של ממשלת ישראל לאחריות המוסלת עליה בתוקף הירושה שירשה, בסגנונה המיוחד

שלה ומתוך הסתגלות למצב החדש שנוצר. אני רואה לנגד עיני מעין יחידה

מיוחדת, אולי במסגרת משטרת ישראל, אשר תהיה היחידה הממונה על השמירה של

המקומות הקדושים. יתכן שאפילו רצוי לחת להם סרט מיוחד אשר יבליט אותם.

זו דעתו של מי?

ניצב ש. רוזוליו:

- זו דעתי שלי. ואולי יש צורך ביחידה מיוחדת

מר מ. ששון:

תחת פיקודה של ממשלת ישראל בה יהיו יהודים,

נוצרים ומוסלמים.

כדאי להעיר אולי כי לגבי הנוצרים הבעייה פשוטה,

משום שלא קיים סכסוך זכויות בינינו. לגבי המוסלמים העניין עדין, כי קיים

סכסוך זכויות. שנית, אנו נושאים עם גוף שאיננו מכירים בו והוא המועצה

המוסלמית, ועל-כך כל צורת טיפול מחייבת זהירות. לכך אני ממליץ:

מר מ. ששון:

א. לפקוח עין מיד גם על שני המקומות הקדושים הנוצריים; אצל מבחינת העיתוי זה יהיה אחרי סיום המשפט; ב. איני חושב שצריך לבוא לידי קונפליקט עם הדתות - לא עם הנוצריות ולא עם המורמים המוסלמיים, אם כי כאן רואה אני מקום להתנגשות, אך לא חמורה ביותר.

מר מ. שמגר:

בפתח דברי הייתי רוצה לנסות לאבחן בין שלושה

נושאים שאנו דנים בהם קצת בערבוביה. בנושא של סידורי בטחון יש למעשה שלושה תחומים נפרדים: מניעת עבירות, שמירת סדר כלליה, הנעשית בדרך-כלל על-ידי סדרנים במקומות ציבוריים ולא דוקא על-ידי אנשי שלטון; התחום השלישי הוא האמצעים הננקטים כדי למנוע שריפות. במלים קצרות אחזור על המימצאים שהיו בוועדה אל-אקצה. הדין וחשבון נמצא לפני הוועדה, אך חשוב לאמר מה מצאה הוועדה, כי זו גם התמונה שתפרטם בעולם כצילום של מצב קיים. עלינו לדעת אשמבחינה בינלאומית זוהי התמונה שהתקבל. בימי הירדנים היתה בהר-הבית יחידה של שומרים אשר שמרה על השערים והיתה יחידה נפרדת בתפקיד שעבר בירושה בתוך המסגדים. יחידה אחרונה זו שמרה רק על הסדר הפנימי במסגדים, כפי שמקובל לעשות במוזיאון או בכל מקום ציבורי אחר. שאלו אותם מה היה קורה כשמישהו היה מתפרע, ומסהבר שגם בימי שלטון הירדנים לא היה אנשי היחידה הזאת בעלי סמכויות אלא היו פונים למשטרה או לצבא. מבחינה זאת לא נשתנה מאומה מאז השלטון הירדני, וכאז כן עתה, כאשר מישהו מתפרע פונים לאלה שיש להם סמכויות לעצור.

יש שוני מסויים - ואני אומר זאת בעקבות דברי

מר ששון - בין כנסיית המולד וכנסיית הקבר הקדוש לבין הר-הבית. הכנסיות הן מבנים שיש שמירת סדר כללית על הכניסה לתוכן. כאן הבעייה היא היכן התחומים שעליהם הם חולטים, כי בזמן הירדניה הלשו על השערים החיצוניים ולא היתה כניסה אל תשעת השערים הפתוחים, אלא לפי הנורמות שהם קבעו.

טר מ. שמגר:

הנורמה היתה שמוסלמים וערבים נוצרים יכולים היו להכנס באופן חפשי למסגד בלי לקנות כרטיס ואילו תיירים היו צריכים לשלם ולקנות כרטיס. השוני שנוצר עם מלחמת ששת הימים, כששער המוגרבים נפתח, הוא שמכירת הכרטיסים נוסף לשערים נעשית גם בכניסה למסגדים כיוון שהכניסה דרך שער המוגרבים חפשיה. כלאמר, הגענו למצב שהכניסה להר-הבית כבר אינה תחת ביקורת שלהם משום שמכירת הכרטיסים נעשית בשער המסגדים. דבר זה יוצר שוני בין מה שהיה לפני ה-6 ביוני לבין המצב כיום.

מבחינת סידורי הבטחון, אלה שהעידו קיבלו כדבר מובן מאליו את העובדה שיש משטרה בהר-הבית, ואם קורה משהו הם פונים אליה. הם ציינו לטובה את השלטים שהצבנו, המורים לקהל איך להתנהג. הכתוב בשלטים אלה הוא לפי נוסח שקבענו יחד אתם. אם כן, הם הבחינו בין התפקיד המשטרתי של נשיאת נשק לבין תפקיד הסדרנות הכללית כפי שהוא מקובל, למשל, במוזיאון ישראל או במקום ציבורי אחר. יש שם מישהו לבוש מדים הדואג שלא יעשנו ולא יזרקו ניירות וכיו"ב. אם אנו יוצאים מתוך הנחה של המצב שהיה ערב השריפה, צריך להביא בחשבון שהם ראו עצמם כשומרים רק על פנים המסגדים, רק על הסדר ואת הכניסה להר-הבית דרך שער המוגרבים הם ראו כדבר שיצא משליטתם, אם כי מבחינה פורמאלית הם שמרו על הזכות להציב שומרים גם על יד שער המוגרבים. ישבו שם גם אנשי וואק"ף אך לא קרה שמישהו מאנשי הוואק"ף לא יתיר כניסה ואילו איש המשטרה כן יתיר אותה. לא עמדנו במבחן זה, אך אני מניח שלו זה היה קורה לא היינו נותנים להם את סמכות ההכרעה. לכן קבעה הוועדה במסקנותיה ששלטונות הוואק"ף היו אחראים לסידורים בהר-הבית, והם היו צריכים לגלות אדם שנכנס עם חבילות.

אנחנו צריכים להחליט אם לשנות מצב זה לפיו

השמירה המשטרית שלנו היא רק שמירה בכוח היינו שיושבים בנקודה מסויימת ומצפים שאיש אף הוואק"ף יבוא להתלונן שאדם חשוד מסתובב בשטח.

מר מ. שמגר:

עלינו להחליט אם נהיה פעילים יותר ובעקבות זאת יתכן שיהיה צורך להציב חייל על יד כל שער או כוח נייד. מובן שבכך משנים את מצבם בצורה בולטת יותר. בכך יש שוני צאצא מכנסיית הקבר הקדוש. איני יודע אם יש שם סידורי בטחון, אך בכל אופן לגבי שריפה ידוע לי שנעשות בדיקות על-ידי עיריית ירושלים וגם על-ידי הממשל. זו ספירה מיוחדת שהייתי מציע לא להכנס אליה, כי אם רק להתרכז בסדרנות פנימית ובשמירה בטחונית במקום.

סגן רה"מ י. אלון: לפני שאמסור את רשות הדיבור לשרים להשמיע הערותיהם

ברצוני להציע הצעה כדי שהם יוכלו לחוות דעתם גם

עליה. כתוצאה מהתייעצות ראשונית זאת אני מציע שנמנה ועדת מומחים - מומחים לצד הבטחוני, לצד המדיני וגם לצד הדתי. אמנם לפי חלוקת המומחים בלבד מסתבר שתהיה זו ועדה לא קטנטונת אבל היא גם אינה חייבת להיות גדולה. אני מציע את ההרכב הבא: שני גורמי בטחון - משטרת ישראל וצה"ל. היועץ המשפטי לממשלה אשר צריך להשתתף בוועדה, כי יתכן שיתעוררו גם בעיות משפטיות; נציג משרד ראש-הממשלה, או יותר נכון ^{רש}ראש-הממשלה; נציג שר החוץ; נציג משרד הדתות ונציג עיריית ירושלים. אלה הגורמים אשר לדעתי צריכים להיות מיוצגים בוועדה המומחים על-מנת להביא לנו הצעות.

השר י. ישעיהו: מה יהיה תפקידה של ועדה זו?

סגן רה"מ י. אלון: תפקידה יהיה להציע הצעות בנוגע לאבטחת המקומות

הקדושים לאיסלם ולנצרות בירושלים. הם יציעו

הצעות שיבטיחו את מירב הבטחון והבטיחות למקומות הקדושים. כוונתי לבטחון היומיומי, כולל פיקוח על הנכנסים והיוצאים ומניעת שריפות וחבלות.

השר ז. ורמז: אעיר הערה כללית-פרלימינרית הנוגעת לעבר ואולי

בהזדמנות אחרת ארחיב על כך יותר את הדיבור.

1.1.1

The first part of the report deals with the general situation in the country. It is noted that the economy is showing signs of recovery, but that there are still many problems to be solved. The government is taking steps to improve the situation, but more action is needed.

1.1.2

The second part of the report deals with the financial situation. It is noted that the government has a large budget deficit, and that this is a major problem. The government is trying to reduce the deficit by cutting spending and increasing revenue, but this is a difficult task.

1.1.3

The third part of the report deals with the social situation. It is noted that there are many social problems, such as unemployment and poverty. The government is trying to address these problems, but more action is needed.

1.1.4

The fourth part of the report deals with the international situation. It is noted that the country is facing many international problems, such as trade and diplomatic relations.

השר ז. ורהפטיג:

נדמה לי שפעם נצטרך לשבת ולראות אם לא היו גם מחדלים מצידנו. אם בתקופה זו של שנתיים ימים וחודשיים קרו שני מקרים חמורים והרבה מקרים לא חמורים - המקרה החמור האחד הוא אותה גניבה בכנסיה שהיה בחודשים הראשונים לאחר המלחמה ולכן לא עורר התרגשות כה גדולה והמקרה השני הוא הדליקה - זה דורש בדיקה. נדמה לי שאנחנו לא קבענו לנו מדיניות ברורה בהתחלה. כאשר נתקבל חוק מקומות קדושים חשבתי לתומי שחוק זה מטיל את הביצוע על שר הדתות ואז הוא ממונה על הבטחון של המקומות הקדושים, ולכן הגשתי הצעה להקים את משמר הכותל, ומשמר מסגדים שיהיה אחראי להגנה. על כך קיבלתי סירוב מוחלט מצד הממשלה אשר אמרה שזה עניינה של המשטרה ולא של משרד הדתות והיתה לי התנגשות עם שר המשטרה. בסופו של דבר הוקמה אמנם יחידה משטרתית, משמר הכותל, הממלאת תפקיד חשוב, אך לגבי המסגדים והכנסיות - איני יודע, ענין זה קצת לא "הלך". יש אמנם תחנת משטרה על הר-הביית, אך כנראה שמשטרה זו התייחסה לתפקידה כאל תפקיד רפרזנטטיבי גרידא, היינו כדי לקבוע את הנוכחות שלנו במקום, אך לא סמכויות בענין השמירה. איך זה ששנתיים אחרי מלחמת ששת הימים כלי הכיבוי כל כך מוזנחים? גם זה חלק מהשמירה, ואי-אפשר להבין כיצד סיפוס חשוד בא 30 פעם למקום והמשטרה אינה יודעת איך.

סגן רה"מ י. אלון:

אבקש לא להכנס עכשיו לבירור מה שקרה. לפנינו עוד שני סעיפים.

השר ז. ורהפטיג:

תיכונה שתי גישות לגבי השמירה במקומות קדושים. הגישה האחת יכולה להיות שאנו אחראים לכל, והגישה

השנייה שכל האחריות מוטלת עליהם. אני סבור שאי-אפשר לאמר שכל האחריות מוטלת עליהם, אלא אם כן זה ייאמר בכתב ובפומבי כי אחרת הם יהיו אמנם האחראים אך כשיקרה משהו יאשימו אותנו. לכן אני סבור שאיננו יכולים להתחמק מאחריות למרות זאת שהיינו רוצים שהם יטלו על עצמם את האחריות. נראה לי שגם להבא מוכרחים אנו למצוא דרך כדי שנוכל לפקח למעשה, ואני

השר ז. ורהפטיג

מדגיש - למעשה ולא להלכה כדי למנוע עשיית דבר לא נכון על-ידם, וזה מקיף לא רק את המסגדים שעל הר-הבית אלא גם כמה אובייקטים מוסלמיים ונוצריים אחרים. המחלקה הנוצרית במשרד הדתות מצאה שלושה אובייקטים כאלה: כנסיית הקבר הקדוש, כנסיית המולד וקבר הבתולה בהר-הזיתים. על שלושה מקומות אלה לפחות אנו צריכים להשגיח. היתה גם שאלה אם לכלול מקומות נוספים כגון: הכנסייה החדשה, כנסיית הבשורה בנצרת, מפני גדלה. אך לפחות על שלושת המקומות שמניתי צריך להשגיח.

בענין המסגדים נדמה לי שאנחנו כבר מוכרחים

ללכת בדרך שבה התחלנו, היינו להשיל את האחריות עליהם, אך מטופקני אם נגיע לכך שהוואקף יחתום איתנו הסכם. דרוש הסדר עובדהי, לא הסדר הסכמי וההסדר העובדתי הוא שהם יוכלו להקים כל יחידה שאנו רוצים. לא ניתן סמכות מיוחדת, אך רק נזהיר אותם שאנחנו לא נתייחס למסגדים. שנית, דרוש פיקוח מעולה על כל מכשירי הכיבוי במקומות הללו. בענין זה יש סמכות וצריך לפעול, ואם לא נעשה דבר עד היום, הרי זה מחדל. שלישית, היות וקיימת כבר תחנת משטרה על הר-הבית צריך לחזק אותה ולא להחלישה, וזה לא יהיה בניגוד לסטאטוס-קוו. היו עשרות טחאות על יהודים שבאו בלבוש קייצי ועל עניינין זה לא התגברה השמירה היהודית כי היא התייחסה אליו בקנה מידה יהודי. לפי קנה מידה יהודי אין זה חילול הקודש, והשומרים לא הביאו בחשבון שבקנה מידה מוסלמי זהו חילול גדול. אנחנו צריכים לשמור על הר-הבית ולא לתת להם שליטה מוחלטת. לכן דרך זו היתה פוחתת את הבעייה. המשטרה צריכה לשמש נקודת מפתח בשמירה על הר-הבית ועליה גם לשמור ולפקח על הנכנסים והיוצאים, כי עלולות להיות פרובוקציות מתוכננות.

אני מסכים להקמת ועדת מומחים ורק אבקש לשלוח מטעם

משרד הדתות מומחה לענין הנוצרים לחוד ומומחה לענין המוסלמים לחוד.

סגן רה"מ י. אלון:

ברצוני לקרוא בפניכם את הקטעים הרלבנטיים מדברי ראש-הממשלה.

מר ש. הלל

מתי נאמרו דברים אלה?

סגן רה"מ י. אלון

- ב-7.6.67, ויש עוד מסמך מה-27.6.67. אני

קורא: " על פי בקשתי הורה שר הדתות לאמור:

(א) הסדרים על-יד הכותל המערבי ייקבעו בידי הרבנים הראשיים לישראל.

(ב) הסדרים במקומות המקודשים למוסלמים ייקבעו על ידי המועצה של

כהני דת מוסלמים.

(ג) הסדרים במקומות המקודשים לנוצרים ייקבעו על ידי מועצה של כהני

דת נוצריים. " - אין כאן התייחסות למועצה קיימת אלא מדובר באופן

אבסטרקטי על מועצה של כהני דת.

יש מסמך מאוחר יותר ומפורט יותר מה-27.6.67

ואקרא מתוכו רק שני קטעים קצרים. קטע אחד:-

"ממשלת ישראל קבעה לה לעקרון של מדיניותה לשמור על המקומות הקדושים

בטהרתם, להבטיח את אפיינם הדתי והאוניברסלי ולהבטיח זכות הכניסה החפשית

אליהם. נעשה זאת תוך התייעצות סדירה אתכם, ראשי העדות, ועם אלה שימונו

על-ידכם למטרה זו. אנו נמשיך לקיים מדיניות זו ולדאוג שהיא חבוצע בדאגה

ובהקפדה."

קטע נוסף אומר:-

"בהקשר זה ברצוני לציין כי בכוונתנו להפקיד את ניהולם הפנימי של המקומות

הקדושים ואת סידוריהם בידי המנהיגים הדתיים של העדות להם שייכים המקומות."

כלאמר גט מן המסמכים לא מסתבר בשום פנים שהבטחון

נמטר בידיהם. הכוונה, כמובן, לענייני הפולחן ולהסדרים הפנימיים הסגוליים.

זאת-אומרת שלא נוכל לקשור יותר מדי את ידינו. נוסף לכך הממשלה בכלל מוסמכת

לקבל החלטות שונות המבטלות החלטות קודמות, אך אני סבור שגם אין צורך בכך.

השר א. ששון:

מה שאני רוצה לקבוע לפרוטוקול, ולא כדי להגיב על דברי שר הדתות, הוא שהרבה מן הדברים שהוא אמר אינם מדוייקים, ואם תהיה הזדמנות נוכל לשבת ולהוכיח את הדברים, כי הוא אמר דברים שלא היו מעולם.

אעבור מיד לענין האחרון והוא ההצעה להקים ועדה. הוועדה לפי ההרכב שהיו"ר הציע, פרט לכך שהוא הציע לצרף את נציג משרד הדתות, היא למעשה אותה ועדה של ניצב רוזוליו. כיוון שוועדה זו משתתפים בה כל הגורמים שהוזכרו על-ידי היו"ר, פרט לנציג משרד הדתות ומכיוון שהענין הוא למעשה בטחוני - כיום השמירה על המסגד היא למעשה בידי הצבא - הייתי מציע למסור ענין זה לוועדת רוזוליו, ונצרף גם את נציג משרד הדתות. איני חושב שרצוי להקים ועדה נוספת, כי היכן נציג את המחיצה בין ועדת בטחון לבין ועדה זו שתדון בעניני בטחון?

לעצם הענין - רבותי, לפנינו ענין של שמירה, לא על איזה משרד או מוסד כגון מוזיאון רוקפלר, כי אם על מקום מקודש למוסלמים, ולא רק למוסלמים בישראל ובגדה המערבית אלא לעולם המוסלמי בכללו. עובדה היא שבימים אלה מתכנס העולם המוסלמי כדי לדון על מקום זה. אם כן אי-אפשר לראות מקום זה כמקום שאנחנו יכולים להחליט עליו מה שאנחנו רוצים בלי להתחשב עם מה שנאמר בחוץ ועם בני המקום. עלינו להביא זאת בחשבון וכדי שנוכל לתת הנחיות לוועדה שצריכה לדון בנושא אני סבור שהממשלה צריכה לדון בדבר עקרוני וחשוב מאד: במה מדובר, בשני המסגדים בתוספת הר-הבית, או בהר-הבית בנפרד ובשני המסגדים בנפרד. כדי שנוכל לתת הנחיות לוועדה, אנו צריכים לקבוע עקרון זה. דבר חשוב מאד הוא היכן מציבים את המשמר, אם בפנים או בחוץ. זה דבר אחד.

דבר שני. מר ששון אמר שיש כאילו עכשיו בתוך המועצה המוסלמית איזה רוב הרוצה למסור את הענין אלא הזה לשלטונות ישראל. אני חושב שגם אם זה כך צריכים אנו להיות מוזמנים לקחת את הדבר לידינו כדי

השר א. שוין:

שלא יאמרו שאנו רוצים להשתלט על המסגדים. אם הם רוצים, הם צריכים להזמי אותנו לכך. הנה בעניני המים והכיבוי למשל הזמנתי בנוכחות אנשי המשטרה והצבא את נכבדי ירושלים ואמרתי להם כי עליהם לבחור באחת מן השתיים: או שנשלח מיד למחרת אנשים לבדוק את עניני הכיבוי ואת עניני המים, כי מה שקרה בשעת השריפה לא יכול להשנות; או שהם יתקנו. העמדנו אותם בפני מצב שלא השאיר להם ברירה אחרת, והם קיבלו את זה. שלחנו מומחים שלנו אשר בדקו את הדבריה האלה ומסרו להם את המימצאים והם עושים את זה. כלאמר אנחנו מאפשרים להם צד גם כן להיות כאילו בעלי בית על המקום שלהם. אם כן, יש לטנינו שתי אפשרויות לדעתי: האפשרות האחת היא שהם ישמרו תחת פיקוחנו ואני אישית הייתי מעדיף זאת על פני האפשרות שאנחנו נשמור ישירות וזאת מסיבה פשוטה: נניח שביום ו' בו באים אלפים להתפלל נעמיד אנשים שלנו כדי שיערכו חיפושים. השוטר היהודי ועל-ידו השוטר המוסלמי לא יוכלו לעכב כל כך הרבה אנשים ולחפש אצלם חומר נפץ. מוטב שאנחנו נכשיר אותם ושיהיה פיקוח שלנו עליהם ושנוזמן על-ידם לעשות כן.

אני מציע שנחליט קודם על הענין העקרוני ההוא

שזו תהיה הנחיה לוועדה.

השר מ. בגין: בשתי נקודות, הן ביחס להר-הבית והן ביחס למקומות

הקדושים לדת המוסלמית והנוצרית, עמדת הממשלה נקבעה סמוך מאד לאחרי חום מלחמת ששת הימים והיא ברורה די צרכה. הנקודה הראשונה היא שאנחנו לא הסכמנו למסור למוסלמים שליטה בלעדית על הר-הבית כיוון שהר-הבית הוא מקום מקודש לעם ישראל ומשום כך ביטלנו את מכירת הכרטיסים בכל השערים המוליכים להר-הבית על-ידי נאיבי הזואקף ונציגי הדת המוסלמית. מעשה שהיה כך היה: לאחר השחרור עמדו שוטרים מוסלמיים בכל השערים; יהודים, נוצרים ותיירים עלו להר-הבית באמוניהם מתוך סקרנות מובנת מאד. אצל יהודים זה היה כודאי מתוך קשר נפשי, ובכל השערים מכרו כרטיסים בחתימת הזואקף בלירה אחת ובשתי לירות. אני קיבלתי על כך דין-

השר מ. בגין:

והשבון ואני מוכרח לומר שנחרדתי מאוד. אם זה יימשך וייהפך למסורת גם תחת שלטוננו, כי אז בעקיפין אך למעשה הודענו שהבעלות על הר הבית היא מוסלמית ויהודי העולה לשם מוכרח לקבל את הרשות מנציג הדת המוסלמית ואף לשלם דמים. זו הייתה הודאה שאין בכלל לפקפק בה - אם המצב היה נמשך - בבעלות מוחלטת של המוסלמים על הר הבית. אלא התקיים דיון בממשלה וכתוצאה מדיון זה, בו היו כרגיל אצלנו חילוקי דעות - הוחלט ששער אחד ייפתח ובו יבואו יהודים ללא תשלום. החלטה זו אינה חלה על מסגדים. אמנם זה תמוה שמוכרים כרטיסים לא למוזיאון אלא לבית תפילה, אך זה ענין של המוסלמים. מכל מקום ביחס להר הבית שער אחד צריך להיות פתוח, והיהודים שאינם מדירים רגליהם ממקום מקודש זה יוכלו להיכנס אליו ללא קבלת רשיון וללא תשלום כסף. למסגד עצמו תהיה הכניסה לפי כל הכללים שנקבעו על-ידי המוסלמים; לחלוץ נעליים, לשלם כסף. זה היה המצב שכתוצאה ממנו נפתח שער המוגרבים. שר המשפטים עשה סידורים עם המשטרה הצבאית והשער נפתח ובינתיים נקבע תקדים זה שהפך למסורת. הייתה הכרעה ואני אומר למר הלל שזו הייתה הטוביבציה. הטוביבציה ידועה לי על בודיה, כי לקחתי חלק פעיל בישיבות הממשלה בנדון. החלטנו שלא ייתכן שנמסור את האחריות על הר הבית למוסלמים. זו הכרעה אחת שנתקבלה לפני שנתיים ומעלה.

אשר למקומות קדושים לנוצרים ולמוסלמים

מחוץ להר הבית, היה דיון בממשלה בקשר עם ביקורו של נציג האפיפיור פליצ'יו, ובישיבה בה נפלה ההכרעה הייתה הצעה שנשתמש במושג "אקסטריטוריאלי". היה ויכוח ארוך, ולא אכנס עתה לפרטים מחוסר זמן, ועמיתי שר החוץ אמר ברגע מסויים כי יש לו הרושם שבמשא ומתן שהתנהל עם נציג האפיפיור הזכיר כבר את המלה

השר מ. בגין:

"אקסטריטוריאלי" וקשה לחזור בנו. עוד אנו דנימ ושר החוץ בוד את הענין ולשביעות רצונם של כל חברי הממשלה הודיע שלא הושמעה המלה הזאת בדיון עם נציג האפיפיור, וכתוצאה מכך סוכם שנדבר על חסינות הניתנת לנציגות דיפלומטית. מדוע מושג אחרון זה רצוי לנו? אף המושג "אקסטריטוריאלי" רצוי והרצל בשעתו השתמש בו, אך הימים אינם ימי הרצל, וחסינות לנציגות דיפלומטית פירושה שבפנים הבנין יש להם שליטה ויש להם אף משמר פנימי (האמריקנים, למשל), מחזיקים מריבם שלהם להגנה), ואילו בחוץ, היינו השמירה על בנין השגרירות, היא בידי הממטרה שלנו, אלא אם כן היו מזמינים את הממטרה ואז היו השוטרים נכנסים פנימה. בחוץ שוטרים כוחות המדינה בה נמצאת השגרירות. אפשר אף לומר שזו לא דק זכותה של המדינה כי אם גם חובתה. יש בכך גם ענין של סתן כבוד - ועוד מעט אעמוד על כך - וזה גם פותר את בעיית הכסחון. לאור שתי הכרעות אלה שנפלו אין לי ספק שצריכים אנו להישא למשמר כבוד ולבטחון על הר הבית. לא ניכנס בפנים המסגדים, כי כל הטידורים בפנים ייקבעו על-ידי המוטלמים, וגם לא ניכנס לכנסיית הסולד בבית-לחם או לכנסיית הקבר הקדוש בירושלים, אך בחוץ סן הדין שתהיה שמירה שלנו, ושמירה קפדנית.

הזכרתי את הבעיה של הכבוד. לדעתי, צריך

שהמשר שלנו יהיה לבוש בגדי שרד ויתנהג יפה. הייתי במספר מקומות קדושים לדתות אחרות וראיתי חיילים או שוטרים יושבים על איזה שרפוף צולע, הרובה בין הברכיים, ומעשנים סיגריות. ברצוני לומר שזה מאוד לא טוב. צריך שיהיו בגדי שרד ולדוגמה אזכיר את המשמר הסודי צרי של האפיפיור. אנשי המשמר לבושים בגדי שרד, אך הם אינם בורות כי אם מאבטחים בצורה מסמית את הוותיקן ואת היושבים בו וכך

השר ט. בגין:

צריך להיות אצלנו. נניח שבא איזה אדם חשוב לכנסיית המולד. אני סבור שזה יעלה את קרן ישראל אם משמר יתן כבוד, ודברים כאלה עוברים על כנפי השמועה לכל כנפי תבל. כולם יידעו איך יהודים מכבדים מקומות קדושים. אני סבור שזה טוב מבחינה פסיכולוגית וגם מבחינה מדינית.

הצעת הקונקרטיה היא להקים יחידת משמר מיוחדת, עם בגדי שרד, של משטרת ישראל, כמו משמר הכנסת. לאנשי משמר הכנסת יש סביעת עין ויחד עם זאת כשבא אורח חשוב הם מתיצבים בחוץ ומדגלים את הנשק, וזה מעלה את קרננו. לא פחות מזה צריך לעשות למקומות הקדושים גם למוסלמים וגם לנוצרים, וידיעה זאת תלך לטובי עולם ותתן לנו כבוד. יהיה זה משמר מיוחד עם סרט שאפשר לקרוא לו משמר למקומות קדושים. כסובן, אנשי המשמר צריכים לקבל הדרכה ולעבור איזה קורס. דרושה להם בעיקר סביעת עין, כי לחפש בכליו של כל אדם אי-אפשר, ויש אנשים עם סביעת עין וגם אפשר לחנך לכך.

לא הייתי רואה שום סיבה להתנגשות בין שר הדתות לבין שר המשטרה לו היתה הסמכות משותפת. יש לנו משרד הדתות ולא משרד דת והוא שומר על כל הדתות. גם בזה היינו מעלים את קרן ישראל. חיכוכים יכולים להתגלע והם חלק מהחיים. במקרים כאלה יבוא הכתוב השלישי - ראש הממשלה - ויכריע כיציהם. כסובן, הבחורים שיעמדו למשמר צריכים להיות חיילים, שוטרים עם כל הסגולות הדרושות לקיום הבטחון, והסמכות בדבר בעיות הצבתם - לדעתי, זה היה יפה לו היתה משותפת גם למשרד הדתות. יש לנו משרד דתות ולא משרד דת והוא דואג לכל הדתות.

השר מ. בגין:

ברצוני לסיים את דברי ולומר שהענין

רציני מאוד דווקא לאחר הדליקה. לכאורה אפשר לומר שלאחר שהיתה כבר דליקה יהיו כולם זהירים יותר, והחשד, אם ייצא אשם, ודאי יקבל עונש וזה צריך להרתיע. אני חושב שמוטב להניח בדיוק את ההיפך ואומר מדוע. באתונה היה אדם אחד, הלוקסטרטוס שמו, שמקצועו היה כמדומני סנדלרות, והוא הצית את המקדש של פלס-אתנה שנבנה על-ידי פידיאס ושהיה הפנינה הארכיטקטונית של העולם ההוא. שאלו אותו למה שרף את המקדש - והוא שרף אותו כמעט לגמרי ולא כפי שקרה במסגד - והוא השיב: רציתי להיכנס להסטוריה. הוא אמנם הצליח בכך ועובדה היא שאין מזכירים את פידיאס בלי להזכיר את הלוקסטרטוס ובאותה מידה אי-אפשר להזכיר את קנדי כלי להזכיר גם את אוסוולד. כך הם נכבטים להסטוריה, ורוהאן גם כן נכנס להסטוריה. אם כן, דווקא עכשיו צריכים להקפיד עוד יותר בשמירה על המקומות הקדושים ובמסמך שדיברנו עליו צריכים לראות קודם כל מסמך בטחון; אולם זה לא יזיק אם הוא יהיה גם מסמך כבוד ויהיה לבוש כהלכה ויתנהג כהלכה. כל זה לטובה.

השר י. ישעיהו: חבל שלא נמסר הדו"ח של הוועדה לשרים

לפני ישיבה זאת.

היו"ר סגן דה"ס י. אלון: הרי איננו פוסקים היום.

השר י. ישעיהו: את הדיון היה צריך לקיים מתוך הכרת

הדו"ח של הוועדה, כי תמצית מסנו

התפרסמה בעתונות. ברצוני להעיר הערה שניה בנושא זה והיא שאני

רואה את חשיבות הדיון דווקא בהמשך לדיון בוועדת החקירה ולא

הייתי מציע כל סיכום בנושא זה.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: - לא סיכום אלא ביצוע.

השר י. ישעיהו: אני גם קושר ביצוע בטשטש, כי מדובר בענין פלילי שאדם עומד עליו לדיון, והוא יישפט כפי שיישפט. המסקנות, כולל ביצוען, צריכות לנבוע מהדו"ח של ועדת החקירה.

הערה שלישית שאותה אני מכוון לדברי שר

הדתות. לא הייתי מעמיס על משרד הדתות גם את סמכויות השמירה על הבטחון ואת הדאגה לעניינים הבטחוניים. אני סבור שיש כאן אף אירופניה של ההסטוריה בכך ששר הדתות, שהוא אדם אדוק ומדקדק בקלה כבחמורה, צריך לדאוג לאיטלאם ולנצרות, הן מבחינת התוכן והן מבחינת האנשים. אני אף פעם לא התרעמתי עליו ואני חושב שאני תמים דעים עמו במידה מסויימת כשהוא רואה את ענין משרד הדתות כענין יהודי יותר מאשר ענין האיטלאם והנצרות שהם הדברים הצודקים. לכן אני סבור שהטיפול בענייני בטחון ובטיחות של המקומות הקדושים אינו צריך להיות מוטל על כתפיו של משרד הדתות.

כיוון שאני רואה את ענין אשחאאאאאאאאאא

המקומות הקדושים כדבר מועד לפרובוקציות, אני תמים דעים עם אלה שאמרו כאן כי ענייני בטחון ובטיחות צריכים להיות ללא סייג באחריותנו המליאה, ללא קבלת הסכמה וללא ציפיה לקבלת הזמנה. מובן שצריכים לעשות זאת בטקס - וזה ענין נפרד - אך אנחנו צריכים לראות עצמנו אחראים אחריות גמורה לבטחון במקומות הקדושים והוא הדין בענייני בטיחות, כי יש איזו סמיכות פרשיות בין שני הדברים.

אשר לענין הר הכית - אני מקדים ומביע

דעתי כיוון שחברים כבר הביעו דעתם - אני חושב שהבטחון בו צריך

השר י. ישעיהו:

להיות באחריותנו. באשר לצורה אני סוכן לקבל את ההצעה ואת דרך המחשבה של השר בגין, היינו שזה צריך להיות משמר עם צורה נאה, וזה אמור לא רק לגבי הר הבית. אני חושב שאנחנו צריכים לשמור על כבוד המקומות הקדושים וכבר הערתי פעם על כך כשהייתי בהר הבית וראיתי אנשים אוכלים ושותים וילדים עושים צרכיהם, וזאת רחוק מהמסגדים אך בתוך הר הבית. צריכים אנו לשמור על כבוד המקומות הקדושים.

בזה שהמוסלמים העבירו את גביית דמי הכניסה

לפתחם של המסגדים בטל ייחודו של שער המוגרבים וצריך להיות דין כל שאר השערים כדין שער המוגרבים. הכניסה דרך כל השערים תהיה נתונה לפיקוח בטחוני. דמי כניסה למסגדים זה ענין שברשותם, כפי שזה קיים לגבי מוזיאונים או בתי תפילה, ויש בתי תפילה יהודיים ממוכרים כרטיסים לא רק לצורך תפילה כי אם גם למבקרים. אולי זה יפתור לנו המדרגות שאנו צריכים לבנות בעקיפין גם את ענין/שער המוגרבים. איני שקט כל הזמן כי אני חושב שאנו צריכים להבטיח שהכותל יהיה גלוי כולו ורצוף ולא שתוקם באמצע איזו מפלצת של אבנים או בטון כדי להגיע לשער המוגרבים שהוא גבוה.

ברור לי שהסדר הפנימי במקומות הקדושים

צריך להיות בידיהם, אך גם כאן צריכים אנו להיות ערים, כלומר, להשגיח על המשגיחים שלהם, -שוב, הכל מתוך ההנחה או החשש שבמקומות הקדושים בירושלים ובבית לחם טמונות אפשרויות של פרובוקציות ובמשך זמן ניכר נהיה חייבים להקדיש לענין זה את מלוא תשומת הלב ומלוא הדאגה ולא להירתע מזה שמישהו יאמר כי אנו מתערבים בדברים לא לנו. אם אנו שוקדים על בטחון במקומות האלה ועל בטיחות, נדמה לי שבם המקטרגים לא יוכלו לקטרג.

אני בעד פידוט סמכויות הוועדה שעליה

דובר כאן, כולל עניני בטיחות.

מר ט. קולק: מאז השריפה ב"אל-אקצה" סגור הר הבית למבקרים, פרט לאלה הבאים להתפלל, ואני חושב שצריך לפתוח אותו. לדעתי, יש להטיל על הוועדה כדבר ראשון להציע הצעות ולהחליט שכן ההכרח לפתוח מיד את הר הבית, כי ככל שתארך תקופת הסגירה כן יהיה קשה יותר לפתוח אותו. בהתחלה חשבו שביטול ההכנסה בעקבות הסגירה יביא אותם לכך שהם ירצו לפתוח שוב את השערים לפני מבקרים, כי הם יהיו זקוקים לאותו סכום של 1,000 לירות או 1,500 לירות; אך מתברר שהם מקבלים תרומות מכל העולם, ועל חלק מהן אנו יודעים ועל חלק איבדו יודעים, ובין שדובר ב-2,000 לירות או ב-1,000 לירות, הם יחזיקו טעם יותר משנתיים. אם כן, אני מציע לתת הנחיה שייעשו כל הטידורים לפתיחת הר הבית לפני מבקרים.

מר ש. הלל: הערה בקשר לאופן העמדת הדברים על-ידי השר בנין. אני מקבל את דבריו בדבר ובהערכה, אך הפתרון של שער המוגרבים היתה בו איזו שטטעות של פסדה מסויימת משום שאטר שמעטירים זקיפים שלנו בשער המוגרבים, אך פאיך גיטא לא נאמר שמעטירים אנשים שלנו בשערים אחרים ושלא נותנים להם את הפיקוח על הכניסה דרך השערים האחרים. השאלה המתבקשת כיום היא אם אנחנו חייבים, ושאים או מתכוונים לשנות אותו סטטוט-קרו או אותו הסדר שנוצר, כי מה שאמר השר בגין נכון לגבי שער המוגרבים, אך לא לגבי השערים האחרים. את שער המוגרבים פתחנו כדי להתיר כניסת היהודים ללא תשלום להר הבית.

תלל גזית: אסביר מה קרה עם שער המוגרבים. שער זה נפתח לא כדי להבטיח את כניסת היהודים להר הבית כי אם הוא נפתח בנסיבות הבאות. היתה לנו יחידת משטרה ב- כתי דר אבו-טעוד וביום אחד מצאנו את השער סגור. זה היה בעקבות תפילתו של הרב גורן שהתפלל בחוץ, ואנשי הוואקף סגרו את השער.

1944-1945

The first part of the year was spent in the hospital, and the second part in the home. The patient was very weak and had a great deal of trouble in getting about. The diet was very light and consisted of soups, broths, and soft foods. The patient was very nervous and had a great deal of trouble in getting to sleep. The patient was very tired and had a great deal of trouble in getting up in the morning. The patient was very weak and had a great deal of trouble in getting about. The diet was very light and consisted of soups, broths, and soft foods. The patient was very nervous and had a great deal of trouble in getting to sleep. The patient was very tired and had a great deal of trouble in getting up in the morning.

1944-1945

The second part of the year was spent in the hospital, and the third part in the home. The patient was very weak and had a great deal of trouble in getting about. The diet was very light and consisted of soups, broths, and soft foods. The patient was very nervous and had a great deal of trouble in getting to sleep. The patient was very tired and had a great deal of trouble in getting up in the morning. The patient was very weak and had a great deal of trouble in getting about. The diet was very light and consisted of soups, broths, and soft foods. The patient was very nervous and had a great deal of trouble in getting to sleep. The patient was very tired and had a great deal of trouble in getting up in the morning.

1944-1945

The third part of the year was spent in the hospital, and the fourth part in the home. The patient was very weak and had a great deal of trouble in getting about. The diet was very light and consisted of soups, broths, and soft foods. The patient was very nervous and had a great deal of trouble in getting to sleep. The patient was very tired and had a great deal of trouble in getting up in the morning. The patient was very weak and had a great deal of trouble in getting about. The diet was very light and consisted of soups, broths, and soft foods. The patient was very nervous and had a great deal of trouble in getting to sleep. The patient was very tired and had a great deal of trouble in getting up in the morning.

ת"ל גזית:

זה היה בלתי נסבל שיחידה שלנו תהיה סנותקת ויעשו לנו מעין הר צופים חדש, ועל כן לקחנו סהם בטחילה מכבודם את המפתח ואסרנו שזה מוחזק על ידנו לצורך יחידת אבטחה המבטיחה את הכותל.

השר י. ישעיהו:

וזה הנטיח גם כניסה ללא תשלום.

ת"א גזית:

נוצרה עובדה של כניסה. לא התערבנו בענין התשלום.

השר ס. בגין:

עד כאן סיפר ת"א גזית את הסיפור הנכון אך הוא לא היה יכול לדעת על הדיון שהתקיים בממשלה בקשר עם שער המוגרבים. אם כן, סה שאסרתי שההמשך ואין כאן סתירה. לאחר דיון החליטה הממשלה לפתוח את שער המוגרבים כך ששום יהודי לא יצטרך לשלם שם פרוטה ולקבל את הכרטיס החתום כדי להיכנס להר הבית.

השר א. ששון:

אבל לא לשינוי הסטטוס-קוו.

פר ש. הילל:

לכן שאלתי עומדת.

היו"ר טגן רה"ט י. אלון: התיאור הפלאסטי של השר בגין כיצד יכולים

אנשים השואפים להיכנס להסטוריה לגרום צרות במקומות קדושים - הוכח לא מזמן במקרה של "אל-אקצה". על זה צריך להוסיף שלפחות חלק מארגוני הטרור למדו לדעת שדליקות כאלה הן סטנד עצום לסדינת ישראל ואמצעי להסתת כל ערבי וכל מוסלמי, ואיבי מוציא סכלל אפשרות גם פעולות חבלה או הצתה בין במקומות הקדושים להם ובין במקומות הקדושים לבצרות כדי לסכן אותנו עם העולם כולו. לכן נושא הבטחון כבר יותר מהרגישות הטבעית שצריכה להיות בנושא הבינלאומי.

הי"ר טגן רה"מ י. אלון:

איני מעלה על דעתי שמדינת ישראל לא תהיה אחראית לבטחון בתחום הריבונות הישראלית. אנחנו גם נושאים באחריות לבטחונם של אתרים הנהנים על-פי החוק מחסינות דיפלומטית, כגון שגרירויות. איננו מפקירים אותם לנפשם משום שהם נהנים מחסינות דיפלומטית. כמובן, השאלה היא באיזה אופן מכצעים זאת, באיזה תכנון ובאיזו מידה של תבונה, ואני מזהיר את עצמנו מפני השימוש בטובח של המשטחים המקודשים. יש מקומות קדושים ויש מקומות המקודשים ליותר מדת אחת, וזו הבית בוודאי כזה.

לאור הדברים שנאכרו כאן אני מוכן לקבל

על עצמי כיושב ראש - אם תסכימו לכך - לנסח את ה-'טרטט אוף רפרנס' לוועדה, וזו האחרונה תציע הצעות גם בעניני בטחון וגם בעניני בטיחות ותביא בחשבון את השיקול הפוליטי והדתי. איני רוצה שנקל ראש בנושא זה.

אני תומך בהחלט בהצעתו של השר בגין

לגבי יחידה משטרתית סיועית אשר תמחה בשמירת מקומות קדושים. יש לנו גם טמפל הכותל והייתי רוצה שגם במקום קדוש לנו תהיה השמירה סלווה בכל ההוד והכבוד שמייחסים למקומות קדושים אחרים. אולם איני רוצה להכתיב יותר מדי לוועדה. אבקש ממזכיר הממשלה להמציא ליושב ראש הוועדה את כל ההחלטות שהיו בנוגע למעמד המקומות הקדושים בממשלה או בוועדות השרים השונות, החל מהודעתו הראשונה של ראש הממשלה המנוח והחלטות אותן ציטט השר בגין ועד להחלטות אחרות. ברצוני לומר שלא כל התקדימים מחייבים, ואם הוועדה תמצא לנכון לומר שאין מקום להסתפק רק בשער המוגרבים - היא רשאית להציע זאת, וזה כמובן לא מחייב את הממשלה. לא הייתי רוצה שתהיו

היו"ר סגן רה"מ י. אלון:

מסוייגים על-ידי הסטאטוס-קוו - אם הבטחון מהייב הרחבת האינטרסים שלנו, הציעו הצעות, ואנחנו נשקול אותן. כיוון שאני מציע למסור לידי יושב-ראש הוועדה גם את החלטות הממשלה והוועדות שנתקבלו עד עכשיו, הרי ממילא אין צורך בדיון טרומי נוסף בממשלה.

אני מקבל את הצעת השר ששון שוועדת רוזוליו תוסמך להיות הוועדה שנדונה כאן. לא אֶתנגד אם ניצב רוזוליו יקיים ועדת משנה מתוך הוועדה שלו, ובלבד שאותה ועדת משנה תייצג את כל אותם הגורמים שמניתי. צריך לצרף בכל מקרה את נציג שר הדתות ואת נציג ראש-הממשלה. אני מביין שמשרד החוץ והצבא מיוצגים בלאו הכי, ואני רושם בפני שהיועץ המשפטי לממשלה ישתתף באותה ועדה באופן אישי על-מנת שהיא תביא בפנינו הצעה שקולה גם מבחינת המשפט הבינלאומי והמשפט המקומי.

מה עם פתיחת הר-הבית למבקרים?

מר ט. קולק:

הוועדה תשלים עבודתה עד מחצית אוקטובר.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון:

ברצוני לשמוע מפי ניצב רוזוליו אם מועד

זה בא בחשבון או שדרוש שבוע נוסף.

יתכן שהיה רצוי להכזת עוד שבוע.

ניצב ש. רוזוליו:

אם כן, זה יהיה עד סוף אוקטובר.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון:

מתעוררת בעייה של סידורי ביניים.

מר מ. שמגר:

הייתי רוצה שבישיבה הראשונה תדון הוועדה

היו"ר סגן רה"מ י. אלון:

בהצעת ראש העיר לגבי נקיטת צעדים ^{מיידיים} ~~מיידיים~~

בענין הכניסה להר-הבית. אם יש צורך בסידורי ביניים המחזקים את המצב,

נוסף למה שהמטרה עושה כיום, יכולים אתם להציע את הסידור. את ענין

סידורי הביניים אני משאיר לשיקולו של היו"ר.

1917-18

The first part of the year was spent in the field, and the second part in the laboratory. The work was very hard and the results were very good. The first part of the year was spent in the field, and the second part in the laboratory. The work was very hard and the results were very good.

The first part of the year was spent in the field, and the second part in the laboratory. The work was very hard and the results were very good. The first part of the year was spent in the field, and the second part in the laboratory. The work was very hard and the results were very good.

1918-19

The first part of the year was spent in the field, and the second part in the laboratory. The work was very hard and the results were very good.

1918-19

The first part of the year was spent in the field, and the second part in the laboratory. The work was very hard and the results were very good.

The first part of the year was spent in the field, and the second part in the laboratory. The work was very hard and the results were very good.

1918-19

The first part of the year was spent in the field, and the second part in the laboratory. The work was very hard and the results were very good.

1918-19

The first part of the year was spent in the field, and the second part in the laboratory. The work was very hard and the results were very good.

1918-19

The first part of the year was spent in the field, and the second part in the laboratory. The work was very hard and the results were very good.

1918-19

The first part of the year was spent in the field, and the second part in the laboratory. The work was very hard and the results were very good.

The first part of the year was spent in the field, and the second part in the laboratory. The work was very hard and the results were very good.

The first part of the year was spent in the field, and the second part in the laboratory. The work was very hard and the results were very good.

The first part of the year was spent in the field, and the second part in the laboratory. The work was very hard and the results were very good.

השר מ. בגין:

אך הסלת תפקיד זה על הוועדה דוחה את ההכרעה
לפחות ב-10 ימים. מדוע אפננו יכולים להמליץ

על פתיחת שער המוגרביים?

היו"ר סגן רה"מ י. אלון:

לא דנו על זה. אני מציע שהוועדה תדון בענין
הביקורים בהר-הבית בישיבתה הקרובה מחר-מחרתיים.

אם תתקבל החלטה כה אחד, מה טוב ואם יש מישהו המטיל ספק, יתקשרו אתי.

השר א. ששון:

יש לי שתי הערות למסקנות האלה. המסקנה הראשונה
היתה לתת ליו"ר הוועדה לסכם. אני חושב שמוטב

שנחכנס עוד פעם ונדון על כל המסקנות.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: וכי מה חשבת, שלא נדון?

השר א. ששון:

הוועדה צריכה לעבוד לפי הנחיות ברורות ומוסכמות
ואין היא יכולה לעבוד בצורה מופשטת. רוצה אני

שנקבע קודם כל את התחומים - הר-הבית והמסגדים, או הר-הבית בנפרד
והמסגדים בנפרד; השמירה בפנים והשמירה בחוץ. זה אחד הדברים שלא הוחלט
עליהם. שנית, אינני חושב שזה העיתוי המתאים לקבלת החלטה, והנה היו"ר,
סגן ראש-הממשלה, רוצה לסכם ולתת להם הנחיות. אני חושב שהוועדה זאת
צריכה לדון עוד פעם על הענין.

אטר לפתיחת הר-הבית בפני מבקרים, הרי יש

בכל-זאת איזה ענין מדיני שאי-אפשר להחליט עליו כך על רגל אחת. יש עולם
מוסלמי שמתאסף, יש החלטות שמתקבלות. איננו יכולים להחליט כך.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: אנו דנים עכשיו על ה"טרמס אוף רפרנס"

של הוועדה, (1) מטילים על הוועדה לתציע

תכנית לאבטחת המקומות הבאים: א. הר-הבית; ב. המסגדים שעל הר-הבית;

ג. הכנסיות האמורות; כנסיית הקבר הקדוש והכנסייה האחרת שהזכיר השר ורהפטיג.

השר ז. ורהפטיג: הזכרתי את כנסיית המולד בבית-לחם ואת

כנסיית קבר הבתולה.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: את הכנסייה בבית-לחם איננו צריכים לכלול כי

היא בשמירת הצבא. אם כן, מדובר בכנסיית

הקבר הקדוש ובכנסיית קבר הבתולה. אני עובר לסעיף השני: (2) הוועדה

מתבקשת לבחון את הסדרים שנקבעו למניעת שריפות וכיבויין ולהמליץ על

שיפורים במידת הצורך. (בינתיים נעשו סידורים גם על-ידי העירייה וגם

על-ידי המשטרה). (3) הוועדה תקבל כקו מנחה את כל החלטות הממשלה וועדותיה

בדבר מעמדם של המקומות הקדושים. (4) הוועדה מתבקשת לבחון את ההצעה בדבר

הקמת יחידה משטרתית מיוחדת למקומות הקדושים.

השר מ. בגין: הייתי מדבר על יחידת משמר ולא על יחידה

משטרתית. אפשר לומר "יחידת משמר מתוך המשטרה".

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: (5) הוועדה תגיש המלצותיה ליו"ר ועדת השרים

העליונה לענייני ירושלים עד לסוף אוקטובר

השנה. אגב, בין המסמכים שיצטרכו למסדר לוועדה יהיה גם המסמך של מסקנות

ועדת החקירה.

נדמה לי שאלה ה"טרמס אוף רפרנס".

מר ט. קולק: מה עם המלצות ביניים בענין פתיחת הר-הבית?

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: - בענין זה נחליט עכשיו.

אני משאיר ליו"ר הוועדה שיקול דעת להחליט

אם יש צורך להקדים דיון בענין החלטות ביניים.

השר א. שרון:

אך שוב את הענין העיקרי לא קבעת. האם אתה

רוצה שיגישו לנו תכנית לשמירה בחוף הר-הבית

או מחוצה לו.

מר מ. שרון:

יש שני סעיפים נפרדים: המסגדים והר-הבית.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: הוועדה הנדונה היא ועדת מומחים ולא ממשלה.

היא תציע לנו הצעות ואנחנו רשאים לקבל אותן או

לדחות אותן. כאשר הכנסתי סעיף האומר שהוועדה תביא בחשבון גם את החלטות

הממשלה עד היום...

השר א. שרון:

אבל אין החלטה מזאת.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: ...ותביא בחשבון גם את מעמד המיוחד של

המקומות הקדושים ואת הנוהגים של כל דת,

התכוונתי לכך שהם יבינו כי איננו יכולים לשמור על המסגדים מבפנים.

אבל הייתי רוצה שיבדקו גם אם רצוי שיעמוד איש משמר ישראלי בחוץ בשער

הראשי יחד עם איש הוואק"ף. איני רוצה שהם יהיו סדרנים. אני לא חושב

שאנו חייבים לפרט להם את כל הפרטים. ברצוני להוסיף שכאשר תדון הוועדה

על היחידה המיוחדת צריך שהיא תחשוב לא רק על יהודים כי אם גם על נוצרים

ומוסלמים.

מר ש. הלל:

היו"ר הציע כקוים מנחים את החלטות הממשלה

וועדותיה. ברשותך, אני מציע שנאמר "החלטות

הממשלה וועדותיה והנוהגים שהתגבשו". שוב, גם זה יהיה קו מנחה שיותר

מר ש. הלל:

יהיה לוועדה לחרוג ממנו.

אם כן, נוסיף אחרי "החלטות הממשלה" את המלים
"והנוהגים הקבועים".

היו"ר סגן רה"מ י. אלון:

האם לא רצוי שישתלב בהנחיות גם משפט כזה:

השר י. ישעיהו:

הוועדה תמליץ גם לגבי סדרי השמירה הפנימיים?

לא בכדי אמרתי שהוועדה צריכה להכין חכנית לגבי
השמירה של המקומות הקדושים, של המסגדים ושל

היו"ר סגן רה"מ י. אלון:

הכנסיות.

מ ח ל י ט י ם :

בהתאם להחלטה מס' 941 של הממשלה מיום י"ז באלול תשכ"ט (31.8.69),
להטיל על ועדה בראשות ניצב ש. רוזוליו, אשר הוקמה על-פי החלטה
מס' ב/143 של ועדת השרים לענייני בטחון מיום ט"ז בסיון תשכ"ח
(12.6.68), את התפקידים כדלהלן:

א. להציע חכנית לאבטחת המקומות הבאים:

- (1) הר הבית.
 - (2) המסגדים על הר הבית.
 - (3) הכנסיות (כנסית הקבר הקדוש וקבר הבתולה).
- ב. לבחון את ההסדרים שנקבעו, בכל המקומות כאמור בסעיף א',
למניעת שריפות וכיבויין ולהמליץ על תיקונים ושיפורים
במידת הצורך.
- ג. הוועדה תקבל כקו מנחה את החלטות הממשלה וועדותיה בדבר
מעמדם של המקומות הקדושים וכן את מסקנות ועדת החקירה
אשר חקרה בנטיבות השריפה במסגד אל-אקצה.
- ד. לבחון אפשרות הקמת יחידת משמר מיוחדת למקומות הקדושים.
- ה. הוועדה תגיש את המלצותיה לוועדת השרים המשותפת עד סוף
חודש אוקטובר 1969.
- בדיוני הוועדה בנושאים דלעיל, ישותפו היועץ המשפטי
לממשלה ונציגי לשכת ראש-הממשלה ומשרד הדתות".

2. פתיחת שער הכניסה להר-הבית

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: אנו ניגשים לסעיף שעליו דיבר ראש העיר לגבי פתיחה לאלתר של הר-הבית למבקרים. כלומר לחדש את הסטאטוס-קוו כפי שהיה לפני השריפה.

תא"ל ש. גזית: ברצוני להציג את המצב בצורה מדוייקת. לאחר השריפה, לאחר שהתברר כי נסגרו כל שערי הכניסה להר הבית על-ידי משמרות הוואק"ף וכי הם אינם מתירים את הכניסה של מבקרים שאינם מוסלמים להר-הבית - הוצאנו הנחיה למשמר שלנו למנוע כניסה של מבקרים מכיוון הכותל להר הבית כדי ליצור הדדיות. היו לנו גם שיקולים ענייניים. חששנו שתהיה זרימה רבה מאד של סקרניט אשר יבואו לראות את השריפה - דבר לגמרי טבעי - וזה עשוי להתפרש גם כעיץ שמחה לאיד. היתה אגא עדיין תקופה של כתיחות וחששנו שזה גם יכול להיות בסיס לתקריות סביב העניין הזה. כתוצאה מכך סגרנו את השער וקבענו שנחזיק אותו סגור בפני מבקרים כל עוד לא נכנסים מבקרים דרך השערים האחרים. כלומר, אם אינם רוצים במבקרים במקומות קדושים להם, איננו כופים זאת עליהם.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: מה עם הר-הבית?

תא"ל ש. גזית: אנשים אינם הולכים לראות רחבה. ומי יפקח על זה שהם לא ייכנסו לכיפת הסלע?

מר ט. קולק: אני הייתי שלם בהחלט עם נימוק זה כשסגרו את השער, אך ברור לי שאסור שמצב זה יימשך לאורך ימים. זה הר-הבית שלנו ומוחר לנו לעלות אליו, ואם נוותר על זה לאורך ימים, ברור לי שהמצב לא יהיה קל יותר אלא יווצר מצב עובדתי שלא ניתן לבקר שם, אלא למי שהוואק"ף מרשה לו, והרי אנשי הוואק"ף יכולים לא לתת רשות במשך שנתיים, שלוש וארבע שנים וזה יישאר סגור לתמיד.

1. 1940-1941

1940-1941: The first year of the war, with the attack on Pearl Harbor on December 7, 1941. The war in Europe had been ongoing since 1939, and the United States entered the war on the side of the Allies.

1941-1942: The second year of the war, with the attack on Pearl Harbor on December 7, 1941. The war in Europe had been ongoing since 1939, and the United States entered the war on the side of the Allies.

2. 1942-1943

1942-1943: The third year of the war, with the attack on Pearl Harbor on December 7, 1941. The war in Europe had been ongoing since 1939, and the United States entered the war on the side of the Allies.

1943-1944: The fourth year of the war, with the attack on Pearl Harbor on December 7, 1941. The war in Europe had been ongoing since 1939, and the United States entered the war on the side of the Allies.

מר ט. קולק:

איני מתעלם מן הקשיים העלולים להתעורר מסביב לפתיחת השער. במקרה כזה הם עלולים להמסיק את התפילות ולעשות עוד אי-אלו דברים. אני אומר שאיננו יכולים להכריח אותם להתיר למבקרים להכנס לאל-אקצה ולכיפת הסלע. אם הם רוצים שלא יכנסו אל שם לא-מוסלמים, אין לנו ברירה ואנחנו צריכים אולי להשלים עם זה. לא ניתחתי ענין זה עד הסוף אך זוהי הרגשתי. אולם דין אחר להר-הבית ודין אחר לבתי תפילה מוסלמים הנמצאים על ההר. אני חושב שאנחנו צריכים להודיע להם ולבקש אותם לפתוח את הכניסה להר-הבית למבקרים כפי שהיה קודם, בלי להתייחס למסגדים. לדעתי, צריכים לפתוח את שער המוגרבים לאחר מתן הודעה מראש. איננו צריכים להפתיע אותם אלא נאמר להם שביום פלוני נפתח את השער. אנחנו הממשלה, אנחנו השולטים כאן ואיננו עושים דבר מאחורי גבם אלא מודיעים להם על הדבר. אם לעשות זאת אחרי הועידה המוסלמית ברכש או בתאריך אחר - הבה נחליט על התאריך, אבל נדמה לי שכולנו מאוחדים בדעה שכך המצב לא יכול להמשך, ואני מבין שיתגלו קשיים. אם נגיה החלטה עקרונית לפתוח את השער מחדש, אפשר להיה להטיל על האחראים למצוא את הדרך המתאימה לכך.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: ברצוני להשמיע בקול מעין הרהור ביניים לפני

ששרים אחרים יביעו את דעתם. גניח שכולנו או XXX

רובנו נהיה מאוחדים בדעה שמטעמים מדיניים רצוי ששער המוגרבים לפחות יהיה פתוח, ואילו רשויות הבטחון - בה"ל או המשטרה - יהיו סבורים שעל-ידי פתיחת השער להמונים יהודיים יוצר סכנה לתקריות. ענין כזה יהיה בסמכות הוועדה לעניני בטחון ולא בסמכות הוועדה הזאת.

יכול להיות שצריך לדבר בתחילה על קבוצות

מר ט. קולק:

נבחרות ולא על המונים.

השר ז. ורהפטיג:

אתם מבינים שבענין זה נפשי חצויה. אם אני
מבין נכון את הצעתו של ראש העיר, הרי ביום ו'
לא נפתח את השער למבקרים כל עוד הם אינם עושים זאת.

מר ט. קולק:

במשך כל השנתיים האלה היה השער סגור ביום שישי.

השר מ. בגין:

זה גם ענין של טאקט.

השר ז. ורהפטיג:

צריך להפנות את תשומת לב צה"ל וגם חחנת המשטרה
לשמירה מעולה מפני התנפלויות על יחידים אשר
יהיו שם. יכולה להיות גם התנפלות מכוונת, ומשום כך נראה לי שבהתחלה צריך
להתיר כניסה לקבוצות מאורגנות ומודרכות יותר מאשר ליחידים, כי אני
חושש מאד בענין זה.

מר מ. ששון:

מיד לאחר השריפה ביקשה המועצה המוסלמית שזמנית

ייסגר המסגד ולא תינתן הרשות לבקר בהר-הבית.
בקשה זאת גם פורסמה על-ידם וסוכם על סגירה זמנית. מדוע זמנית? משום
הצורך לתקן את המסגד ולשקם את המקומות של השריפה. באשר לשיקום המסגד,
ברור שיש לנו אינטרס שזה ייעשה מהר, אך ברור גם שיש עליהם לחצים, בעיקר
מירדן, לא לעשות זאת. מה שלוחץ עליהם עכשיו זה הגשם הקרוב וההכרח לעשות
דבר מה, אך שיקום ממשי יקח זמן ארוך מדי.

לעומת זאת רואה אני לפני מספר גורמים שאינם

מאפשרים לנו לגשת מיד לפתיחת השער: א. כל נסין לפתוח את השער בטרם
התחילו בשיקום יביא אותם להחלטה להפסיק את השיקום. ב. איני רואה מקום
לקבל החלטה זו כשראש-הממשלה נמצאת בחו"ל. ג. גם איני רואה מקום לקבלת
ההחלטה הנדונה כשיש פסגה מוסלמית. אני רואה אפשרות לפתוח את השער
בערך עוד שלושה או ארבעה שבועות, כשיגמרו לכסות את הכיפה. הם החליטו
להתחיל בסידורים ארעיים לכיסוי הכיפה על-מנת לאפשר עבודה שקטה מבפנים.

מר מ. ששון:

הם כבר גמרו את הקמת המחיצה המאפשרת להם להתפלל, כך שברגע שיגמרו את הכיפה, יסתיים הכל, פרט לשיקום קטע השריפה. העיתוי כאן קובע מבחינת ביקורה של ראש-הממשלה בארצות-הברית ומבחינת הפסגה המוסלמית. אני בעד פתיחת השער בעוד כ-3 שבועות.

תא"ל ש. גזית:

הייתי מבקש שלא תתקבל החלטה עכשיו בענין זה כי לא ידעתי שהענין יעלה בוועדה. אני מסופק אם שר הבטחון מחייב את הפתיחה. אני אישית - ענין זה לא נראה לי מבחינה עניינית ולא עקרונית. הייתי אומר שאני פחות מחייב את הפתיחה האוטומטית כפי שהציע מר ששון. נראה לי שרצוי לדחות זאת עד לקבלת ההסלחות או הסיכום של הוועדה הכללית כי אני מניח שנלך אחס לאיזה פקג'-דיל. כל צעד שיש בו קביעת עובדה יביא להפסקת עבודות השיקום, גם אם יתחילו בהן, ויביא לסבירה על-ידם גם לפני מוסלמים. אני חושב שנצא מופסדים אם יגידו שהתערבות יהודית הביאה לכך. הנזק המדיני יהיה הרבה יותר חמור. אני מציע לדחות ענין זה.

השר מ. בנין:

בקשר לדברי תא"ל גזית ברצוני להציע שהיו"ר יבוא אולי בדברים עם שר הבטחון או שתקיים ישיבה נוספת של הוועדה במהירות בה ישתתף שר הבטחון. אבל ודאי אפשר גם לסמוך על בירור אישי בין סגן ראש-הממשלה לבין שר הבטחון בו ישמע סגן ראש-הממשלה את דעת שר הבטחון. לבופו של ענין, אני חושב, רבותי, שראש העיר אמר לנו דברים בעלי חשיבות רבה מאד ואני מציע להטות אוזן קשבת לעניינים אלה בסופו של דבר מוסלמים כן מבקרים בהר-הבית, והמצב שנוצר לאחר הדליקה והנמשך עד היום והעלול להמשך הוא כזה שיהודי אינו עולה על הר-הבית - הפעם במקודתנו.

תא"ל ש. גזית:

- פרט ליהודים הנמצאים ביהודת משמר.

השר מ. בגין:

- זה ברור. כל שבוע נוסף שמצב זה נמשך יוצר -

לא מבחינה משפטית אבל אולי מבחינה פסיכולוגית -

תנאים מסויימים שיהיה יותר קשה לשנותם מבחינת המוסלמים. הם כבר עלולים

להתרגל לכך שיהודים אינם מבקרים בהר-הבית. סוף כל סוף שאר המפתחות

לשערים הם בידיהם, אך בינתיים הם מתרגלים לרעיון שבגלל המקרה המעציב

ההוא איננו נותנים ליהודים להכנס. משום מה? משום חששות וחשדות.

צריך להפסיק מצב כזה באיבו בעיקר מבחינה פסיכולוגית לגבי המוסלמים.

מלת המפתח צריכה להיות "נורמליזציה". היתה

דליקה והיא כובתה ועכשיו מתפללים באל-אקצה. כלומר, אף-על-פי שיש עוד

סימני דליקה ועדיין לא תוקנו הנזקים חוזרים למצב שהיה לפני השריפה.

אם המלה "נורמליזציה" חלה על כולם, מדוע לא נפתח שערים? היתה דליקה

ויש עכשיו שמירה יותר קפדנית ובאופן אוטומטי צריך להפתח גם שער המוגרבים,

כי המצב הנורמאלי במשך שנתיים ימים - וזה זמן די רב - ^ייהודים באו בשער.

דבר זה גם מתקבל על הדעת כי אי-אפשר לדרוש מאנשים שיחיו תמיד בסימן

דליקה שפרצה. מלת המפתח היא, אם כן, "נורמאליזציה". בסיכום, ברצוני

לומר שאת דעת שר הבטחון צריך לשמוע, אבל אין לי ספק שצריך לפתוח את השער

במהירות המירבית לביקורים.

השר א. שרון:

אין ספק שכולנו בדעה כי אי-אפשר להשלים שיהודים

לא יכנסו להר-הבית. עומדת לפנינו רק בעיית

העיתוי, שהרי אין מי שבא ואומר שיהודים לא ייכנסו לשם. אני חושב שישנה

גם שאלה בטחונית, כי נניח שאנחנו פותחים היום את השער ויהודים נכנסים -

האם יש בטחון שלא יתנקשו בהם? אין לנו בטחון כזה, ואם כן, רצוי לעשות

השר א. ששון:

לפני כן את כל הדברים שדובר עליהם כאן. דובר על עניני בטחון ובטיחות, על הקמת משמר. יש כאן בעייה של עיתוי, ואם כי איני מסכים לדעת תא"ל גזית שנמתיך עד לקבלת המלצות הוועדה נראה לי שאין מניעה שנשאל את הערבים מתי הם מתכווננים לפתוח את השערים לפני מבקרים מטום שאנחנו רוצים לפתוח את השער.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: אסור שיהיה להם וטו בענין זה.

השר מ. בגין:

אפשר לפנות אליהם אך בלי לקשור זאת בשער המוגרבים.

השר א. ששון:

כוונתי היא שנתחיל להשמיע באזניהם שאנו רוצים לפתוח את השער. אני רוצה שנמשיך בשיחותינו אתם ונשאל אותם מתי הם מסיימים כדי שלא יתקבל הרושם שאנו יוצאים נגדם, במיוחד בזמן זה שהוא עדין מאד. אל נשכח שיש עכשיו עצרת. רצוי שהוועדה תעבוד בשקט ותראה לנו את תכניותיה.

השר י. ישעיהו:

כיוון שיש הצעה לפתוח שערים לאלתר - אי-אפשר לפתוח שער בלי לפתוח את שאר השערים - אני מציע שהענין יובא להחלטת הממשלה. איני מעלה על הדעת שהר-הבית יהיה סגור בפני יהודים לאורך ימים, אך יחד עם זאת איני משלים עם סוצר הרוח. איני מפחד מזה שהמוטלמים יתרגלו. אנחנו שולטים, והם לא רצו אותנו אתמול, אינם רוצים אותנו היום ולא ירצו אותנו מחר וישמיעו מחאתם בין כך ובין כך. השאלה היא מתי מחאתם מכבידה עלינו יותר ומתי היא מכבידה עלינו פחות, ובענין זה צריכים אנחנו לבחון מה הזמן הנוח לנו כדי לעשות פעולה. הענין של הרגל אינו תופס כאן. גם החשש הזה מפני שינוי איזה סטאטוס-קוו הוא קדם מדינתי. איזה סטאטוס-קוו? אנחנו קובעים כאן את הסטאטוס-קוו וכבר קבענו הרבה שינויים במשך השנתיים

השר י. ישעיהו:

הללו שאנו שולטים ובודאי נשנה עוד כל-מיני דברים. אם-כך אין חשש ואנו צריכים רק לבחור לנו את העיתוי לכל נוהג חדש ולכל שינוי שאנו מנהיגים. אם אין הצעה בענין זה אין צורך להביא את הדבר לממשלה, אך אם יש הצעה, אבקש שזה יבוא לממשלה.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: האם תסכים שזה יבוא לוועדה לעניני בטחון או שאתה רוצה שזה יהיה דוקא בממשלה?

השר י. ישעיהו: אני חושב שזה יכול להיות בממשלה.

מר י. הרמלין: התמונה כפי שהיא מצטיירת לנגד עיני היא

שהמוסלמים בירושלים רוצים לשנות כתוצאה

מהשריפה משנה בהר-הבית ואני מציע שנביא בחשבון שאם נפתח חד-צדדי

את השער יקרו כל-מיני דברים, כגון הפסקת העבודות במסגד בהר-הבית.

ניצב ש. רוזוליו: הסיכון הוא גם מבחינת הזמן העובר וגם מבחינת

הזמן בו אנו נתונים עכשיו. אלא מה? לא נוכל

לנקוט צעדים חד-צדדיים. עד כה ניסינו להגיע לאיזו הידברות או לקונצדי-

הידברות עם האנשים שם. אני חושב שזוהי מדיניות טובה, ואם נביא בחשבון

את הרגישות העליונה של המקום ההוא ונוסיף על כך שאיש אינו חושב שנוכל

לעשות מה שאנחנו רוצים באופן חד-צדדי - הרי גם כאן אי-אפשר לעשות דבר

בלי להתחשב בהם, כי התוצאות עלולות להיות כפי שתוארו כאן. אני חושב

שמציגי תוצאות אלה עוד המעיטו כי הם דיברו רק על כך שמסקו התיקונים

אך יש גם חשש של התנגשויות.

אמר מ. שרון: הם גם עלולים להפסיק להתפלל שם.

...the ... of the ...

...the ... of the ...

...the ... of the ...

...the ... of the ...

...the ... of the ...

...the ... of the ...

...the ... of the ...

...the ... of the ...

...the ... of the ...

...the ... of the ...

...the ... of the ...

ניצב ש. רוזוליו:

אנו נמצאים במצב לא יציב מבחינת השביתות וההפגנות ברחוב. עלינו לשקול את המחיר הפוליטי שנצטרך לשלם תמורת מעשה חד-צדדי ולהביא בחשבון תוצאות אחרות, כגון דיכוי מהומות וכיו"ב. לפיכך, בלי לומר שזה צריך להיות סיכום - אף אחד לא אמר זאת - אני מציע ללכת בדרך של אבולוציה, כפי שאנו רגילים וגם בענין הפקג'-דיל. עלינו לדעת שאיננו יכולים לשנות משהו באופן חד-צדדי. זה בלתי אפשרי כי המקום הוא כזה.

מר מ. שמגר:

אם הביננתי נכון את הצעת היו"ר וראש העיר, לא דובר על פתיחה חד-צדדית. כשלב ראשון צריך להתחיל למשש את הדופק אצלם כדי לדעת אם הם מתכוונים לפתוח את השערים בפני מבקרים. על נושא ראשון זה אפשר לדעתי לקבל הסכמה. הכוונה היא לא לבקש את רשותם אלא לשאול אותם מתי הם מתכוונים לפתוח את השערים. אשר לנושאים של פתיחה חד-צדדית, זה יכול להיות גידון בוועדוא בפורום אחר.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: אני סבור שההחלטה שנחקלה בשעתה למנוע כניסה

המונית להר-הבית הייתה נכונה, אחראית ונבונה

ואין להצטער עליה. מאידך גיסא דיבר כאן ניצב רוזוליו על אבולוציה ואנחנו כאן בנסיגה. כפי שנאמר כאן הם עלולים לנסות להרויח רווחי שריפה בנוסח רווחי מלחמה. פרצה שריפה, היהודים היו נאלצים להתנצל ולהתייצב בפני העולם ואולי בהזדמנות חגיגית זאת אפשר לחסום את הכניסה להר-הבית בפני יהודים לזמן רב. לכן, אם כי התקופה היא טרום-מדינתית ואנו שולטים, לא הייתי רוצה שיתרגלו לחשוב - מבחינה בינלאומית - שאמנם אפשר למנוע את כניסתם החפשית של יהודים להר-הבית. איני מדבר על המסגדים. לכן יש גם מקום לדאגה שראש העיר והשר בגין הכיעו אותה, שאם יארכו הימים, זה יכביד. אני מסכים בהחלט שצריכה להיות גישה זהירה למען לא נצטרך לשלם מחיר כבר מדי. בשום פנים אין לתת למוסלמים וסו לגבי זכותנו

היו"ר סגן רה"מ י. אלוך:

הלגיטימיות. אני בעד זה שיגששו אצלם אפילו לא בדרגים הגבוהים ביותר, אך איך להתנות את הדבר בהדדיות: אם תפתחו אתם, נפתח גם אנחנו, ואם לא, גם אנחנו לא נפתח. איני רוצה שיתרגלו לחשוב שיש הדדיות בין שער המוגרבים לבין שאר השערים. אפשר לצמר להם שאם הם חידשו את התפילות אולי רצוי שיפתחו את השערים גם לפני תיירים. למעשה גם הם צריכים להיות מעוניינים בכך כי הם מרוויחים כסף. איני יכול להתנגד לגישושים, ובלבד שהעניין לא ישא אופי של וטו או התניית פתיחת שער המוגרבים בשאר השערים.

לא הייתי מעלה על דעתי שנחליט על פתיחת השער

לפני שחוזרת רא-הממשלה וזאת לא משום שהיא לא תתן לנו יפוי כוח להחליט כי אם משום שזה עלול להכביד עליה שם. אולם כיוון שהוצעה הצעה שנדון בדבר בפורום רחב נעביר זאת לוועדת השרים לענייני בטחון או לממשלה. בקשתי היא רק שהוועדה העוסקת כל הזמן בנושאים הללו, ועדת רוזוליו, תקיים דיון, ללא כל קשר לתסקיד המיוחד שהשלנו עליה היום, ותביא לנו את חוות דעתה לפני הדיון בממשלה בקשר לאופן בו עלינו להתנהג בנושא של פתיחה מחדש של שערי הר-הבית לפני מבקרים יהודיים.

מ ח ל י ט י ס :

- א. להטיל על הגורמים הנוגעים בדבר לבדוק עם הגורמים המוסלמים מתי יש בדעתם לפתוח את השערים להר-הבית.
- ב. להטיל על הוועדה בראשות ניצב ש. רוזוליו להביא חוות-דעת לגבי המשך הטיפול בנושא זה.
- ג. עם קבלת הנחונים כאמור בסעיפים א'-ב', להביא את הנושא לדיון בוועדת השרים לענייני בטחון.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: לגבי הדיון הבא יש שני נושאים חשובים על סדר היום. ענין אחד נוגע להרחבת תחום התכנון של ירושלים רבתי וזה כמובן ענין סודי ביותר. זה שטח הכולל גם אדמה שהיתה בידינו ערב מלחמת ששת הימים, גם שטחי הפקר וגט אדמה שהיתה בידיהם עד ימי מלחמת ששת הימים. הנושא השני שהועבר אלינו נוגע לצפון ירושלים וזהו שטח הנמצא מחוץ לתחום השיפוט של ירושלים. שני אלה בשלים לדיון והחלטה ונשתדל לקשות זאת בשבוע הבא. בענינים אלה תדון רק ועדת השרים העליונה לענין ירושלים.

השר א. שרון: נדמה לי שהיום ראיתי פרסום ב"דבר" שלוקחים חלקה גדולה בת כך וכך דונמים בצפון ירושלים.

היו"ר סגן רה"מ י. אלון: זה ענין סודי ביותר.

הישיבה ננעלת בשעה 11.00.

